

รายงานวิจัยเรื่อง

“การประเมินผลโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่ ปี พ.ศ. 2558”

“An Evaluation of Community – based Campaign for Alcohol Consumption Control
during 2015 Buddhist Lent”

สัญญาเลขที่ 58-01-002 รหัสโครงการ 55-00-642

โดย

ทญ. วรางคณา จิรรัตน์โสภา

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

แผนงานการพัฒนากระบวนการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา (ผรส.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

กรกฎาคม 2559

ความเห็นและข้อเสนอแนะที่ปรากฏในเอกสารนี้เป็นของผู้วิจัยไม่ใช่ความเห็นของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา

รายงานวิจัยเรื่อง
“การประเมินผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่ ปี พ.ศ. 2558”

สัญญาเลขที่ 58-01-002 รหัสโครงการ 55-00-642

โดย

ทญ. วรางคณา จิรรัตนโสภา
ศูนย์ประสานงานเครือข่ายการประเมินงานสร้างเสริมสุขภาพเชิงเศรษฐศาสตร์
และ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ได้รับทุนสนับสนุนโดย

ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

แผนงานการพัฒนากระบวนการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา (ผรส.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

กรกฎาคม 2559

Report

“An Evaluation of Community-based Campaign for Alcohol Consumption Control During 2015 Buddhist Lent.”

Contract No. 58-01-002 Project No. 55-00-642

By

Varangkanar Jirattanasopha

Collaborating Centre for Economic Evaluation of Health Promotion (Thailand)

and Faculty of Dentistry, Mahidol University

This project was supported by

Center for Alcohol Studies

Integrated Management for Alcohol Intervention Program

Thai Health Promotion Foundation (ThaiHealth)

July, 2016

คำนำ

งานวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่ ปีพ.ศ. 2558” เล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่ (community-based campaign / ground-war activity) ที่จัดขึ้นในปีพ.ศ. 2558 โดยการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานเครือข่ายของงดเหล้า ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และแผนงานการพัฒนากระบวนการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา และนักวิจัยในพื้นที่ ภายใต้การสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ ในการกระตุ้น ส่งเสริม ให้พื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์ให้คนในชุมชนละเว้นการดื่มแอลกอฮอล์จนครบพรรษา และทำการประเมินผลการดำเนินโครงการ โดยการศึกษานี้ได้ประเมินผลโครงการใน 4 พื้นที่ ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดน่าน อุบลราชธานี ลพบุรี และนครศรีธรรมราช โดยทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการ 4 หมู่บ้านใน 4 จังหวัดที่กล่าวมาข้างต้น และพื้นที่ที่ไม่มีโครงการอีก 4 หมู่บ้านในจังหวัดเดียวกันกับพื้นที่ที่มีโครงการ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ที่จัดทำขึ้น ครอบคลุมทั้งช่วงก่อน ระหว่าง และหลังเทศกาลเข้าพรรษา

รายงานนี้มีทั้งสิ้น 6 บท ประกอบไปด้วย บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึงที่มาและความสำคัญของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา และวัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ บทที่ 2 วรรณกรรมปริทัศน์ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้มิติทางศาสนาช่วยในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาและการประเมินผลโครงการในปีที่ผ่านมา บทที่ 3 กรอบแนวคิดและระเบียบวิธีวิจัย บทที่ 4 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษาและกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในแต่ละพื้นที่ บทที่ 5 ผลการศึกษา และบทที่ 6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัย “การประเมินโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่” เล่มนี้ จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน ไม่ว่าจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ ฝ่ายขับเคลื่อนเรื่องสุรา ตลอดจนถึงประชาชนผู้สนใจทั่วไป

ทญ.วรางคณา จิรรัตนโสภา

นักวิจัย

กรกฎาคม 2559

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “การประเมินผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่ ปี พ.ศ. 2558” สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีโดยได้รับความร่วมมือจากหลายบุคคลและหลายหน่วยงาน ขอขอบพระคุณ อ.ดร.นพ.ปิยะ หาญวรวงศ์ชัย อ.ดร.นพพล วิทย์วรพงศ์ รศ.ดร.นพ.วิฑูรย์ โล่ห์สุนทร และ ดร.นพ.บัณฑิต ศรไพศาลที่กรุณาให้คำปรึกษา อีกทั้งยังให้การแนะนำข้อมูลวิชาการ วิธีการศึกษาวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเขียนรายงานผลการศึกษาเป็นอย่างมาก

ขอขอบคุณทีมนักวิจัยสมทบในพื้นที่ทุกท่าน คุณจุฬารัตน์ สุริยาทัย อ.จรรยา ราชวงศ์ อ.จรรุวรรณ แก่นทรัพย์ รศ.ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก อ.ราชัน ฉ้วนเจริญ คุณวัชรกร ภิมาลย์ และคุณศิริพร ประสานทอง รวมถึงผู้เก็บข้อมูลและผู้บันทึกข้อมูลทุกท่าน และขอขอบคุณ คุณสมทิพ วัฒนพงษ์วานิช ที่ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล และที่ขาดไม่ได้คือ ทีมเพื่อนๆจากภาควิชาวิทยาศาสตร์ป้องกันและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณมณฑิชา เจนพานิชทรัพย์ คุณธรรมศักดิ์ โคจรนา คุณสกุรัตน์ ศิริกุล คุณกนกรัตน์ ถมทอง คุณสุกัญญา กุลแก้ว คุณสุดารัตน์ ลิจจุติภูมิ ที่ได้ร่วมแรงร่วมใจ ช่วยกันผลักดันให้งานนี้ดำเนินไปด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา แผนงานการพัฒนาระบบการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการสนับสนุนทุนอุดหนุนในการจัดทำโครงการประเมินผล และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาให้ข้อเสนอแนะต่อกระบวนการจัดทำงานวิจัยเล่มนี้

สุดท้ายขอขอบคุณครอบครัวและเพื่อนๆที่สนับสนุนและให้กำลังใจงานนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอขอบคุณทุกๆ ท่านค่ะ

วรางคณา จิรรัตน์โสภา

กรกฎาคม 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	xii
Abstract	xiv
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	xvi
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย	3
2 วรรณกรรมปริทัศน์	5
3 ระเบียบวิธีวิจัย	13
3.1 กรอบแนวคิดในการประเมินและรูปแบบการวิจัย	13
3.2 การกำหนดพื้นที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง	15
3.3 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง	16
3.4 กระบวนการเก็บข้อมูล	17
3.5 การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	17
3.6 เครื่องมือวิจัย	18
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	18
4 ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ที่ศึกษาและโครงการรณรงค์ลดเหล้าพรรยาของแต่ละพื้นที่	24
5 ผลการศึกษา	38
5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ	39
5.2 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรยาในระดับพื้นที่	42

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.3 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในกลุ่มที่ผู้ลงนามปฏิญาณตน งดเหล้าเข้าพรรษาและกลุ่มที่ไม่ลงนาม	49
5.4 การทดสอบปัญหา endogeneity	59
6 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	68
ภาคผนวก	71
ภาคผนวก 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามรายจังหวัด	72
ภาคผนวก 2 แบบจำลองสมการถดถอย	105
ภาคผนวก 3 ผลการศึกษาอื่นๆ	129

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน	16
ตารางที่ 2 การจัดกลุ่มผู้บริโภคนแอลกอฮอล์ตามระดับความเสี่ยง	21
ตารางที่ 3 ความเข้มข้นแอลกอฮอล์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิด	22
ตารางที่ 4 พื้นที่ที่ศึกษา	24
ตารางที่ 5 แสดงลักษณะทั่วไปหมู่บ้านเป้าหมายและหมู่บ้านเปรียบเทียบ	34
ตารางที่ 6 กิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในแต่ละพื้นที่	35
ตารางที่ 7 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ	40
ตารางที่ 8 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา	43
ตารางที่ 9 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย	45
ตารางที่ 10 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา	48
ตารางที่ 11 ประสิทธิภาพของโครงการฯต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงานและรายจ่ายจากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย	48
ตารางที่ 12 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนาม ต่อการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ปฏิบัติการ	51
ตารางที่ 13 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่เปรียบเทียบ	52
ตารางที่ 14 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย	53

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 15 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน สุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา ในพื้นที่ปฏิบัติการ	57
ตารางที่ 16 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน สุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา ในพื้นที่เปรียบเทียบ	57
ตารางที่ 17 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงด้าน สุขภาพ การทำงานและรายจ่าย จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย	58
ตารางที่ 18 ผลการทดสอบ endogeneity	61
ตารางที่ 19 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ในการศึกษานี้	72
ตารางที่ 20 ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จ.น่าน	73
ตารางที่ 21 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาใน จ.น่าน	77
ตารางที่ 22 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.น่าน	79
ตารางที่ 23 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.น่าน	80
ตารางที่ 24 ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จ.อุบลราชธานี	82
ตารางที่ 25 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาใน จ.อุบลราชธานี	85
ตารางที่ 26 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.อุบลราชธานี	87
ตารางที่ 27 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.อุบลราชธานี	88
ตารางที่ 28 ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จ.ลพบุรี	90
ตารางที่ 29 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาใน จ.ลพบุรี	93
ตารางที่ 30 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.ลพบุรี	95
ตารางที่ 31 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.ลพบุรี	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 32 ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จ.นครศรีธรรมราช	98
ตารางที่ 33 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาใน จ.นครศรีธรรมราช	101
ตารางที่ 34 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.นครศรีธรรมราช	103
ตารางที่ 35 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.นครศรีธรรมราช	104
ตารางที่ 36 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพโครงการฯต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน	106
ตารางที่ 37 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพโครงการฯการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน	108
ตารางที่ 38 แบบจำลองการประเมินประสิทธิภาพโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาต่อการคงอยู่ ของการงดดื่ม	111
ตารางที่ 39 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาต่อการ เปลี่ยนแปลงทางสุขภาพ การทำงาน และ รายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา	113
ตารางที่ 40 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาต่อการ เปลี่ยนแปลงทางสุขภาพ การทำงาน และ รายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา	115
ตารางที่ 41 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพโครงการฯกับการลงนามต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน	117
ตารางที่ 42 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพโครงการฯกับการลงนามต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์และต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน	119
ตารางที่ 43 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิภาพโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา กับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา	122
ตารางที่ 44 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิภาพโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา กับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา	124

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 45 แบบจำลองประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการลงนามงดเหล้าเข้าพรรษาปีที่แล้วกับการลงนามในปีนี้	127
ตารางที่ 46 แบบจำลองการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการลงนามงดเหล้าเข้าพรรษาปีที่แล้วกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา	128

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์งดเหล้า เข้าพรรษาในระดับพื้นที่	14

สารบัญกราฟ

	หน้า
กราฟที่ 1 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ	46
กราฟที่ 2 ความน่าจะเป็นในการคงอยู่ของการงดดื่ม (survival probability) ในแต่ละระยะเวลาในกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ	47
กราฟที่ 3 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) ในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ	55
กราฟที่ 4 ความน่าจะเป็นในการคงอยู่ของการงดดื่ม (survival probability) ในแต่ละระยะเวลาในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ	55
กราฟที่ 5 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.น่าน	76
กราฟที่ 6 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.อุบลราชธานี	85
กราฟที่ 7 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.ลพบุรี	93
กราฟที่ 8 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.นครศรีธรรมราช	101
กราฟที่ 9 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามเพศและตามพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ	130
กราฟที่ 10 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกอาชีพ	131
กราฟที่ 11 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามอาชีพในพื้นที่ปฏิบัติการ	131

สารบัญกราฟ

	หน้า
กราฟที่ 12 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามอาชีพในพื้นที่เปรียบเทียบ	132
กราฟที่ 13 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาในปีที่ผ่านมา (รวม)	133
กราฟที่ 14 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาในปีที่ผ่านมาในพื้นที่ปฏิบัติการ	134
กราฟที่ 15 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาในปีที่ผ่านมาในพื้นที่เปรียบเทียบ	134
กราฟที่ 16 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามระดับความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพรรษา (รวม)	136
กราฟที่ 17 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามระดับความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพรรษา ในพื้นที่ปฏิบัติการ	136
กราฟที่ 18 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามระดับความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพรรษา ในพื้นที่เปรียบเทียบ	137

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้ดำเนินโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดเทศกาลเข้าพรรษา โดยในการรณรงค์นั้นมีการดำเนินการใน 2 ส่วนควบคู่กันไป คือการรณรงค์ในระดับชาติ ซึ่งเน้นการรณรงค์สาธารณะผ่านทางสื่อมวลชนหรือที่เรียกว่าการปฏิบัติทางอากาศ (Air-War Approach) และการรณรงค์ผ่านกิจกรรมในระดับพื้นที่ (Ground-War Approach) ซึ่งการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ โดยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาหรือเรียกว่าพื้นที่ปฏิบัติการ กับพื้นที่เปรียบเทียบซึ่งไม่มีการจัดกิจกรรมเฉพาะของพื้นที่

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไปและมีประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา จาก 4 ภูมิภาค เป็นพื้นที่ปฏิบัติการ 4 หมู่บ้าน พื้นที่เปรียบเทียบ 4 หมู่บ้าน โดยติดตามพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ตั้งแต่ก่อนเข้าพรรษาจนถึงวันออกพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1, 3 และ 6 เดือน

จากการวิเคราะห์พบว่า พื้นที่ปฏิบัติการเกิดประสิทธิผลสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ โดยในพื้นที่ปฏิบัติการมีผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 57.27 ส่วนพื้นที่เปรียบเทียบมีเพียงร้อยละ 37.37 และจากการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการถดถอยโดยควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพรรษา และปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีความน่าจะเป็นที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษาคิดเป็น 1.86 เท่าเมื่อเทียบกับพื้นที่เปรียบเทียบ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ที่รู้สึกว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพและการทำงานไปในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษามากกว่าในพื้นที่เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการติดตามกลุ่มตัวอย่างต่อเนื่องจนถึงออกพรรษา 6 เดือน พบว่า พื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้งดดื่มสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบตั้งแต่เข้าพรรษา จนถึงออกพรรษา 3 เดือน แต่หลังออกพรรษา 6 เดือน ทั้ง 2 พื้นที่มีสัดส่วนผู้งดดื่มลดลงใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ 17.87 ระยะเวลาการคงอยู่ของการงดดื่มโดยเฉลี่ย (median survival time) ของพื้นที่ปฏิบัติการนั้นยาวนานกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ โดยพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ที่ 3 เดือน 1 วัน และพื้นที่เปรียบเทียบอยู่ที่ 60 วัน จากการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองถดถอยค็อกซ์ พบว่าการอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะเกิดการงดดื่มคงอยู่ต่อเนื่องตลอดการศึกษาสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบคิดเป็นร้อยละ 23

การศึกษานี้ยังได้วิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฯในกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนาม จากการศึกษพบว่า กลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ตามมาด้วยกลุ่มที่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ ส่วนกลุ่มที่ไม่ลงนามทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและในพื้นที่เปรียบเทียบเกิดประสิทธิผลต่ำสุด

โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ส่งเสริมประสิทธิผลของโครงการระดับชาติ และ ประสิทธิผลของโครงการฯเกิดมากในกลุ่มที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา อย่างไรก็ตามประสิทธิผล ของโครงการฯลดลงตามระยะเวลา จึงควรที่จะส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และควรส่งเสริม ให้มีการจัดกิจกรรมในทุกพื้นที่

คำสำคัญ: งดเหล้าเข้าพรรษา, การควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, การลงนามปฏิญาณตน

Abstract

In Thailand, a campaign known as “No Alcohol during Buddhist Lent” has been in place since 2003. The objective of the campaign is to encourage abstinence during the period of Buddhist Lent (BL). Campaign activities could be divided into two levels, which are national and community level. The activities at the national level, known as air-war approach, mainly use mainstream media to promote the campaign. At the community level, ground-war approach, each community has organised its own specific activities. The purpose of this study was to evaluate the effectiveness of the community-based intervention for reducing alcohol consumption during Buddhist Lent.

Eight hundred and thirty-three drinkers from 8 communities; 4 with community-based intervention and 4 without, were followed before BL to 6 months after the end of BL in 2015. The regression analysis were used with controlling of region, alcohol consumption before and during previous BL and personal factors.

The results showed that during the period of BL, the intervention community showed higher percent of drinkers abstained from alcohol than the non-intervention community. At the end of BL, there were 57.27 percent of abstinence in the intervention community and 37.37 percent in the non – intervention community. The chance of improving drinking behaviour during BL in the intervention community was 1.86 relative to the non-intervention community. The perception of health improvement and work improvement during BL of subjects in the intervention community were also higher than that of the non-intervention community.

The results also showed that during the period of BL to 3 months after the end of BL, the intervention community showed higher percent of drinkers abstained from alcohol than the non-intervention community. However, at 6 months after BL, the abstinence in both communities were decreased to 17.87 percent. The median survival time of abstinence in the intervention community (3 months 1 day) was also longer than that in the non-intervention community (only 60 days). The Cox regression analysis

showed that the drinkers in the intervention community has a 23 percent chance to refrain from drinking during the period of study.

The study also compared the intervention effectiveness between the drinkers signing the pledge prior to BL and without. The results showed that the drinkers signing the pledge and living in the intervention community presented the most positive outcomes, followed by the drinkers signing the pledge and living in an non - intervention community. The drinkers without signing of the pledge in all communities experienced the least desirable outcomes.

The community-based intervention supported activities at the national level and was highly effective on the drinkers who made an abstinence pledge prior to BL. However, the effectiveness of the intervention decreased over time.

Keywords: No alcohol, Buddhist Lent, Abstinence, Alcohol consumption, Community-based interventions, Signing of the pledge.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ ปี พ.ศ. 2558 โดยประเมินผลด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา วันออกพรรษา และหลังออกพรรษา 1, 3 และ 6 เดือน และความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพและผลิตผลการดำเนินงาน รวมถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ ในช่วงเข้าพรรษา โดยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ที่มีโครงการรณรงค์หรือที่เรียกว่าพื้นที่ปฏิบัติการกับพื้นที่เปรียบเทียบซึ่งไม่ได้ทำโครงการฯ

การศึกษานี้ประกอบด้วยพื้นที่ศึกษาจาก 4 ภูมิภาค 4 จังหวัด คือ จังหวัดน่าน จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดลพบุรี และจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยแต่ละจังหวัดประกอบด้วยพื้นที่ปฏิบัติการ 1 หมู่บ้าน และพื้นที่เปรียบเทียบ 1 หมู่บ้าน ซึ่งทั้งสองหมู่บ้านอยู่ในตำบลหรืออำเภอเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างมีประวัติดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมาและมีอายุตั้งแต่ 15 ปีเป็นต้นไป มีจำนวน 835 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการ 447 รายและพื้นที่เปรียบเทียบ 388 ราย เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคนเดียวกันอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ก่อนเข้าพรรษา เข้าพรรษาเดือนที่ 1 2 และ 3 วันออกพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน รวมทั้งหมด 8 ครั้ง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ โดยใช้สถิติไคสแควร์ และใช้แบบจำลองสมการถดถอยคอกซ์ในการประเมินประสิทธิผลของโครงการต่อการคงอยู่ของผู้งดดื่ม แบบจำลองสมการถดถอยโลจิสติกแบบอันดับในการประเมินด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา ใช้แบบจำลองสมการถดถอยโลจิสติกแบบทวิในการประเมินด้านการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพและด้านการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพในการทำงาน และใช้แบบจำลองโทบิตในการประเมินด้านค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา โดยควบคุมปัจจัยทางด้านจังหวัด ระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพรรษา พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ นอกจากนี้การศึกษานี้ยังได้ศึกษาประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ในกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนาม

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติมีสัดส่วนผู้งดดื่มในช่วงเข้าพรรษาสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ โดยพื้นที่ปฏิบัติการมีผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 57.27 ส่วนพื้นที่เปรียบเทียบมีผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 37.37 และจากการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองสมการถดถอยพบว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีความน่าจะเป็นที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษาคิดเป็น 1.86 เท่า เมื่อเทียบ

กับพื้นที่เปรียบเทียบ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ที่รู้สึกว่าคุณภาพเปลี่ยนแปลงของสุขภาพและการทำงานไปทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษามากกว่าในพื้นที่เปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อประเมินภาพรวมสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำตลอดการศึกษา พบว่า สัดส่วนของผู้ดื่มน้ำในพื้นที่ปฏิบัติการสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบตั้งแต่ช่วงเข้าพรรษา จนถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน โดยสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำลดลงตามระยะเวลา และที่ระยะเวลา 6 เดือน ทั้ง 2 พื้นที่ที่มีสัดส่วนผู้ดื่มน้ำลดลงใกล้เคียงกันประมาณร้อยละ 17.87 โดยการลดลงของผู้ดื่มน้ำนั้นพบว่า ในช่วงเข้าพรรษาสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำในพื้นที่เปรียบเทียบลดลงในอัตราที่มากกว่าพื้นที่ปฏิบัติการ ส่วนในวันออกพรรษา และหลังออกพรรษาเป็นต้นไปพื้นที่ปฏิบัติการมีอัตราการดื่มน้ำสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ โดยระยะเวลาการงดดื่มโดยเฉลี่ย (median survival time) ของพื้นที่เปรียบเทียบอยู่ที่ 60 วัน (ช่วงเข้าพรรษาเดือนที่ 2) ส่วนพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ที่ 3 เดือน 1 วัน (วันออกพรรษา) และจากการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองถดถอยค็อกซ์ โดยควบคุมปัจจัยต่างๆดังเช่นแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าการอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะให้เกิดการงดดื่มคงอยู่ต่อเนื่องตลอดการศึกษาสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบคิดเป็นร้อยละ 23

เมื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการฯในกลุ่มผู้ลงนามและไม่ลงนาม พบว่าในช่วงเข้าพรรษาจนถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน กลุ่มที่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้ดื่มน้ำสูงสุด ตามมาด้วยกลุ่มที่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ และ กลุ่มที่ไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ ส่วนกลุ่มที่ไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบมีสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำต่ำที่สุด เมื่อครบพรรษา พื้นที่ปฏิบัติการ กลุ่มผู้ลงนามมีสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำร้อยละ 71.94 และกลุ่มที่ไม่ลงนามมีเพียงร้อยละ 24.09 ส่วนในพื้นที่เปรียบเทียบนั้น กลุ่มผู้ลงนามมีสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำครบพรรษา ร้อยละ 52.63 และกลุ่มที่ไม่ลงนามมีเพียงร้อยละ 29.41 และเมื่อติดตามถึงหลังออกพรรษาไป 6 เดือน ร้อยละของผู้ดื่มน้ำของทั้ง 4 กลุ่มลดลงเหลือในระดับที่ใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบและกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการร้อยละของผู้ดื่มน้ำลดลงมาในระดับที่ใกล้เคียงกันตั้งแต่หลังจากออกพรรษามาแล้ว 3 เดือน เมื่อเปรียบเทียบอัตราการลดลงของผู้ดื่มน้ำพบว่า ในช่วงเข้าพรรษากลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีอัตราการลดลงต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่หลังจากออกพรรษามีอัตราการลดลงของผู้ดื่มน้ำอย่างรวดเร็ว ขณะที่กลุ่มที่ไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบและในพื้นที่ปฏิบัติการมีอัตราการลดลงของผู้ดื่มน้ำสูงตั้งแต่เดือนที่ 1 และ 2 ของช่วงเข้าพรรษาหลังจากนั้นอัตราการลดลงของผู้ดื่มน้ำค่อนข้างคงที่ และจากการประเมินผลด้วยสมการถดถอยพบว่า กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและได้ลงนาม มีความน่าจะเป็นที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษาคิดเป็น 4.92 เท่า เมื่อเทียบกับกลุ่มเปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม สำหรับประสิทธิผลทางด้านอื่นๆพบว่าเป็นไปในทำนอง

เดียวกัน กับประสิทธิผลทางด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการตี้มแอลกอฮอล์ โดยกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการและลงนามเกิดประสิทธิผลสูงสุด กลุ่มตัวอย่างที่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบเกิดประสิทธิผลรองลงมา สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ลงนามทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและเปรียบเทียบเกิดประสิทธิผลต่ำที่สุด

นอกจากนี้ยังพบว่า การลงนามในปีปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับการลงนามในปีก่อนหน้า และการมีประสบการณ์การงดตี้มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมามีโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการตี้มในปีนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมกรรมการลงนามและการตี้มในช่วงเข้าพรรษาเป็นพฤติกรรมต่อเนื่อง ดังนั้นกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาควรมีการดำเนินอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการตี้มอย่างต่อเนื่องและอาจมีผลไปสู่การงดตี้มตลอดชีวิต

จากผลการศึกษาที่ได้ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่ให้ผลเชิงบวก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือโครงการดังกล่าวส่งเสริมประสิทธิผลของการดำเนินโครงการรณรงค์ในระดับชาติ ซึ่งเห็นได้จากประสิทธิผลของโครงการในกลุ่มปฏิบัติการสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม ประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ในระดับพื้นที่มีผลกับกลุ่มที่ลงนามงดเหล้าเป็นหลัก โดยโครงการส่งเสริมให้ผู้ลงนามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปในทางที่ดีขึ้นได้ในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษา ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการทำงานที่จะส่งเสริมให้ผู้ตี้มในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการตี้มในช่วงเข้าพรรษาได้ต้องมุ่งเน้นให้เกิดการลงนามขึ้นก่อน แล้วเสริมด้วยกิจกรรมรณรงค์อื่นๆ เพื่อให้ผู้งดตี้มสามารถงดตี้มได้ต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม ประสิทธิผลของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ลดลงตามระยะเวลาและสิ้นสุดประมาณเดือนที่ 3 หลังออกพรรษาดังนั้นเพื่อให้ประสิทธิผลยังคงอยู่อย่างต่อเนื่อง ควรมีการดำเนินโครงการต่อเนื่องจากโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา หรือสร้างกลยุทธ์ กิจกรรมที่ส่งเสริมและทำทาบให้งดตี้มได้ยาวนานกว่าช่วงเข้าพรรษา และนำไปสู่การงดตี้มตลอดชีวิต

โดยสรุป โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ส่งเสริมประสิทธิผลของโครงการระดับชาติ โดยโครงการฯส่งผลให้นักตี้มปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการตี้มแอลกอฮอล์ไปในทางที่ดีขึ้น โดยส่งผลให้มีสัดส่วนผู้งดตี้มครบพรรษาและต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษาเพิ่มขึ้นจากการรณรงค์ในระดับชาติ และส่งผลต่อเนื่องให้มีสัดส่วนของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการฯที่ความรู้สึกว่าสุขภาพตนดีขึ้นสามารถทำงานได้มากขึ้นกว่า ที่สูงกว่าพื้นที่ที่ไม่มีโครงการ และประสิทธิผลของโครงการฯเกิดมากในกลุ่มที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา โดยปัจจัยความสำเร็จของโครงการฯ คือการพยายามชักชวนให้นักตี้มปัจจุบันตระหนักและสนใจถึงงดตี้ม โดยให้แสดงออกในรูปของการลงนามเพื่อสร้างพันธะสัญญางดเหล้าในช่วงเข้าพรรษา และตามมาด้วยกิจกรรมเสริมสร้างให้พฤติกรรมที่ดีคงอยู่ตลอดพรรษา อย่างไรก็ตาม

ประสิทธิผลของโครงการฯ ลดลงตามระยะเวลา และสิ้นสุดลงในช่วงหลังจากออกพรรษาไปแล้ว 3 เดือน
ดังนั้นการดำเนินโครงการณรงค์งดเหล้า ควรมีการดำเนินอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรสิ้นสุดเฉพาะช่วงเข้าพรรษา
และควรกระตุ้นให้ทุกพื้นที่ดำเนินโครงการ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังคงเป็นปัญหาในประชากรไทย จากการสำรวจพฤติกรรม การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2557 พบว่าประชากรไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นนักดื่มในปัจจุบัน มีจำนวน 17.7 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 32.3⁽¹⁾ และสูงขึ้นกว่าปี พ.ศ. 2549-2554 ประมาณร้อยละ 1 โดยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน (15-24 ปี) และในเพศหญิง⁽²⁾ การบริโภคแอลกอฮอล์ยังก่อให้เกิดผลกระทบตามมามากมาย จากรายงานภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย พ.ศ. 2552 โดยสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ พบว่าการบริโภคแอลกอฮอล์ยังเป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับแรกที่ทำให้เกิดภาระโรคมากที่สุดในเพศชายไทย⁽³⁾ และก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจ ของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีมูลค่าสูงถึง 156,105 ล้านบาทหรือประมาณร้อยละ 1.99 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ⁽⁴⁾

หน่วยงานต่างๆในประเทศไทยทั้งในส่วนของภาครัฐและภาคประชาชน อาทิเช่น สำนักงานคณะกรรมการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เป็นต้น ได้ประสานความร่วมมือกันในการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาอย่างต่อเนื่อง มีการร่วมกันผลักดันให้เกิดนโยบายและกฎหมายต่างๆในการควบคุมการเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ควบคุมการโฆษณา มีการดำเนินมาตรการรณรงค์สาธารณะ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนทัศนคติและจัดทำกิจกรรมต่างๆทั้งในระดับประเทศและในระดับพื้นที่ และในปี 2557 – 2561 ได้มีการตั้งเป้าให้จังหวัดที่เป็นพื้นที่เสี่ยงสูงตามดัชนีคะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์มีจำนวนลดลง⁽⁵⁾

โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาเป็นหนึ่งในโครงการรณรงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของประชาชนให้ลด ละ เลิก เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้ทุนทางศาสนาและวัฒนธรรมของประเทศไทยเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้เกิดกิจกรรม โดยได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ระดับประเทศอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และกำหนดให้ วันเข้าพรรษาเป็น “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ โดยในแต่ละปีจะมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ สร้างกระแสงดเหล้าเข้าพรรษาทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ ซึ่งกิจกรรมในระดับชาตินั้นเริ่มตั้งแต่ กำหนดแนวคิดในการรณรงค์ สร้างสื่อภาพยนตร์โฆษณา จัดทำ สติกเกอร์ โปสเตอร์ แบนเนอร์ เสือรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างกระแสงดเหล้าผ่านสื่อต่างๆ เกือบทุกประเภท เพื่อให้เข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่ จนปัจจุบัน “งดเหล้าเข้าพรรษา” เป็นที่รู้จักกันดีของคนไทยทั่วทั้งประเทศ นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมอื่นๆเพื่อส่งเสริมให้

สามารถงดเหล้าได้ครบพรรษา เช่น จัดให้มีการลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาผ่านช่องทางต่างๆ กระตุ้นให้โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เยาวชนชนผู้ปกครองเลิกเหล้า จัดให้มีการเชิดชูคนต้นแบบเลิกเหล้าตลอดชีวิต เพื่อให้เป็นแบบอย่างและเป็นกำลังใจให้ทั้งแก่ผู้ที่จะงดเหล้า และผู้ที่สามารถงดเหล้าได้แล้ว และยังมีบทบาทกระตุ้นและสนับสนุนให้หน่วยงานในแต่ละพื้นที่ดำเนินกิจกรรมตามแนวทางที่ระดับชาติวางไว้ ในขณะเดียวกันยังส่งเสริมให้แต่ละชุมชนจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของตน เช่น การมีคำขวัญรณรงค์ของชุมชนเองที่คิดขึ้นโดยเด็กนักเรียนในพื้นที่หรือคนในชุมชน จัดพาเหรดรณรงค์ในหมู่บ้าน เชิญชวนให้งดดื่มเป็นรายบุคคล การจัดพิธีลงนามปฏิญาณตนโดยมีพิธีทางสงฆ์ร่วมด้วย การจัดทำป้ายเชิดชูคนในพื้นที่ที่สามารถงดเหล้าได้ การมอบรางวัลให้ผู้ซึ่งงดดื่มครบพรรษา ร้านค้าในชุมชนงดจำหน่ายแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา การจัดกิจกรรมเสริมอาชีพ หรือกิจกรรมสันทนาการ หรือวงสนทนาเฉพาะชั้นในช่วงเข้าพรรษาเพื่อให้คนตั้งใจงดดื่มได้มารวมตัวกัน ให้กำลังใจกัน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ไปดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น ซึ่งปัจจุบันมีทั้งพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมของตนเองและพื้นที่ที่ไม่ได้มีการจัดเฉพาะแต่ได้ดำเนินกิจกรรมรณรงค์ไปตามนโยบายระดับชาติ เช่น นำสมุดลงนามที่ได้มาไปวางตามสถานที่ราชการ ติดป้ายประชาสัมพันธ์ที่ทางส่วนกลางส่งมาให้ตามสถานที่เหมาะสม เป็นต้น⁽⁶⁻⁹⁾

ศูนย์วิจัยปัญหาสุราซึ่งเป็นองค์กรภายใต้การสนับสนุนทุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้เข้ามาทำหน้าที่ในการติดตามประเมินผลการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา โดยมอบหมายให้สำนักงานศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน ประเมินภาพรวมของการดำเนินโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ซึ่งครอบคลุมทั้งกิจกรรมในระดับชาติและในระดับพื้นที่ โดยสำรวจในประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปใน 24 จังหวัดทั่วประเทศมาตั้งแต่ปี 2552 พบว่าประชาชนส่วนใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 รับรู้สื่อประชาสัมพันธ์เรื่องงดเหล้าเข้าพรรษา และยังพบว่าสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่งดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตลอดเทศกาลเข้าพรรษานั้นลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับปีพ.ศ.2552 ซึ่งมีผู้งดดื่มเพียงร้อยละ 26.9 และในปี พ.ศ. 2557 มีผู้งดดื่มเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 39.1 ซึ่งจัดว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง^(6,10)

สำหรับการประเมินผลสำเร็จของโครงการรณรงค์งดเหล้าในระดับพื้นที่นั้น ทางศูนย์วิจัยปัญหาสุราได้ทำการการประเมินผลครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2557 โดยประเมินผลใน 4 พื้นที่ใน 4 ภูมิภาคที่ได้รับทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมจากสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า โดยเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาของกลุ่มตัวอย่างที่มีประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 3 เดือนที่ผ่านมา ระหว่างพื้นที่ที่มีการจัดโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาเฉพาะกับพื้นที่ที่ไม่มีโครงการ พบว่า โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ให้ผลสัมฤทธิ์สูง โดยผู้ที่เข้าร่วมโครงการ (หมายถึงผู้ที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา) และอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุด และผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการและอยู่ในพื้นที่

ที่ไม่มีโครงการเกิดผลสัมฤทธิ์ต่ำที่สุด⁽⁹⁾ อย่างไรก็ตามการประเมินผลสำเร็จของโครงการในปี พ.ศ. 2557 ได้ประเมินผลของโครงการหลังจากออกพรรษาไปหนึ่งสัปดาห์ ซึ่งผลที่ได้อาจต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากในช่วงหลังออกพรรษานักดื่มที่เคยดื่มในช่วงเข้าพรรษาอาจกลับไปดื่มตามปกติ แต่การประเมินผลครอบคลุมไปถึงหลังออกพรรษาทำให้ทราบว่าโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่มีผลต่อเนื่องไปจนถึงหลังออกพรรษา แต่จะมีผลต่อเนื่องยาวนานเพียงใดเป็นสิ่งที่ควรมีการติดตาม เพื่อจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวางแผนการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ในปี พ.ศ. 2558 โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษายังคงมีการดำเนินอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับชาติ และระดับพื้นที่ สำหรับโครงการในระดับพื้นที่นั้น โดยในปีนี้มีพื้นที่ที่มีความพร้อมในการจัดทำกิจกรรมและได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมจากสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า 14 พื้นที่ ดังนั้นเพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลของโครงการในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษาให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น การประเมินผลของโครงการจึงยังเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เกิดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ส่งเสริมให้เกิดโครงการต่อเนื่องไปจนถึงหลังจากออกพรรษา และโครงการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป โดยการประเมินครั้งนี้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และแผนงานการพัฒนาาระบบการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ โดยมอบหมายให้ผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินโครงการวิจัยครั้งนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก (General Objective)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อประเมินประสิทธิผลของ “โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่ในปี พ.ศ. 2558”

วัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific Objectives)

1. เพื่อศึกษาผลของ “โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่” ต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อช่วงก่อนเข้าพรรษา ออกพรรษาและหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน
2. เพื่อศึกษาผลของ “โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่” ต่อรายจ่ายด้านเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อช่วงก่อนเข้าพรรษา

3. เพื่อศึกษาผลของ “โครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่” ต่อสุขภาพและผลิตภาพการทำงานในช่วงเข้าพรรษาที่เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อช่วงก่อนเข้าพรรษา

บทที่ 2

วรรณกรรมปริทัศน์

สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทย

จากรายงานการสำรวจสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมาความชุกของผู้บริโภคแอลกอฮอล์ในสังคมไทยนั้นค่อนข้างคงที่โดยมีทิศทางลดลงเล็กน้อยจากร้อยละ 32.7 ในปีพ.ศ. 2544 เป็นร้อยละ 32.3 ในปี พ.ศ. 2557 หรือมีจำนวน 17.7 ล้านคน⁽¹⁾ โดยเกือบครึ่งเป็นผู้บริโภคสม่ำเสมอ เพศชายมีอัตราการดื่มสุราสูงกว่าเพศหญิงถึง 4 เท่า กลุ่มที่มีแนวโน้มจะดื่มเพิ่มขึ้นคือกลุ่มเยาวชน ผู้สูงอายุ และกลุ่มเพศหญิง และยังพบว่ากลุ่มอายุประชากรที่อายุน้อยมีแนวโน้มเริ่มดื่มเร็วกว่ากลุ่มประชากรที่อายุมากกว่า เมื่อพิจารณาแยกกลุ่มตามการศึกษาและอาชีพ พบว่าผู้ที่จบการศึกษาในสายอาชีพมีความชุกของผู้ดื่มสูงสุด และผู้ที่จบระดับประถมศึกษามีสัดส่วนของนักดื่มประจำสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ในด้านอาชีพพบว่ากลุ่มช่างเทคนิค เจ้าหน้าที่เทคนิค และช่างฝีมือเป็นกลุ่มที่มีความชุกและสัดส่วนของนักดื่มประจำสูงสุด รองลงมาคือผู้ที่ทำงานในภาคเกษตรและประมง ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะระดับการศึกษาและอาชีพดังกล่าวมีสัดส่วนเพศชายมากกว่าเพศหญิง เมื่อพิจารณาตามสถานะทางเศรษฐกิจ กลุ่มที่มีสถานะทางเศรษฐกิจต่ำที่สุดมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายแอลกอฮอล์สูงกว่าครัวเรือนที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีที่สุดถึงร้อยละ 2 และเป็นสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง⁽²⁾

สำหรับผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทยพบว่าจากรายงานภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย พ.ศ. 2552 จัดทำโดยสำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศพบว่า ร้อยละ 5.3 ของการตายในประชากรเพศชาย และร้อยละ 1.0 ของการตายในเพศหญิง มีสาเหตุจากการบริโภคแอลกอฮอล์ แอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสี่ยงอันดับแรกที่ทำให้เกิดภาระโรคมากที่สุดในเพศชาย อันดับเก้าในเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 15.7 ของการสูญเสียปีสุขภาวะทั้งหมดในเพศชาย และร้อยละ 1.68 ในเพศหญิง หรือร้อยละ 9.67 ของการสูญเสียปีสุขภาวะของประชากรทั้งหมด⁽³⁾ เมื่อพิจารณาต้นทุนผลกระทบทางสังคม สุขภาพและเศรษฐกิจของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย จากการศึกษาในปี 2549 พบว่ามีมูลค่าถึง 156,105 ล้านบาทหรือประมาณร้อยละ 1.99 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือประมาณ 2,391 บาทต่อคน โดยต้นทุนที่มีมูลค่ามากที่สุด คือต้นทุนจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร คิดเป็นร้อยละ 65 ของต้นทุนทั้งหมด ตามมาด้วยต้นทุนจากการสูญเสียประสิทธิภาพในการ

ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 30.1 ตามมาด้วยต้นทุนค่ารักษาพยาบาล ทรัพย์สินที่เสียหายจากอุบัติเหตุอันเนื่องจากแอลกอฮอล์⁽⁴⁾

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่ต้องช่วยกันควบคุม เพื่อป้องกันผลกระทบที่เกิดตามมา อันก่อให้เกิดการสูญเสียสุขภาพ ชีวิต และทรัพย์สิน ซึ่งประเทศไทยได้มีความพยายามควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มาอย่างต่อเนื่อง มีการวางมาตรการต่างๆ ทั้งในแง่ของการควบคุมการเข้าถึง การดัดแปลงสถานการณ์และบริบทการดื่ม การควบคุมการโฆษณา การรณรงค์ การให้ความรู้ รวมไปถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนให้สามารถจัดการปัญหาการดื่มในพื้นที่ตนได้⁽²⁾ ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยประสบความสำเร็จในการควบคุมไม่ให้ความชุกของผู้บริโภคแอลกอฮอล์เพิ่มสูงขึ้น

มิติทางศาสนากับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการทบทวนวรรณกรรมถึงความสัมพันธ์ระหว่างมิติทางศาสนากับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ยังมีการศึกษาไม่มากนักโดยเฉพาะในศาสนาพุทธซึ่งมีรายงานเพียงการศึกษาเดียวของ Assanangkornchai et al. ซึ่งศึกษาอิทธิพลของศาสนาพุทธต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของชายไทย จากการศึกษาพบว่า กลุ่มที่บริโภคแอลกอฮอล์ในระดับที่เสี่ยงสูง (harmful drinking) และสูงมาก (hazardous drinking) รวมถึงผู้ติดสุรา มีความศรัทธาต่อศาสนาและปฏิบัติตามแนวทางของศาสนาน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ดื่มหรือดื่มระดับความเสี่ยงต่ำอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าในช่วงเข้าพรรษา กลุ่มที่ไม่ดื่มหรือดื่มระดับความเสี่ยงต่ำมีสัดส่วนของผู้งดดื่มได้ตลอดพรรษาสูงกว่ากลุ่มที่ดื่มในระดับที่เสี่ยงสูง-สูงมากและผู้ติดสุรา⁽¹¹⁾ สำหรับการศึกษาอื่นๆส่วนใหญ่ศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การศึกษาของ Michalak et al. สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจำนวน 7,370 รายทางโทรศัพท์ พบว่าปัจจัยทางศาสนา ได้แก่ ศาสนาที่นับถือ (religious preference) การให้ความสำคัญกับศาสนาที่ตนนับถือ และทราบว่ามีบัญญัติของศาสนาที่ตนนับถือห้ามการดื่มแอลกอฮอล์ นั้นมีผลต่อการงดดื่มแอลกอฮอล์⁽¹²⁾ การศึกษานี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาในอดีต ที่ศึกษาโดย Patock-Peckham JA, et al. สัมภาษณ์ในกลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยจำนวน 263 ราย พบว่า นักศึกษาที่ไม่ได้นับถือศาสนามีระดับความถี่ในการดื่ม ปริมาณการดื่ม ดื่มจนมีเมเมา และเข้าใจว่าการดื่มเป็นเรื่องปกติสูงกว่ากลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และกลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์⁽¹³⁾ นอกจากนี้ การศึกษาของ Sinha JW, et al. ที่สำรวจในเด็กอายุ 11 -18 ปี

พบว่า เยาวชนที่เห็นความสำคัญของศาสนา และการเข้าร่วมพิธีกรรมหรือกิจกรรมทางศาสนานั้นมีพฤติกรรมเสี่ยงที่น้อยกว่า ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมเสี่ยงทางด้าน การดื่มเหล้า สูบบุหรี่ พฤติกรรมทางเพศ หรือการเกิดภาวะซึมเศร้า⁽¹⁴⁾ และยังมีการศึกษาอื่นๆที่ให้ผลเป็นไปในทำนองเดียวกัน⁽¹⁵⁾ ซึ่งจะเห็นได้ว่ามิติทางศาสนานั้นมีอิทธิพลต่อการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผู้ที่นับถือศาสนา เลื่อมใสในศาสนาที่ตนนับถือทราบถึงบทบาทของศาสนาถึงการละเว้นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา มีแนวโน้มที่จะงดดื่มหรือดื่มในระดับความเสี่ยงต่ำ การนำมิติทางศาสนามาเป็นเครื่องตัวกระตุ้นหรือสร้างความตระหนักให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์น่าจะมีโอกาสประสบความสำเร็จสูง ซึ่งประเทศไทยได้มีความพยายามนำมิติทางศาสนาเป็นเครื่องตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีความเสี่ยง ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ด้วย

ศาสนาพุทธกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

เป็นที่ทราบดีว่าพระพุทธศาสนาอยู่คู่กับสังคมไทยมาอย่างยาวนาน หลักธรรมคำสอนและความเชื่อตลอดจนแนวปฏิบัติตนตามหลักศาสนาได้ซึมซับและเข้ามาอยู่ในวิถี วัฒนธรรม ประเพณีและการดำเนินชีวิตของคนไทย โดยมีศีล 5 เป็นศีลพื้นฐานที่สัมมาสัมพุทธเจ้าทรงสั่งสอนให้ชาวพุทธทุกคนยึดถือปฏิบัติเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งในศีล 5 ประกอบไปด้วยหลักปฏิบัติดังนี้ 1) เว้นการทำลายชีวิต 2) เว้นจากถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ 3) เว้นจากประพฤตินอกใจ 4) เว้นจากพูดเท็จ 5) เว้นจากของเมา คือ สุราเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ซึ่งการปฏิบัติตามศีล 5 ก็คือการควบคุมพฤติกรรมไม่ให้ตนเองและสังคมเดือดร้อนอย่างใดก็ตามแม้ศาสนาพุทธจะเข้ามาอยู่วิถีชีวิตของชาวไทยอย่างยาวนาน แต่พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีความยึดหยุ่นสูง และมีได้มีการบังคับให้เลิกเชื่อลัทธิหรือศาสนาอื่น ๆที่เคยนับถือมาแต่ดั้งเดิม ดังนั้นรูปแบบของพุทธศาสนาที่ยึดถือปฏิบัติกันในสังคมไทยส่วนใหญ่จึงมีลักษณะของการมีความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิหรือศาสนาอื่น ๆ ประกอบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของปรากฏการณ์ที่เหนือธรรมชาติ ผีและไสยศาสตร์ บาป บุญ นรก สวรรค์ ปะปนไปกับคำสอนของพระพุทธศาสนา ดังนั้นพุทธศาสนิกชนจำนวนมากนอกจากจะตระหนักถึงผลดีการปฏิบัติตามศีล 5 ทำที่จะทำให้อาตมาและสังคมที่อยู่รอบข้างในปัจจุบันไม่เดือดร้อน และยังเชื่อว่าการปฏิบัติตามศีล 5 ทำให้ได้บุญ ได้ขึ้นสวรรค์หลังการตาย หากการละเว้นการปฏิบัติในศีล 5 จะเป็นบาป ทำให้ตกนรก ไม่ได้เกิดในภพภูมิที่ดี

อย่างไรก็ตามในทางพุทธศาสนาแม้การตีมีแอลกอฮอล์เป็นหนึ่งในอบายมุข 4 และ 1 ในอบายมุข 6 เป็นพฤติกรรมที่ควรละเว้นตามการปฏิบัติในศีล 5 แต่ด้วยอุปนิสัยของคนไทยเป็นผู้ที่ชอบความสนุกสนาน ชอบเข้าสังคมและมีนิสัยที่มีความเกรงใจผู้อื่นสูง เห็นได้จากสาเหตุสำคัญ 2 อันดับแรกที่ทำให้คนไทยตีมี เครื่องตีมีแอลกอฮอล์คือ เพื่อการเข้าสังคม / สังสรรค์ และการถูกชักชวนให้ตีมี ประกอบกับศาสนาพุทธ ไม่ได้มีบทลงโทษต่อผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า อีกทั้งพิธีกรรมของลัทธิหรือศาสนาอื่นๆที่เคย นับถือมาหรือวัฒนธรรมดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติกันมามีความเกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ส่งผล ให้การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสังคมไทยเป็นเรื่องที่ส่วนใหญ่ยอมรับได้แม้จะขัดต่อหลักของศาสนา พุทธก็ตาม

โครงการ”รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา”

การรณรงค์ให้งดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นวิธีหนึ่งที่ประเทศไทยดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบต่างๆและหลากหลายแนวคิด แนวคิดที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา คือการนำมิติทางศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อของสังคมไทย มาเป็นตัวขับเคลื่อน คนไทยส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าการงดการบริโภคแอลกอฮอล์นอกจากเป็นการปฏิบัติตามศีล 5 แล้ว ยังทำให้ได้บุญ เสริมบุญ หรือดวงชะตาให้กับตนเอง ให้แก่บุคคลอื่นเป็นที่รักหรือบุคคลที่จากไปแล้ว และเป็นการล้างบาป การรณรงค์จึงนำประเด็นเหล่านี้มาสร้างแรงจูงใจในการงดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉพาะในงานบุญ ประเพณีที่สำคัญ เช่น งานบวชปลอดเหล้า กฐินปลอดเหล้า งานศพปลอดเหล้า ซึ่งมีหลายพื้นที่ประสบความสำเร็จในการรณรงค์ไม่ให้มีการบริโภคในงานประเพณีดังกล่าว โครงการงดเหล้าเข้าพรรษาเป็น อีกโครงการหนึ่งที่ได้ใช้แนวคิดดังกล่าว โดยชูประเด็นของการรักษาศีลในช่วงเข้าพรรษา และวันเข้าพรรษา เป็นวันเริ่มต้นที่ดีที่จะตั้งจิตอธิษฐานที่จะงดการบริโภคแอลกอฮอล์ หากโครงการบรรลุผลสำเร็จ นอกจากจะ ทำให้คนไทยเห็นความสำคัญและเกิดพฤติกรรม ลด ละ เลิก ตีมีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้ว ยังเป็นการส่งเสริม การปฏิบัติตามคำสอนตามแนวทางพระพุทธศาสนาอันเป็นศาสนาประจำชาติอีกด้วย⁽⁸⁾

โครงการ”รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา”เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้ในการสนับสนุนหลักในการดำเนินโครงการ และสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (สคล.) ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานหลักให้เกิดการดำเนินกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาขึ้น ปัจจุบันมีหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งกระทรวง

สาธารณสุข องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม กลุ่มทหารตำรวจ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และสื่อมวลชน มาร่วมด้วยช่วยกัน การรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษานั้นที่ดำเนินกันมาในแต่ละปีนั้น ได้มีการจัดกิจกรรม 2 ระดับควบคู่กัน คือกิจกรรมระดับชาติหรือกิจกรรมด้านการปฏิบัติทางอากาศ (air war activity) และกิจกรรมในระดับพื้นที่ หรือกิจกรรมในระดับภาคสนาม (ground war activity)

กิจกรรมระดับชาติหรือกิจกรรมด้านการปฏิบัติทางอากาศ (air war activity) เป็นกิจกรรมรณรงค์ที่จัดขึ้นแก่ประชาชนทั่วทั้งประเทศ ใช้แนวทางการตลาดเพื่อสังคม ในการสร้างกระแสงดเหล้าเข้าพรรษา มีการจัดทำข้อความ แคมเปญรณรงค์ จัดทำภาพยนตร์โฆษณา สติกเกอร์ โปสเตอร์ แบนเนอร์ เสื้อรณรงค์ เชิดชูบุคคลต้นแบบที่มีชื่อเสียง ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ เกือบทุกประเภท เพื่อให้เข้าถึงประชาชนในทุกพื้นที่ จนปัจจุบัน “งดเหล้า เข้าพรรษา” เป็นข้อความที่ติดปากและติดหูคนไทยทั่วทั้งประเทศ โดยในแต่ละปีนั้น จะมีการกำหนดแนวคิดในการรณรงค์ที่แตกต่างกันไป โดยส่วนใหญ่เน้นถึงผลกระทบของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในด้านในด้านหนึ่งเป็นพิเศษ เช่น ในปี พ.ศ. 2546 – 2548 ใช้แนวคิดงดเหล้าเพื่อแม่ ปีพ.ศ. 2549-2550 เน้นถึงผลกระทบของเศรษฐกิจจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปีพ.ศ. 2552-2553 เน้นบทบาทของลูกหลานในการเป็นกำลังใจให้ผู้ปกครองเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปี พ.ศ. 2554 ชี้ให้เห็นถึงการเสียมิตรภาพจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปี พ.ศ. 2555 เน้นในเรื่องของบาป-บุญ ปี พ.ศ. 2556 – 2558 เน้นการให้สร้างกำลังใจให้สามารถงดเหล้าจนครบพรรษา เป็นต้น นอกจากนี้มีข้อความรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” ยังมีคำขวัญของ “วันงดดื่มสุราแห่งชาติ” ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศให้ วันเข้าพรรษาของทุกปี เป็น วันงดดื่มสุราแห่งชาติ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551⁽⁶⁻⁹⁾

นอกจากนี้โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา ยังมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ลงนามปฏิญาณงดเหล้าเข้าพรรษา การลงนามเปรียบเหมือนการสร้างข้อตกลงร่วมกันว่าผู้ดื่มสัญญาจะงดดื่มและจะปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งการสร้างพันธะสัญญามีการพิสูจน์แล้วว่าส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ⁽¹⁶⁻¹⁷⁾ ซึ่งได้จัดช่องทางการลงนามไว้หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สนใจที่จะลงนาม เช่น จัดสมุดลงนามตามสถานที่ราชการต่างๆ ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วัด โรงเรียน โรงงาน ที่ทำการกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือจะส่งไปรษณียบัตรเพื่อปฏิญาณตนงดเหล้า ส่งข้อความปฏิญาณตนงดเหล้าผ่านทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หรือ หรือลงนามได้ที่ www.thaiantialcohol.com เป็นต้น⁽⁸⁾

นอกจากนี้ทางสำนักงานเครือข่ายดहेล้า ยังได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ เช่น ร่วมกับกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดโครงการ “รักลูกเล็กเหล้า ครอบครัวยอบอุ่น” ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดโครงการ “โพธิสัตว์น้อยลูกขอพ่อแม่เล็กเหล้า” ร่วมกับเครือข่ายพระสงฆ์และแม่ชี จัดโครงการ “เสริมพลังเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาเพื่อควบคุมปัจจัยเสี่ยง” ร่วมกันผลักดันให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ในระดับครอบครัว ชุมชน และขณะเดียวกัน ทางสำนักงานเครือข่ายดहेล้าได้กระตุ้นให้เครือข่ายของประชาคมดहेล้าในแต่ละจังหวัดจัดกิจกรรมเฉพาะของพื้นที่ขึ้น ซึ่งกิจกรรมในระดับพื้นที่ที่ปรากฏให้เห็นชัดเจน ได้แก่ การจัดพิธีปฏิญาณตนต่อหน้าพระพุทธรูป ในวัดของหมู่บ้าน นิมนต์พระสงฆ์มาให้ศีลให้ผลแก่ผู้ตั้งใจดีมี จิตขบวนพาเหรดรณรงค์ดहेล้าในอำเภอ เคาะประตูบ้านเชิญชวนดहेล้า เชิญชวนเยาวชนเขียนเรียงความ คำขวัญเชิญชวนดहेล้าเข้าพรรษา ทำป้ายคำขวัญของหมู่บ้าน ทำป้ายเชิญชวนคนต้นแบบของหมู่บ้านที่สามารถดहेล้าได้ มอบรางวัลให้แก่ผู้ดहेล้าครบพรรษา เป็นต้น บางพื้นที่มีการจัดทำเป็นโครงการเฉพาะออกมาชัดเจน เช่น โครงการรณรงค์ดहेล้าเข้าพรรษา ปี ๒๕๕๓ “เข้าพรรษานี้ ชวนครอบครัวเล็กเหล้า” โดยองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวโคก อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ โครงการหมู่บ้านศีล 5 ประชาเป็นสุข บ้านขอนแก่นสมบูรณ์ ตำบลขอนแก่น อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี เป็นต้น โดยทางสำนักงานเครือข่ายองค์กรดहेล้ามีแผนสนับสนุนให้เกิดหมู่บ้านที่มีกิจกรรมเข้มข้นไม่ต่ำกว่า 5 หมู่บ้านในทุกจังหวัด⁽⁸⁾

การประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ดहेล้าเข้าพรรษา

ศูนย์วิจัยปัญหาสุราได้มีการจัดทำกาประเมินโครงการรณรงค์ดहेล้าเข้าพรรษา ออกเป็น 2 ระดับ ประเมินผลของโครงการรณรงค์ดहेล้าพรรษาในภาพรวมระดับประเทศ และประเมินผลของโครงการรณรงค์ฯในระดับพื้นที่

สำหรับการประเมินผลโครงการรณรงค์ดहेล้าเข้าพรรษาในระดับประเทศนั้น เป็นการประเมินภาพรวมของกิจกรรมโครงการรณรงค์ดहेล้าเข้าพรรษาโดยไม่ได้แยกว่าเป็นผลจากกิจกรรมในระดับชาติหรือผลของกิจกรรมในระดับพื้นที่ โดยศูนย์วิจัยปัญหาสุราได้มอบหมายให้ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เป็นผู้ดำเนินการสำรวจ โดยดำเนินการสำรวจทุกปีมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2552-2558 โดยสำรวจประชากรชาวไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปใน 24 จังหวัดทั่วประเทศ จากการสำรวจพบว่า โครงการรณรงค์ดहेล้าเข้าพรรษาถือได้ว่าประสบความสำเร็จ ประชาชนประมาณ

ร้อยละ 80-90 รับรู้และทราบถึงโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา เมื่อสอบถามถึงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาจากการสำรวจพบว่า อัตราการงดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักดื่มในช่วงเทศกาลเข้าพรรษานั้นก็เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 26.9 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 39.4 ในปี 2557 และอัตราของผู้ที่ไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มมีแนวโน้มลดลง จากร้อยละ 53.6 ในปี 2552 เป็นร้อยละ 16.6 ในปี 2557^(6,10) และจากการวิเคราะห์โดยใช้สมการถดถอยพบว่า การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์งดเหล้าเข้าพรรษา มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา⁽¹⁸⁾

สำหรับการประเมินผลโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่นั้น ทางศูนย์วิจัยปัญหาสุราได้ดำเนินการประเมินครั้งแรกเมื่อปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2557 โดยได้เข้าประเมินผลของโครงการใน 4 พื้นที่ใน 4 ภูมิภาค ได้แก่พื้นที่ ในจังหวัดน่าน ลพบุรี อุบลราชธานี และสุราษฎร์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมระดับพื้นที่ เนื่องจากโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับชาตินั้นกระจายไปทั่วทุกพื้นที่ ดังนั้นเพื่อศึกษาถึงผลของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่โดยตรงจึงทำการศึกษาโดยเปรียบเทียบกับพื้นที่ที่ไม่มีการดำเนินโครงการในระดับพื้นที่ มีกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่ที่มีโครงการ(พื้นที่ปฏิบัติการ) 291 ราย และพื้นที่เปรียบเทียบ 162 ราย โดยสอบถามพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 5 ช่วงเวลา ดังนี้ ช่วงหนึ่งสัปดาห์ก่อนเข้าพรรษา ช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเดือนแรกและเดือนที่สองของเทศกาลเข้าพรรษา วันออกพรรษา และหนึ่งสัปดาห์หลังออกพรรษา นอกจากนี้ยังได้ประเมินค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษาโดยเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในช่วงก่อนเข้าพรรษา และยังสอบถามถึงสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างว่ารู้สึกดีขึ้นหรือไม่ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา รวมถึงสอบถามถึงการทำงานของกลุ่มตัวอย่างว่ารู้สึกดีขึ้นหรือไม่ในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา จากการศึกษาพบว่าในภาพรวมโดยเฉลี่ยแล้ว ช่วงเทศกาลเข้าพรรษา (ช่วงเทศกาลเข้าพรรษาในการศึกษานี้หมายถึงตั้งแต่เข้าพรรษาจนถึง 1 สัปดาห์หลังออกพรรษา) ระดับการลดการบริโภคในพื้นที่ปฏิบัติการนั้น มีอัตราการลดบริโภคที่ดีกว่า ผู้ตอบแบบสอบถามในพื้นที่ปฏิบัติการร้อยละ 28.87 สามารถงดเหล้าได้โดยสมบูรณ์ตลอดทั้งช่วงเข้าพรรษา ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เปรียบเทียบ มีเพียงร้อยละ 7.41 ที่งดเหล้าได้โดยสมบูรณ์ตลอดทั้งพรรษา ส่วนประสิทธิผลของโครงการในด้านอื่นของพื้นที่ปฏิบัติการก็นับว่าดีกว่าพื้นที่เปรียบเทียบเช่นเดียวกัน ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษาในพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ที่ 1370.61 บาท ในขณะที่พื้นที่เปรียบเทียบลดค่าใช้จ่ายได้เพียง 343.54 บาท นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างกว่าร้อยละ 80.1 และ

ร้อยละ 78.4 ในพื้นที่ปฏิบัติการรายงานว่าตนเองมีสุขภาพดีขึ้นและมีประสิทธิภาพการทำงานที่ดีขึ้นตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบกับร้อยละ 42 และร้อยละ 42 ของพื้นที่เปรียบเทียบ ซึ่งสรุปได้เบื้องต้นว่ากิจกรรมระดับพื้นที่มีผลสัมฤทธิ์อยู่พอสมควร นอกจากนี้การศึกษานี้ยังได้วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของโครงการโดยใช้แบบจำลองถดถอย แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการและอยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ (2) กลุ่มที่เข้าร่วมโครงการและอยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ (3) กลุ่มที่ไม่เข้าร่วมโครงการและอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ และ (4) กลุ่มที่เข้าร่วมโครงการและอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ โดยการไม่เข้าร่วมโครงการหมายถึงการไม่ลงนามปฏิญญาตนงดเกล้า การเข้าร่วมโครงการหมายถึงการลงนามฯ จากแบบจำลองพบว่ากลุ่มคนที่ลงนามและอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ มีผลสัมฤทธิ์โดยเฉลี่ยที่สูงกว่าทุกกลุ่ม ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนามงดเกล้าให้ผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด โดยสรุปพื้นที่ปฏิบัติการให้ผลสัมฤทธิ์สูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ โดยผลสัมฤทธิ์เกิดมากสุดในกลุ่มที่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ การดำเนินโครงการรณรงค์งดเกล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของโครงการรณรงค์งดเกล้าเข้าพรรษาในระดับชาติ⁽⁹⁾

การศึกษาดังกล่าวได้แสดงให้เห็นผลสำเร็จของการดำเนินโครงการงดเกล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา แต่เนื่องจากการศึกษานี้ได้ประเมินการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการดื่มครอบคลุมไปถึงช่วงหนึ่งสัปดาห์หลังจากออกพรรษา ซึ่งผลที่ได้ อาจไม่สะท้อนความสำเร็จของโครงการฯ ในช่วงเข้าพรรษา เนื่องจากนักดื่มบางรายซึ่งคาดว่าจะมีจำนวนไม่น้อยมีความตั้งใจดื่มเฉพาะในช่วงเข้าพรรษา และเมื่อถึงวันออกพรรษาจะกลับมาดื่มปกติหรือมากกว่าปกติเนื่องจากงดมาตลอด 3 เดือน ซึ่งการศึกษานี้ขาดการเก็บข้อมูลในช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเทศกาลเข้าพรรษา ซึ่งทำให้ผลที่ประเมินได้อาจต่ำกว่าเป็นจริง และทำให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มที่เกิดขึ้นระหว่างช่วงสัปดาห์สุดท้ายของเทศกาลเข้าพรรษากับวันออกพรรษาไม่ชัดเจน ซึ่งน่าจะเป็นจุดที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้สูง อย่างไรก็ตามผลสำเร็จของโครงการในพื้นที่ปฏิบัติการสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ แม้จะประเมินผลหลังจากออกพรรษาไปแล้วหนึ่งสัปดาห์นั้นแสดงให้เห็นว่าผลของโครงการยังคงมีต่อเนื่องไปจนถึงหลังออกพรรษา ผลของโครงการจะยังคงอยู่ยาวนานมากน้อยเพียงใดเป็นเรื่องที่ควรจะมีการติดตามเพื่อที่จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ นำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุง โครงการรณรงค์งดเกล้าเข้าพรรษา โครงการที่ควรเกิดต่อเนื่องหลังจากออกพรรษา และโครงการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

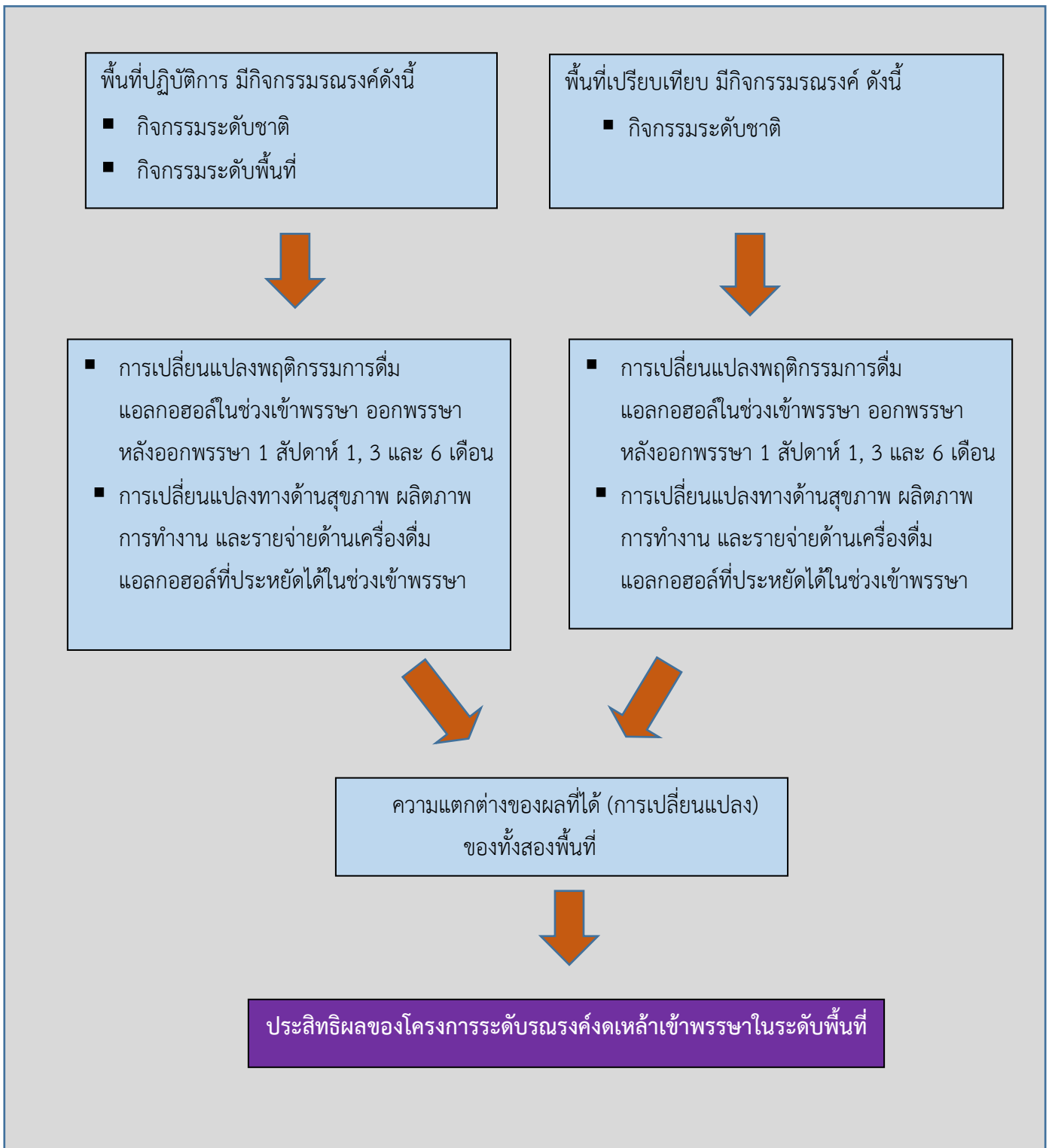
3.1 กรอบแนวคิดในการประเมินและรูปแบบการวิจัย (Research Design)

จากที่กล่าวมาในบทที่ 1 การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผล “โครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่” เนื่องด้วยในแต่ละปีมีการดำเนินกิจกรรมรณรงค์เข้าพรรษาในระดับชาติร่วมด้วย ทุกพื้นที่จะได้รับผลของการดำเนินโครงการระดับชาติ การประเมินผลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีโครงการจึงมีผลของโครงการระดับชาติร่วมด้วย ดังนั้นเพื่อให้สามารถประเมินประสิทธิผลของโครงการในระดับพื้นที่ การศึกษานี้จึงออกแบบการศึกษาเป็นแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental study) โดยออกแบบให้พื้นที่ที่ไม่มีการจัดกิจกรรมเฉพาะของพื้นที่ เป็นพื้นที่เปรียบเทียบ และความแตกต่างที่ได้ระหว่างสองพื้นที่ เป็นผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ โดยแนวคิดนี้ได้สรุปไว้ในแผนภาพที่ 1 ซึ่งพื้นที่ปฏิบัติการหมายถึงพื้นที่ที่มีโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาเฉพาะของพื้นที่ และพื้นที่เปรียบเทียบหมายถึงพื้นที่ที่ไม่ได้มีการจัดกิจกรรมเฉพาะของพื้นที่

นอกจากนี้การวิจัยนี้ยังเป็นการศึกษาร่วมกันระหว่างสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า นักวิจัยในพื้นที่ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และแผนงานการพัฒนากระบวนการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา โดยแต่ละส่วนมีบทบาทดังต่อไปนี้

- สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า เป็นผู้กระตุ้น สนับสนุนในการดำเนินโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ ผ่านทางนักวิจัยของแต่ละพื้นที่ และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพื้นที่ในการประเมินผลของโครงการฯ
- นักวิจัยในพื้นที่เป็นผู้มีบทบาทในการกระตุ้นและสนับสนุนให้พื้นที่ดำเนินกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา และเป็นผู้คัดเลือกพื้นที่เปรียบเทียบในการประเมิน
- นักวิจัยหลักร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ทำการประเมินผลโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ภายใต้การสนับสนุนของศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และแผนงานการพัฒนากระบวนการดูแลผู้มีปัญหาการดื่มสุรา

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่

3.2 การกำหนดพื้นที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของงานวิจัยนี้ คือ นักดื่มปัจจุบันหรืออีกนัยหนึ่งคือผู้ที่มีประวัติการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา และในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1. คัดเลือกพื้นที่ที่จะทำการศึกษา 2. คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่

ขั้นตอนที่ 1. คัดเลือกพื้นที่ศึกษา การศึกษานี้คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาหรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าพื้นที่ปฏิบัติการ ทางสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้าเป็นผู้มีบทบาทหลักในการคัดเลือก ในฐานะที่เป็นผู้สนับสนุนหลักในการจัดกิจกรรมระดับพื้นที่ เป็นผู้ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับพื้นที่ โดยผู้วิจัยให้หลักเกณฑ์ร่วมพิจารณา ดังนี้ (1) พื้นที่ที่จะถูกคัดเลือกนั้นต้องมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา (2) พื้นที่ที่มีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมการวิจัยจนเสร็จสิ้นการศึกษา และมีเจ้าหน้าที่ที่มีศักยภาพในการเก็บข้อมูลในการประเมินผล และได้พื้นที่ปฏิบัติการมา 4 หมู่บ้านจาก 4 ภูมิภาคดังนี้

- 1) หมู่บ้านวังว้า ตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
- 2) หมู่บ้านโนนบอน ตำบลบุงหวาย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
- 3) หมู่บ้านซอนสมบูรณ์ ตำบลซอนสมบูรณ์ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี
- 4) หมู่บ้านวังเลา ตำบลนาแหรง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

สำหรับพื้นที่เปรียบเทียบนั้น เป็นการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเช่นเดียวกัน โดยนักวิจัยในพื้นที่เป็นผู้ดำเนินการคัดเลือก โดยผู้วิจัยได้กำหนดหลักเกณฑ์ร่วมพิจารณา ดังนี้ 1) เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา 2) ไม่มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ระดับพื้นที่ที่แตกต่างไปจากพื้นที่ปฏิบัติการและมีผลสืบเนื่องมาถึงช่วงเข้าพรรษา 3) ไม่ได้เป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดกับหมู่บ้านปฏิบัติการ 4) ลักษณะประชากรและบริบทของพื้นที่ใกล้เคียงกับพื้นที่ปฏิบัติการ และอยู่ในตำบลหรืออำเภอเดียวกันกับพื้นที่ปฏิบัติการ ซึ่งได้พื้นที่เปรียบเทียบบน 4 หมู่บ้านจาก 4 ภูมิภาคดังนี้

- 1) หมู่บ้านสบยาว ตำบลท่าวังผา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน
- 2) หมู่บ้านนาสะแบง ตำบลหนองกินเพล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
- 3) หมู่บ้านยางโตน ตำบลยางโตน อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี
- 4) หมู่บ้านยอดเหลือง ตำบลนาแหรง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่ที่เข้าร่วมการวิจัย โดยมีเกณฑ์คัดเลือก ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่เคยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา 2) มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป 3) อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษาในช่วงเข้าพรรษา 4) สามารถติดต่อได้ตลอดการศึกษา 5) สามารถสื่อสารด้วยภาษาไทยได้ 6) ลง

นามยินยอมเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการประเมินผลด้วยความสมัครใจ ในการสุ่มตัวอย่างนั้น ในพื้นที่จังหวัดน่าน อุบลราชธานี และลพบุรี นักวิจัยในพื้นที่ได้มีการทำการสำรวจรายชื่อผู้ดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ จึงทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จากรายชื่อที่มีอยู่ สำหรับพื้นที่ที่ไม่มีรายชื่อผู้ดื่มให้ทำการสุ่มอย่างง่ายจากรายชื่อประชากรที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป หากสุ่มได้ผู้ที่ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ให้ทำการสุ่มใหม่จนกว่าจะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามที่กำหนดไว้

3.3 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ก่อนการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยของโครงการประเมินงดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ ปีพ.ศ. 2557 ที่ศึกษาโดย วิทย์วรพงศ์ และคณะ⁽⁹⁾ พบว่าสัดส่วนของผู้ที่งดดื่มและผู้ที่ไม่ลดปริมาณการดื่มลงได้ตลอดพรรษา ในพื้นที่ปฏิบัติการมีความแตกต่างจากพื้นที่เปรียบเทียบ โดยพื้นที่ปฏิบัติการสัดส่วนของผู้ที่งดดื่มและผู้ที่ไม่ลดปริมาณการดื่มลงได้ตลอดพรรษา ต่อจำนวนผู้ดื่มทั้งหมด (P_1) = 0.30 และพื้นที่เปรียบเทียบ (P_2) = 0.07 ผู้วิจัยจึงนำผลที่ได้จากการศึกษานี้ มาคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตร

$$n|group = \left[\frac{Z_{\alpha/2} \sqrt{2P(1-P)} + Z_{\beta} \sqrt{P_1(1-P_1) + P_2(1-P_2)}}{P_1 - P_2} \right]^2$$

โดยกำหนดให้ $\alpha = 0.05$, และ $\beta = 0.2$ ได้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มละ 303 คน และได้คาดการณ์ว่าจะมีกลุ่มตัวอย่างที่อาจจะติดตามผลไม่ได้ ร้อยละ 20 ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง = $303 / (1-0.2) = 378$ ต่อกลุ่มรวม 2 กลุ่ม = 756 คน

หลังจากนั้นได้กระจายจำนวนตัวอย่างไปในแต่ละหมู่บ้านตามสัดส่วนของประชากรที่ดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละหมู่บ้าน และตามกำลังการเก็บข้อมูลของแต่ละพื้นที่ รวมถึงความเสี่ยงที่จะติดตามกลุ่มตัวอย่างได้ไม่ครบ 8 ครั้งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

จังหวัด	จำนวนตัวอย่าง	
	พื้นที่ปฏิบัติการ	พื้นที่เปรียบเทียบ
น่าน	102	102
นครศรีธรรมราช	110	110
อุบลราชธานี	86	86
ลพบุรี	80	80
รวม	378	378

3.4 กระบวนการเก็บข้อมูล

งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ได้พัฒนาขึ้น ข้อมูลเป็นแบบ panel data โดยเก็บข้อมูลในบุคคลคนเดียวกัน 8 ครั้ง 9 ช่วงเวลาดังนี้

- ก่อนเข้าพรรษา 1 สัปดาห์ (เข้าพรรษาวันที่ 30 กรกฎาคม) เก็บข้อมูลในช่วงวันที่ 23-29 ก.ค. 2558
- เดือนแรกของเทศกาลเข้าพรรษา เก็บข้อมูลในช่วงวันที่ 28 ส.ค. - 3 ก.ย. 2558
- เดือนที่สองของเทศกาลเข้าพรรษา เก็บข้อมูลในช่วงวันที่ 2-8 ต.ค. 2558
- เดือนที่สามของเทศกาลเข้าพรรษา เก็บข้อมูลในอาทิตย์สุดท้ายของการเข้าพรรษา วันที่ 20-26 ต.ค.
- ออกพรรษา และ หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ เก็บข้อมูลช่วงวันที่ 3-9 พ.ย. 2558
- หลังออกพรรษา 1 เดือน เก็บข้อมูลช่วงวันที่ 27 พ.ย. 2558 - 3 ธ.ค. 2559
- หลังออกพรรษา 3 เดือน เก็บข้อมูลช่วงวันที่ 25 ม.ค. - 1 ก.พ. 2559
- หลังออกพรรษา 6 เดือน เก็บข้อมูลช่วงวันที่ 25 เม.ย. - 1 พ.ค. 2559

การเก็บข้อมูลภาคสนามดำเนินการโดยนักวิจัยในพื้นที่ โดยผู้เก็บข้อมูลเป็นบุคคลากรในพื้นที่ ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเป็นผู้เก็บข้อมูลชุดเดียวกันตลอดทั้งโครงการ โดยได้รับการฝึกอบรมจากทีมผู้วิจัยจากส่วนกลางและจากพื้นที่ ก่อนการเก็บข้อมูลทุกครั้ง ผู้วิจัยในพื้นที่จะจัดประชุมผู้เก็บข้อมูลก่อนทุกครั้ง ทำความเข้าใจในแบบสัมภาษณ์ และให้ผู้เก็บข้อมูลให้เสร็จสิ้นตามช่วงเวลาที่กำหนด

3.5 การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอโครงการวิจัยต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน ตามเอกสารรับรองเลขที่ COA. No.480/2015 ก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะลงนามยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย นักวิจัยในพื้นที่ได้อธิบายด้วยวาจาถึงวัตถุประสงค์ของงานวิจัย กระบวนการวิจัย ความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น และประโยชน์ที่ได้รับ และสิทธิของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย พร้อมทั้งแจกเอกสารชี้แจง ในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเลือกตอบหรือไม่ตอบคำถามบางข้อ หรือขอหยุดการสัมภาษณ์เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจะไม่ได้รับผลกระทบหรือสูญเสียสิทธิที่พึงมีใดๆ ทั้งสิ้น หากปฏิเสธให้ข้อมูลแก่งานวิจัยนี้

3.6 เครื่องมือวิจัย

การศึกษานี้ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือวิจัยในการเก็บข้อมูล การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมและแบบสอบถามของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เคยมีการศึกษาไว้ รวมถึงแบบสัมภาษณ์ที่เคยใช้ในปี พ.ศ. 2557 หลังจากนั้นนำมาตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยได้จัดการประชุมเพื่อตรวจสอบความเข้าใจถึงข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์กับภาคีเครือข่าย และนักวิจัยในพื้นที่ จำนวน 2 ครั้ง และได้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงของข้อคำถามกับประเด็นที่ต้องการจะศึกษา หลังจากทำการปรับแก้ตามคำแนะนำจากที่ประชุมและจากผู้เชี่ยวชาญ ได้นำแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 ไปทำการทดลองใช้ในกลุ่มตัวอย่าง 30 ราย และทดสอบความเที่ยง (reliability) พบว่าได้ค่าความสอดคล้องของการตอบแบบสัมภาษณ์ อยู่ในช่วงร้อยละ 80.8 – 100

แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 8 ชุด สำหรับการสัมภาษณ์ทั้งหมด 8 ครั้ง โดยข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ทั้ง 8 ชุด แยกออกได้เป็น กลุ่มหลักๆ ดังนี้

- 1) ข้อมูลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละช่วงเวลาโดยให้เปรียบเทียบกับช่วงก่อนเข้าพรรษา
- 2) ข้อมูลปริมาณ ความถี่ และชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ดื่มในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งการศึกษานี้ สอบถามโดยใช้วิธี Tri-level method
- 3) ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละช่วงเวลา
- 4) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเข้าร่วมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา
- 5) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมของการดื่มแอลกอฮอล์
- 6) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบเชิงลบและเชิงบวกของการดื่มและการงดดื่มแอลกอฮอล์
- 7) ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลและลักษณะครัวเรือน

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรตามของการศึกษา

จากที่กล่าวไปในบทที่ 1 การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา และประสิทธิผลที่ต้องการศึกษาหรือเรียกอีกนัยหนึ่งว่าตัวแปรตาม ประกอบไปด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ 2) การเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ 3) การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพในการทำงาน และ 4) ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการตี้มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา วันออกพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1, 3 และ 6 เดือน เทียบกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคแอลกอฮอล์ในช่วงก่อนเข้าพรรษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมกรรมการบริโภคฯในช่วงเข้าพรรษาเปรียบเทียบกับกรรมการบริโภคฯก่อนเข้าพรรษา ทั้งนี้ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคฯ การศึกษานี้ได้สอบถามกลุ่มตัวอย่างใน 2 รูปแบบ ดังนี้

แบบที่ 1 แบบประเมินตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินพฤติกรรมกรรมการตี้มของตนเองในแต่ละเดือนในช่วงเข้าพรรษาเปรียบเทียบกับช่วงก่อนเข้าพรรษาจากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลของเดือนที่ 1 และ เดือนที่ 2 และเดือนที่ 3 ของช่วงเข้าพรรษา มาประมวลสรุปพฤติกรรมกรรมการตี้มในช่วงเข้าพรรษา โดย

- งดตี้ม หมายถึง งดตี้มแอลกอฮอล์โดยสมบูรณ์ตลอดพรรษา
- ตี้มลดลง หมายถึง ตี้มลดลงโดยแต่ละเดือนต้องตอบว่าตี้มลดลง หรือมีบางเดือนไม่ตี้ม
- ตี้มลดลงบ้าง ตี้มปกติบ้าง หมายถึง มี 1หรือ 2 เดือนที่ตี้มตามปกติ และเดือนอื่นๆ ตอบว่าไม่ตี้ม หรือตี้มลดลง
- ตี้มปกติ หมายถึง ตี้มปกติทุกเดือน
- ตี้มมากกว่าปกติ หมายถึง มีอย่างน้อย 1 เดือนตอบว่าตี้มมากกว่าปกติ

เนื่องจากผู้ที่ตอบว่า ตี้มลดลงบ้าง ตี้มปกติบ้าง มีเพียง 13 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 1.56 ซึ่งไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล และไม่มีผู้ใดตอบว่าตี้มมากกว่าปกติ ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลจึงแบ่งตัวแปรออกเป็น 3 หมวด แบบมีอันดับ (ordinal scale) ดังนี้

- งดตี้ม หมายถึง งดการตี้มแอลกอฮอล์โดยสมบูรณ์ตลอดพรรษา
- ตี้มลดลง หมายถึง ตี้มลดลง หรือมีบางเดือนไม่ตี้ม
- ตี้มปกติ หมายถึง มีอย่างน้อย 1 เดือนที่ตี้มปกติ ส่วนเดือนอื่น ตี้มลดลงบ้างหรือไม่ตี้ม

แบบที่ 2 แบบประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ตี้ม โดยได้สอบถามชนิดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปริมาณที่ตี้ม และความถี่ในการตี้มของกลุ่มตัวอย่าง ในช่วงก่อนเข้าพรรษา และช่วงเข้าพรรษา โดยใช้วิธี Tri-level method ⁽¹⁹⁻²⁰⁾ โดยให้กลุ่มตัวอย่างระบุความถี่ของการตี้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับที่มาก ปานกลาง และน้อย และในแต่ละระดับตี้มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดใด และปริมาณการตี้มเครื่องดื่มชนิดนั้นๆต่อวัน ข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณเป็นปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์เฉลี่ยต่อวันที่ตี้มและนำผลที่ได้มาจัดระดับความเสี่ยงของการตี้มตามคำแนะนำขององค์การอนามัยโลก⁽²¹⁾ และนำระดับความเสี่ยงของการตี้ม

ในช่วงเข้าพรรษาเปรียบเทียบกับช่วงก่อนเข้าพรรษา และแปลงเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ออกเป็น 3 หมวด เหมือนเช่นที่กล่าวมาข้างต้น ดังนี้

- งดดื่ม หมายถึง งดดื่มครบพรรษา
- ดื่มลดลง หมายถึง ระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาต่ำกว่าช่วงก่อนเข้าพรรษา
- ดื่มปกติ หมายถึง ระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หรือระดับความเสี่ยงในช่วงเข้าพรรษาสูงกว่าช่วงก่อนเข้าพรรษา

1.2 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการบริโภคในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องหลังออกพรรษาไปอีก 1 สัปดาห์ โดยแบ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคออกเป็น 2 หมวดหมู่ (category dummy) ดังนี้

- งดดื่ม หมายถึง งดการบริโภคโดยสมบูรณ์จนถึง 1 สัปดาห์หลังออกพรรษา
- ดื่ม หมายถึง มีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาหรือในช่วงหลังออกพรรษา

1.3 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคฯในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไปหลังออกพรรษา 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน โดยแบ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคออกเป็น 4 หมวดหมู่ ดังนี้

- งดดื่ม หมายถึง งดการดื่มแอลกอฮอล์โดยสมบูรณ์อย่างต่อเนื่อง
- ดื่มลดลง หมายถึง ดื่มลดลง หรือมีบางช่วงไม่ดื่ม
- ดื่มปกติ หมายถึง มีอย่างน้อย 1 ช่วงเวลาที่ดื่มปกติ ช่วงเวลาอื่น ดื่มลดลงบ้างหรือไม่ดื่ม
- ดื่มมากกว่าปกติ หมายถึง มีอย่างน้อย 1 ช่วงเวลาที่ดื่มมากกว่าปกติ

2. การเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ โดยข้อมูลส่วนนี้ได้จากการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินสุขภาพของตนเอง ในช่วงเข้าพรรษาเปรียบเทียบกับช่วงก่อนเข้าพรรษา ในแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 4 เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative data) ข้อมูลที่ได้มาถูกจัดเป็น 2 หมวดหมู่ ดังนี้

- สุขภาพดีขึ้น
- สุขภาพไม่ดีขึ้น

3. การเปลี่ยนแปลงของผลิภาพการทำงาน โดยข้อมูลส่วนนี้ได้จากการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินผลิภาพการทำงานของตนเองในช่วงเข้าพรรษาเปรียบเทียบกับช่วงก่อนเข้าพรรษา ในแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 4 เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้มาถูกจัดเป็น 2 หมวดหมู่ ดังนี้

- ผลิภาพการทำงานดีขึ้น
- ผลิภาพการทำงานไม่ดีขึ้น

4. ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา ข้อมูลได้จากการให้กลุ่มตัวอย่างประเมินค่าใช้จ่ายที่ตนประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา ในแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 4 เป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) ที่มีมาตรวัดแบบอัตราส่วน (ratio scale)

ตัวแปรต้นที่สำคัญของการศึกษา

สำหรับปัจจัยสำคัญที่ต้องการศึกษาหรือที่เรียกว่าตัวแปรต้นที่สำคัญคือ การอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการ โดยเป็นปัจจัยที่ถูกกำหนดโดยนักวิจัย กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเลือกที่จะอยู่หรือไม่อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการ จากการศึกษาของ วิทย์วรพงศ์ และคณะ⁽⁶⁾ พบว่าการลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่ม และการลงนามนั้นเป็นปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างมีอิสระที่จะเลือกหรือไม่เลือกที่จะลงนาม ดังนั้นการศึกษานี้จะทำวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการแยกย่อยไปยังกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนามทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่นๆ ซึ่งเป็นตัวแปรที่อาจมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโครงการ แต่ไม่ได้เป็นตัวแปรหลักที่ต้องการประเมินในการศึกษานี้ ในการศึกษานี้จึงได้ทำการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการด้วยแบบจำลองสมการถดถอยโดยควบคุมตัวแปรเหล่านี้ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพสมรส สถานภาพครัวเรือน ปัจจัยด้านภาวะสุขภาพ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงก่อนเข้าพรรษา ประวัติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาในปีที่ผ่านมาและการเข้าถึงแหล่งจำหน่ายแอลกอฮอล์

สำหรับระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพรรษา ได้มาจากการคำนวณหาปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อวันที่ดื่ม (Average drinking intensity) ก่อนเข้าพรรษาของกลุ่มตัวอย่าง แล้วมาจัดระดับความเสี่ยงตามคำแนะนำของ องค์การอนามัยโลก⁽²¹⁾ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การจัดกลุ่มผู้บริโภคแอลกอฮอล์ตามระดับความเสี่ยง⁽²¹⁾

ระดับความเสี่ยง	ปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อวันที่ดื่ม	
	เพศชายอายุ ตั้งแต่ 20 ปี เป็นต้นไป	เพศหญิง และเพศชาย < 20 ปี
ระดับ 1 : เสี่ยงต่ำ	ดื่มน้อยกว่า 40 กรัมต่อวัน	ดื่มน้อยกว่า 20 กรัมต่อวัน
ระดับ 2 : เสี่ยงปานกลาง	ดื่ม 41-60 กรัมต่อวัน	ดื่ม 21-40 กรัมต่อวัน
ระดับ 3 : เสี่ยงสูง	ดื่ม 61-100 กรัมต่อวัน	ดื่ม 41-60 กรัมต่อวัน
ระดับ 4 : เสี่ยงสูงมาก	ดื่ม มากกว่า 100 กรัมต่อวัน	ดื่มมากกว่า 60 กรัมต่อวัน

สำหรับการคำนวณปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อวันที่ดื่ม เริ่มจากคำนวณปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ดื่มในแต่ละระดับที่ดื่ม นำผลที่ได้มาคำนวณหาปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อวันที่ดื่ม ดังนี้

- ปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ที่ดื่มในแต่ละระดับที่ดื่ม
 - = ปริมาณแอลกอฮอล์ในแต่ละวันที่ดื่มของการดื่มในระดับนั้น (หน่วยเป็นมิลลิลิตร)
 - X ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ชนิดนั้น (หน่วยเป็น % หรือ กรัม ต่อ 100 มิลลิลิตร ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์แต่ละชนิดแสดงไว้ในตารางที่ 3)
 - X ความถ่วงจำเพาะของแอลกอฮอล์ (0.79) X จำนวนวันที่ดื่ม
- ปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ต่อวันที่ดื่ม
 - = ผลรวมของปริมาณแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ในแต่ละระดับที่ดื่ม (ปริมาณที่ดื่มหมดในวันที่ดื่มน้อย ปานกลาง และมาก) / จำนวนวันที่ดื่มทั้งหมด

ตัวแปรอิสระอื่นๆ

นอกจากนี้ยังมีตัวแปรอื่นๆที่ได้เก็บเพิ่มเติม ได้แก่ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยแวดล้อมของการดื่มแอลกอฮอล์ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นของการมีโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบเชิงลบและเชิงบวกของการบริโภคและการงดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ลักษณะครัวเรือนซึ่งตัวแปรหรือปัจจัยเหล่านี้จะเป็นข้อมูลเสริมและใช้อธิบายผลการศึกษาก็ได้

ตารางที่ 3 ความเข้มข้นแอลกอฮอล์ของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิด

ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	ความเข้มข้นของแอลกอฮอล์ (ร้อยละ)
เบียร์	5
เหล้าขาว / เหล้ากลั่นขมขุ่น	40
เหล้าสี / เหล้าแดง	40
ไวน์ / แชมเปญ	12
เครื่องดื่มน้ำผลไม้ผสมแอลกอฮอล์พร้อมดื่ม	5
ยาตองเหล้า / เหล้าจีน	40
เหล้าพื้นเมือง เช่น สาโท อุ กระแช่ เป็นต้น	10

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยสถิติใช้ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ใช้ในการบรรยายข้อมูลในรูปแบบความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่ามัธยฐาน เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistic) ใช้ทดสอบความแตกต่างของตัวแปรต้นเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ และใช้ประเมินประสิทธิผลของโครงการทั้งในช่วงเข้าพรรษา ออกพรรษา และ หลังออกพรรษา 7 วัน 1 เดือน 3 เดือน และ 6 เดือน เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ รวมถึง เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มที่ลงนาม และไม่ลงนาม สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้สถิติ Chi-square และข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติ t-test สำหรับข้อมูลที่แจกแจงแบบปกติ และใช้สถิติ Wilcoxon Rank Sum test สำหรับข้อมูลที่ไม่มีการแจกแจงแบบปกติ โดยกำหนดให้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

3. วิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย

ทำการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการตลอดการศึกษาและในช่วงเข้าพรรษา โดยควบคุมปัจจัยกวน (confounder) โดยใช้สมการถดถอยดังนี้

- การประเมินประสิทธิผลของโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการตี๋มแอลกอฮอล์ ในช่วงเข้าพรรษา เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และมีมาตราวัดแบบอันดับ (ordinal scale) จึงใช้การวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง การถดถอยโลจิสติกแบบอันดับ (Ordinal Logistic Regression Model)

- ประเมินประสิทธิผลของโครงการต่อการคงอยู่ของการงดตี๋มแอลกอฮอล์ตลอดการศึกษา โดยใช้แบบจำลองถดถอยค็อกซ์ (Cox Regression Model)

- การประเมินประสิทธิผลด้านการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ และด้านการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพในการทำงาน เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ และมี 2 หมวดหมู่ จึงใช้การวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลอง การถดถอยโลจิสติกแบบทวิ (Binary Logistic Regression Model)

- การประเมินประสิทธิผลด้านค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา เนื่องจากข้อมูลมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ (เบ้ซ้าย) จึงใช้การวิเคราะห์ โดยใช้แบบจำลองโทบิต (Tobit Regression Model)

สำหรับการประเมินประสิทธิผลของโครงการในกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนามนั้น ใช้แบบจำลองที่กล่าวมาข้างต้นเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังได้ทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านลงนามกับประสิทธิผลของโครงการว่ามีความสัมพันธ์แบบสองทาง (Bidirectional causality หรือ Simultaneity) หรือมี Endogeneity หรือไม่ รายละเอียดจะกล่าวไว้ในบทที่ 5 และภาคผนวก 2

บทที่ 4

ลักษณะทั่วไปของพื้นที่ศึกษาและโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในแต่ละพื้นที่

ในบทนี้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านที่ทำการศึกษากิจกรรมในโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในแต่ละหมู่บ้าน โดยข้อมูลลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านได้จากการรวบรวมข้อมูลโดยนักวิจัยในพื้นที่ ซึ่งรวบรวมจากฐานข้อมูลของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหรือโรงพยาบาลชุมชน ฐานข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานประจำปี 2558 และจากการสำรวจของนักวิจัยในพื้นที่ร่วมกับผู้นำชุมชน สำหรับกิจกรรมโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของแต่ละหมู่บ้านได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรม

การศึกษานี้ทำการเก็บข้อมูลจาก 8 หมู่บ้านโดยเป็นพื้นที่ปฏิบัติการ 4 หมู่บ้าน และเป็นพื้นที่เปรียบเทียบ 4 หมู่บ้านจาก 4 ภาค 4 จังหวัด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 พื้นที่ที่ศึกษา

	พื้นที่ปฏิบัติการ	พื้นที่เปรียบเทียบ
จ.น่าน	หมู่บ้านวังว้า	หมู่บ้านสบบยาว
จ.อุบลราชธานี	หมู่บ้านโนนบอน	หมู่บ้านนาสะแบง
จ.ลพบุรี	หมู่บ้านซอนสมบูรณ์	หมู่บ้านยางโทน
จ.นครศรีธรรมราช	หมู่บ้านวังเลา	หมู่บ้านยอดเหลือง

พื้นที่ที่ดำเนินการศึกษาครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็ก อยู่ในเขตการปกครองของเทศบาล 4 หมู่บ้าน และอยู่ในเขตการปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล 4 หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนอยู่ระหว่าง 105 – 317 ครัวเรือน โดยหมู่บ้านในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดครัวเรือนและจำนวนประชากรน้อยที่สุด และหมู่บ้านในจังหวัดน่านเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดครัวเรือนและจำนวนประชากรมากที่สุด ประชากรของแต่ละหมู่บ้านประมาณครึ่งหนึ่งเป็นเพศชาย และอยู่ในวัยทำงาน นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม และจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ดังที่แสดงไว้ในตารางที่ 5

4.1 ข้อมูลทั่วไปและกิจกรรมในโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในแต่ละพื้นที่

จังหวัดน่าน

หมู่บ้านวังว้าเป็นพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาเฉพาะของหมู่บ้าน และทำการศึกษาเปรียบเทียบกับหมู่บ้านสบบยาวซึ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในตำบลเดียวกัน

หมู่บ้านปฏิบัติการ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองน่าน 44 กม. และอยู่ในเขตปกครองของเทศบาลท่าวังผา มีจำนวนครัวเรือน 317 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 1094 คน เป็นเพศชาย 528 คน (ร้อยละ 48.26) และเพศหญิง 566 คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปีมีจำนวน 167 คน ประชากรที่อายุมากกว่า 60 ปีจำนวน 140 ราย (ร้อยละ 12.80) ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 787 คน (ร้อยละ 71.94) โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 402 คน นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านมีวัดพุทธ 1 แห่ง มีโรงเรียนของภาครัฐ 1 แห่ง มีคลินิกพยาบาล 1 แห่ง ตลาด 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับบริการบริการทางสุขภาพที่โรงพยาบาลท่าวังผา

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตีมูลค่าของหมู่บ้าน

จากการสำรวจของโรงพยาบาลท่าวังผาและข้อมูลจากชุมชน พบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่ตีมูลค่าตีมูลค่าแอลกอฮอล์ทั้งหมด 168 ครัวเรือน (ร้อยละ 53 ของครัวเรือนทั้งหมด) และมีผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไปตีมูลค่าแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาจำนวน 340 คน (ร้อยละ 36.7 ของผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป) มีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ในหมู่บ้าน 8 ร้านเป็นแบบมีที่นั่งดื่ม 2 ร้าน และไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง การตีมูลค่าแอลกอฮอล์มีให้เห็นเสมอในงานมงคลสมรส งานบรรพชา งานบุญประเพณี แต่การตีมูลค่าในงานศพมีน้อยลงเนื่องจากการจัดทำโครงการงานศพปลอดเหล้ามาตั้งแต่ปี 2554 ในวันพระร้านค้าในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะงดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนี้หมู่บ้านหวังว่าจะได้ดำเนินตามนโยบายของจังหวัดในการจัดกิจกรรมประเพณีแข่งเรือปลอดเหล้า

ค. กิจกรรมในโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา

หมู่บ้านได้จัดกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และจากการเก็บข้อมูลการตีมูลค่าแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาของพื้นที่ในปี 2557 พบว่ามีผู้เข้าร่วมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา (ลงนามในพันธะสัญญา) 251 คน งดได้ตลอดพรรษา 197 คน (ร้อยละ 90.7) ในผู้ดื่มสุราแบบติด 18 คน มีผู้เข้ารับการบำบัด 5 คน งดได้สำเร็จ 3 คน และสามารถงดต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน 1 คน

ปีพ.ศ. 2558 เป็นปี 2 ที่ทางหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า โดยแกนนำหลักในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ทีมจากโรงพยาบาลท่าวังผา ผู้ใหญ่บ้าน ประธาน อสม. และแกนนำกลุ่มต่างๆในชุมชน กิจกรรมในโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาในปี พ.ศ. 2558 นั้น มีทั้งกิจกรรมที่เคยจัดในปีพ.ศ. 2557 และกิจกรรมที่เสริมขึ้นมาใหม่ และเน้นการดำเนินกิจกรรมใน 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ

กลุ่มเยาวชน และ กลุ่มประชาชนที่ดื่ม โดยแบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือ ก่อนเข้าพรรษา ช่วงเข้าพรรษา และหลังเข้าพรรษา โดยแต่ละช่วงมีกิจกรรมดังนี้

1) ในช่วงก่อนเข้าพรรษา มีการจัดประชุมในชุมชนเพื่อร่วมกันหารูปแบบกิจกรรมที่จัดในช่วงเข้าพรรษา โดยเริ่มจากกลุ่มเยาวชน มีการจัดประกวดคำขวัญ ภาพวาด และเรียงความเขียนจดหมายถึงพ่อขอให้งดเหล้า จัดกิจกรรมให้ความรู้ถึงพิษภัยสุรา โดยเรียนรู้ผ่านการฝึกทำหนังสือ “เรื่องชุมชนปลอดเหล้า” มีการจัดขบวนพาเหรดเดินรณรงค์เชิญชวนงดเหล้า จัดทำป้ายคำขวัญรณรงค์ที่ได้จากการประกวด ป้ายชุมชนปลอดเหล้า ติดตั้งตามสถานที่ต่างๆในหมู่บ้าน และประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน เชิญชวนให้เยาวชนร่วมกิจกรรมขายตรงหาตาวราย เป็นการชักชวนคนในชุมชนเข้าร่วมลงนามงดเหล้า จัดให้บุคคลต้นแบบช่วยกันชักชวนคนในชุมชนงดดื่มเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมลงพื้นที่รณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา (มีการลงนาม 2 แบบ คือลงทะเบียน และลงพื้นที่รณรงค์) และ ประกาศรายชื่อให้ชุมชนทราบ

2) ในช่วงเข้าพรรษา ซึ่งเป็นช่วงที่ประชาชนส่วนใหญ่เข้าไปทำพิธีสงฆ์ในวัดบ่อยกว่าปกติ การเทศนาในช่วงเข้าพรรษาจึงเน้นการสร้างแรงจูงใจให้งดเหล้าตลอดพรรษา เน้นถึงพิษภัยแอลกอฮอล์ ในส่วนของหมู่บ้าน ร้านค้าส่วนใหญ่ร่วมใจงดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา ในกลุ่มผู้ที่ตั้งใจจะงดดื่มทางผู้จัดกิจกรรมได้จัดให้มีคู่มือชี้แจงเพื่อช่วยเหลือกันไม่ให้ดื่ม เชิญชวนให้ผู้ที่ตั้งใจงดดื่มมาร่วมกิจกรรมรณรงค์ที่ยอดเยี่ย ที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกวัน และยังจัดกิจกรรมกระชับความสัมพันธ์ในชุมชน “กิจกรรมสัมพันธ์สามวัยสานสายใย” อีกด้วย นอกจากนี้ยังจัดให้มีแกนนำเยี่ยมบ้านให้กำลังใจแก่ผู้ที่ตั้งใจจะงดดื่ม และยังจัดคลินิกเลิกสุราเชิงรุกในชุมชน (เผื่อระวังอาการถอนพิษสุราในผู้ที่มีประวัติดื่มหนัก)

3) ในช่วงออกพรรษา จัดให้มีกิจกรรมที่ให้กำลังใจแก่ผู้ที่ยังงดเหล้าได้ตลอดพรรษา และกิจกรรมที่สนับสนุนการเลิกเหล้าอย่างต่อเนื่อง โดยจัดให้มีพิธีชื่นชม ยกย่องและมอบประกาศนียบัตรผู้ที่ยังงดดื่มได้สำเร็จ และผู้ที่ประกาศว่าจะงดเหล้าตลอดชีวิต และได้ร่วมกันออกกตিকা วัน D-Day ไม่ขายไม่ดื่มเดือนละ 1 ครั้ง โดยจะจัดอย่างต่อเนื่องในทุกเดือน นอกจากนี้ยังจัดกิจกรรมถอดบทเรียนเพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมที่ผ่านมาและเป็นข้อมูลเพื่อการพัฒนากิจกรรมต่อไป

หมู่บ้านเปรียบเทียบ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านตั้งอยู่ห่างจากอำเภอเมืองน่าน 42 กม. อยู่ในเขตปกครองของเทศบาลท่าวังผา มีจำนวนครัวเรือน 292 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 937 คน เป็นเพศชาย 485 คน (ร้อยละ 51.76) และเพศหญิง 452 คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 138 คน ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 664 คน (ร้อยละ 70.87) โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 350 คน และมีผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี

จำนวน 135 ราย (ร้อยละ 14.41) นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านมีวัดพุทธ 1 แห่ง มี โรงเรียนของภาครัฐ 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับบริการบริการทางสุขภาพที่ โรงพยาบาลท่าวังผา

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

จากการสำรวจของโรงพยาบาลท่าวังผาและข้อมูลจากชุมชน พบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำนวนทั้งหมด 194 ครัวเรือน (ร้อยละ 66.5 ของครัวเรือนทั้งหมด) และมีผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาจำนวน 262 คน (ร้อยละ 32.8 ของผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป) มีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งหมด 7 แห่งเป็นแบบมีที่นั่งดื่ม 1 แห่ง และไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง พบเห็นการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เสมอในงานมงคลสมรส งานบรรพชา งานบุญประเพณี มีการดื่มแอลกอฮอล์ แต่การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานศพนั้นพบน้อยลง เนื่องจากมีการจัดทำโครงการงานศพปลอดเหล้า หมู่บ้านได้ดำเนินตามนโยบายของจังหวัดในการจัดกิจกรรมประเพณีแข่งเรือปลอดเหล้า เช่นเดียวกับหมู่บ้านวังว้า

ค. กิจกรรมโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา

ไม่มีการจัดกิจกรรมเฉพาะ

จังหวัดอุบลราชธานี

หมู่บ้านโนนบอนเป็นหมู่บ้านที่มีการจัดกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษาเฉพาะ โดยเปรียบเทียบกับหมู่บ้านนาสะแบงซึ่งอยู่ในอำเภอเดียวกัน

หมู่บ้านปฏิบัติการ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนครัวเรือน 105 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 446 คนเป็นเพศชาย 214 คน (ร้อยละ 47.89) และเพศหญิง 232 คน คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 86 คนประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 300 คน (ร้อยละ 67.26) โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 250 คน และมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 60 ราย (ร้อยละ 13.45) ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างปอกหอม และทำไม้กวาดจำหน่าย ในหมู่บ้านมีวัดพุทธ 1 แห่ง มีร้านขายยา 5 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับบริการบริการทางสุขภาพที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุ่งบอน และโรงพยาบาลวารินชำราบ

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

จากการสำรวจของนักวิจัยและ อสม. ในพื้นที่ พบว่ามีจำนวนครัวเรือนที่ดื่มแอลกอฮอล์ 80 ครัวเรือน (ร้อยละ 76.2 ของครัวเรือนทั้งหมด) และมีผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา 126 ราย (35% ของผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป) มีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งหมด 5 แห่งเป็นแบบมีที่นั่งดื่ม 1 แห่ง ไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานมงคลสมรส งานบรรพชา งานบุญประเพณี พบได้เสมอ แต่การดื่มแอลกอฮอล์ในงานศพมีน้อยลง เนื่องจากมีการดำเนินโครงการงานศพปลอดเหล้ามาตั้งแต่ปี 2553

ค. กิจกรรมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา

หมู่บ้านโนนบอนได้ดำเนินโครงการงดเหล้าเข้าพรรษามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 โดยแกนนำหลักในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ทีมอาจารย์และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยชีวิต จ.อุบลราชธานี ผู้ใหญ่บ้าน และ อสม. กิจกรรมในโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาในปี พ.ศ. 2558 นั้นมีบางส่วนเป็นกิจกรรมที่เคยจัดในปี พ.ศ. 2557 และบางส่วนเป็นกิจกรรมใหม่ โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มประชากรทั่วไปและเยาวชน กิจกรรมเริ่มจาก การจัดเวทีประชาคมร่วมกันหารูปแบบกิจกรรม และได้มีกิจกรรมเกิดขึ้นดังนี้

- จัดป้ายรณรงค์ชูบุคคลต้นแบบ ชูภาพบุตรหลานในชุมชนเชิญชวนให้งดดื่ม และจัดทำสื่อรณรงค์
- เชิญชวนให้งดดื่มเป็นรายบุคคล จัดกิจกรรมลงนาม และ ปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาในวัด
- จัดกิจกรรมออมทรัพย์ให้บุตรหลาน โดยแจกจ่ายกระปุกออมสินกระบอกไม้ไผ่ ให้บุตรหลานไปกระตุ้นให้ผู้ปกครองงดดื่ม
- สนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนปลอดเหล้า ซึ่งช่วงเข้าพรรษา ในพื้นที่มีการจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนขึ้น
- จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน และ จัดวงโฮลเฮลล์ เชิญชวนทุกกลุ่ม ทุกวัย มาสนทนาให้กำลังใจในการงดเหล้าครบพรรษา

หมู่บ้านเปรียบเทียบ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านตั้งอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนครัวเรือน 150 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 652 คนเป็นเพศชาย 345 คน (ร้อยละ 52.91) และเพศหญิง 307 คน คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 121 คน ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 460 คน (ร้อยละ 70.55) โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 430 คน และมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 71 ราย (ร้อยละ 10.89) ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านมีวัด

พุทธ 1 แห่ง มีสถานพยาบาลของภาครัฐ 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับการรักษาพยาบาลที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลปากคหวาย และโรงพยาบาลวารินชำราบ

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตี้มแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

จากการสำรวจของนักวิจัยและ อสม. ในพื้นที่ พบว่ามีจำนวนครัวเรือนที่ตี้มแอลกอฮอล์ 95 ครัวเรือน (ร้อยละ 63.3 ของครัวเรือนทั้งหมด) และมีผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา 200 ราย (37.6% ของผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป) ในหมู่บ้านมีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งหมด 9 แห่งเป็นแบบมีที่นั่งตี้ม 3 แห่ง ไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง การตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ในงานมงคลสมรส งานบรรพชา งานบุญประเพณี พบเห็นอยู่เสมอ แต่การตี้มแอลกอฮอล์ในงานศพมีน้อยลง เนื่องจากมีการดำเนินโครงการงานศพปลอดเหล้า

ค. กิจกรรมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา

ในช่วงเข้าพรรษาปี 2558 หมู่บ้านนี้ได้มีการจัดทำป้ายรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาเฉพาะของหมู่บ้าน โดยชูรูปผู้นำชุมชนเชิญชวนให้งดตี้ม และรณรงค์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน

จังหวัดลพบุรี

หมู่บ้านขอนแก่นเป็นหมู่บ้านที่มีการจัดกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษาเฉพาะ โดยเปรียบเทียบกับหมู่บ้านยางโพนซึ่งอยู่ในอำเภอเดียวกัน

หมู่บ้านปฏิบัติการ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น มีจำนวนครัวเรือน 268 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 667 คน เป็นเพศชาย 304 คน (ร้อยละ 45.58) และเพศหญิง 363 คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 85 คน ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 394 คน (ร้อยละ 59.07) โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 382 คน และมีผู้ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 188 ราย (ร้อยละ 28.19) นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านมีวัดพุทธ 1 แห่ง มีโรงเรียนของภาครัฐ 1 แห่ง มีสถานพยาบาลของภาครัฐ 1 แห่ง ตลาด 1 แห่ง ร้านขายยา 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับการรักษาพยาบาลที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลขอนแก่น และโรงพยาบาลหนองม่วง

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตี้มแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

จากการสำรวจของนักวิจัยในพื้นที่ร่วมกับแกนนำชุมชน และ อสม. พบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่ตี้มเครื่องตี้มแอลกอฮอล์ทั้งหมด 82 ครัวเรือน (ร้อยละ 30.6 ของครัวเรือนทั้งหมด) และมีผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้น

ไปตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมามีจำนวน 106 คน (ร้อยละ 18.2 ของผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป) ร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์มีทั้งหมด 9 แห่งเป็นแบบมีที่นั่งตี๋ม 2 แห่ง และไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง การตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ยังพบเห็นได้ตามงานบรรพชา งานบุญประเพณี แต่การตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ในงานศพนั้นพบน้อยลง เนื่องจากการดำเนินโครงการงานศพปลอดเหล้า หมู่บ้านขอนแก่นยังเป็นหมู่บ้านต้นแบบตามโครงการของหมู่บ้านศีล 5 ประชาเป็นสุขของจังหวัดลพบุรี แกนนำชาวบ้านหมู่บ้านมีความพยายามควบคุมการบริโภคเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์อย่างต่อเนื่อง โดยมีท่านพระครูใบฎีกาประวิทย์ กิตติวิริโย จากวัดศรีรัตนารามเป็นที่ปรึกษา นอกจากนี้ยังมีการรณรงค์จัดงานเกษียณอายุราชการของครูปลอดเหล้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557

ค. กิจกรรมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา

หมู่บ้านขอนแก่นจัดกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในพื้นที่มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ในปีพ.ศ. 2558 เป็นปี 2 ที่ทางหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่น แกนนำในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อสม. และบุคคลต้นแบบเลิกเหล้า ซึ่งปัจจุบันได้จัดตั้งเป็น “ชมรมคนหัวใจหิน” ขึ้น โดยมีคณาจารย์จากสถาบันพระนารายณ์เพื่อการพัฒนาจังหวัดลพบุรี และท่านพระครูใบฎีกาประวิทย์ กิตติวิริโย จากวัดศรีรัตนารามเป็นผู้สนับสนุน และให้คำปรึกษา โดยในการจัดกิจกรรมปีนี้เริ่มจาก

- การประชุมจัดทำแผนงาน การ ลด ละ เลิก การบริโภคแอลกอฮอล์ในชุมชน โดยหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน และจัดอบรมเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชน
- จัดงานบวชปลอดเหล้า และงานกฐินปลอดเหล้า ซึ่งเป็นการจัดงานบวชและงานกฐินปลอดเหล้าครั้งแรกของชุมชน เพื่อเป็นตัวอย่งให้แก่งานอื่นๆ
- จัดทำป้ายรณรงค์เชิญชวนให้งดตี๋ม ป้ายเชิญชวนบุคคลต้นแบบ ติดตามสถานที่ต่างๆ และจัดขบวนเดินรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา เพื่อกระตุ้นและเชิญชวนให้คนในชุมชนงดตี๋ม
- จัดกิจกรรมเชิญชวนให้งดตี๋มเป็นรายบุคคล และเชิญชวนลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา และจัดพิธีมอบบัตรอมสิน มอบเสื้อ แก่ผู้ลงนามฯ
- จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพโดยฝึกอาชีพทำโครงการลดรูปสัตว์ เพื่อให้ผู้งดตี๋มได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และมีรายได้เพิ่มขึ้น และได้มีโอกาสมาพบปะพูดคุย ให้กำลังใจเพื่อให้งดตี๋มได้ตลอดพรรษา
- จัดกิจกรรมลีลาศนันทนาการขึ้นในช่วงเย็นของทุกวัน เพื่อให้ผู้งดตี๋มได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ไม่ใช้เวลาว่างไปตี๋มแอลกอฮอล์

- จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านให้กำลังใจแก่ผู้ตั้งใจดื่มน้ำดื่มให้สามารถดื่มน้ำจืดจนครบพรรษา โดยแกนนำชุมชนหมุนเวียนไปเยี่ยมผู้ตั้งใจดื่มน้ำทุกอาทิตย์
- จัดกิจกรรมถอดบทเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดกิจกรรมรณรงค์ดื่มน้ำต่อไป

หมู่บ้านเปรียบเทียบ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนครัวเรือน 224 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 693 คน เป็นเพศชาย 329 คน (ร้อยละ 47.47) และเพศหญิง 364 คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 65 คน ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 465 คน (ร้อยละ 67.10) โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 408 คน และมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 163 ราย (ร้อยละ 23.52) นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา และประกอบอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านมีวัดพุทธ 1 แห่ง มีโรงเรียนของภาครัฐ 1 แห่ง มีสถานพยาบาลของภาครัฐ 1 แห่ง ตลาด 1 แห่ง ร้านขายยา 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับบริการบริการทางสุขภาพที่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยางโทน และโรงพยาบาลหนองม่วง

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

จากการสำรวจของนักวิจัยในพื้นที่ร่วมกับ อสม. พบว่า มีจำนวนครัวเรือนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีจำนวนทั้งหมด 89 ครัวเรือน (ร้อยละ 39.7 ของครัวเรือนทั้งหมด) และมีผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไปดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาจำนวน 115 คน (ร้อยละ 18.3 ของผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป) มีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งหมด 8 แห่งซึ่งทั้งหมดเป็นแบบไม่มีที่นั่งดื่ม และไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานมงคลสมรส งานบรรพชา งานบุญประเพณี มีเห็นเสมอ แต่การดื่มในงานศพนั้นพบน้อยลง เนื่องจากมีการดำเนินโครงการงานศพปลอดเหล้า

ค. กิจกรรมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา

ในช่วงเข้าพรรษาปี 2558 มีการเชิญชวนให้ผู้ตั้งใจดื่มน้ำจืดในชุมชนลงนามงดเหล้าเข้าพรรษาเป็นรายบุคคล ไม่ได้มีการจัดกิจกรรมอื่นเฉพาะ

จังหวัดนครศรีธรรมราช

หมู่บ้านวังเลาเป็นหมู่บ้านที่มีการจัดกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษาเฉพาะ โดยเปรียบเทียบกับหมู่บ้านยอดเหลือง ที่อยู่ในอำเภอเดียวกัน

หมู่บ้านปฏิบัติการ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล มีจำนวนครัวเรือน 215 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 656 คนเป็นเพศชาย 315 คนและเพศหญิง 341 คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 88 คนประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 468 คน โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 438 คน และมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 100 ราย ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกรรม ในหมู่บ้านมีวัดพุทธ 1 แห่ง มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับบริการบริการทางสุขภาพที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าพุด โรงพยาบาลนบพิตำและโรงพยาบาลท่าศาลา

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

จากการสำรวจของ อสม. ในพื้นที่ พบว่ามีผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาประมาณ 250 ราย (44 % ของผู้ที่มีอายุ 15 ปีเป็นต้นไป) มีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งหมด 5 แห่งเป็นแบบมีที่นั่งดื่มทั้งหมด ไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานมงคลสมรส งานบรรพชา งานบุญประเพณี และงานศพมีให้เห็นอยู่เสมอ

ค. กิจกรรมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา

ปีนี้เป็นปีแรกที่มีการจัดกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา โดยมีอาจารย์จากมหาวิทยาลัย ผู้บริหารเทศบาลนาแหร่ง และ อสม. เป็นแกนนำหลักในการวางแผนและดำเนินกิจกรรม โดยกิจกรรมเริ่มจากการจัดประชุมวางแผนของแกนนำเป็นหลัก และมีกิจกรรมเกิดขึ้นดังนี้

- จัดกิจกรรมแห่เทียนพรรษาปลอดเหล้า ซึ่งเป็นกิจกรรมทางศาสนา และเป็นการณรงค์ให้ประชาชนในชุมชน งดเหล้าในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา
- จัดทำป้ายรณรงค์ และเสื่อรณรงค์
- เชิญชวนลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเป็นรายบุคคล
- ประชาสัมพันธ์รณรงค์งดเหล้าในกิจกรรมทำบุญผู้สูงอายุและในกิจกรรมของศูนย์ฟื้นฟูเด็กพิการ
- จัดพาเหรดงดเหล้าในงานแข่งขันกีฬาของอำเภอ และงานประเพณีบุญสารทเดือนสิบ
- จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านให้กำลังใจผู้ตั้งใจงดดื่ม “เคาะประตูบ้าน เบิกบานใจ สุขปลอดเหล้า”
- ถอดบทเรียน “ก้าวแรกแห่งการเข้าสู่ชุมชนปลอดเหล้า เราได้อะไรบ้าง”

หมู่บ้านเปรียบเทียบ

ก. ข้อมูลทั่วไป

หมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในเขตปกครองของเทศบาล มีจำนวนครัวเรือน 174 ครัวเรือน มีประชากรทั้งหมด 557 คน เป็นเพศชาย 268 คน (ร้อยละ 48.11) และเพศหญิง 289 คน โดยประชากรที่มีอายุต่ำกว่า 15 ปี มีจำนวน 110 คน ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-60 ปี มีจำนวน 359 คน (ร้อยละ 64.45) โดยกลุ่มนี้มีผู้ประกอบอาชีพทั้งหมด 332 คน และมีประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 88 ราย (ร้อยละ 15.80) ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกรกรรม ในหมู่บ้านมีวัดพุทธ 1 แห่ง ประชากรส่วนใหญ่ไปรับบริการทางสุขภาพที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าพุท โรงพยาบาลนบพิ ตำ และโรงพยาบาลท่าศาลา

ข. ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดื่มแอลกอฮอล์ของหมู่บ้าน

หมู่บ้านนี้ไม่เคยมีการสำรวจการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชากรในหมู่บ้าน หมู่บ้านมีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ทั้งหมด 6 แห่ง ไม่มีร้านจำหน่าย 24 ชั่วโมง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานมงคล สมรส งานบรรพชา งานบุญประเพณี และงานศพ พบเห็นอยู่เสมอ หมู่บ้านนี้ ไม่เคยมีการจัดกิจกรรมเฉพาะ ในการควบคุมการบริโภคแอลกอฮอล์ในชุมชน

ค. กิจกรรมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา

ไม่มีการจัดกิจกรรม

ตารางที่ 5 แสดงลักษณะทั่วไปหมู่บ้านปฏิบัติการและหมู่บ้านเปรียบเทียบ

	จ.น่าน		จ.อุบลฯ		จ.ลพบุรี		จ.นครศรีฯ	
	ปฏิบัติการ	เปรียบเทียบ	ปฏิบัติการ	เปรียบเทียบ	ปฏิบัติการ	เปรียบเทียบ	ปฏิบัติการ	เปรียบเทียบ
เขตการปกครอง	เทศบาล	เทศบาล	อบต	อบต	อบต	อบต	เทศบาล	เทศบาล
จำนวนครัวเรือน (n)	317	292	105	150	268	224	215	174
จำนวนประชากร (n)	1094	937	446	652	667	693	656	557
เพศชาย (%)	48.26	51.76	47.98	52.91	45.58	47.47	48.01	48.11
อายุ 15 ปีเป็นต้นไป (%)	84.73	85.27	80.72	81.44	87.26	90.62	86.59	80.25
คนดื่มแอลกอฮอล์อายุ 15 ปีขึ้นไปในรอบ 12 เดือน (%)	36.7	32.8	35	37.6	18.2	18.3	44	ไม่มีข้อมูล
จำนวนร้านจำหน่าย แอลกอฮอล์ (n)	8	7	5	9	9	8	5	6

ตารางที่ 6 กิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในแต่ละพื้นที่

	หมู่บ้านปฏิบัติการ	หมู่บ้านเปรียบเทียบ
จังหวัดน่าน	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมกับชุมชนร่วมกันหารูปแบบกิจกรรมปี 2558 - จัดประกวดคำขวัญ เรียงความเขียนจดหมายถึงพ่อขอให้งดเหล้า - จัดกิจกรรมเยาวชนสร้างสรรค์ “เรียนรู้และฝึกทำหนังสือ” เรื่องชุมชนปลอดเหล้า - จัดทำป้ายคำขวัญ ป้ายชูปุคคลต้นแบบ ติดตั้งตามสถานที่ต่างๆ ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว และจัดพาเหรดเดินรณรงค์ - ชักชวนให้งดเหล้าเข้าพรรษาเป็นรายบุคคล - จัดกิจกรรมลงพื้นที่สัญจรงดเหล้าเข้าพรรษา และ ประกาศรายชื่อให้ชุมชนทราบ พร้อมมอบประกาศนียบัตรผู้ที่ได้สำเร็จและผู้ที่ตั้งใจงดตลอดชีพ - จัดให้มีการเทศนาถึงโทษของการดื่มในวันธรรมะสวนะตลอดช่วงเข้าพรรษา - เชิญชวนร้านค้างดจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา - จัดกิจกรรมจับคู่บัดดี้เพื่อช่วยเหลือกันไม่ให้ดื่ม - เชิญชวนให้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ (ร่ววงย้อนยุค) ในชุมชน - จัดกิจกรรมสัมพันธ์สามวัยสานสายใย กระชับความสัมพันธ์ในชุมชน - จัดคลินิกเลิกสุราเชิงรุกในชุมชน (เผื่อระวังอาการถอนพิษสุราในผู้ที่มีประวัติดื่มหนัก) - จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน - ถอดบทเรียน 	ไม่ได้จัดกิจกรรมเฉพาะ

	หมู่บ้านปฏิบัติการ	หมู่บ้านเปรียบเทียบ
จังหวัด อุบลราชธานี	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมเตรียมการ จัดเวทีประชาคมในชุมชนเพื่อวางแผนจัดกิจกรรม - ทำป้ายรณรงค์ ชูบุคคลต้นแบบ ชูภาพบุตรหลานเชิญชวนให้งดดื่ม จัดทำสื่อรณรงค์ - เชิญชวนให้งดดื่มเป็นรายบุคคล และจัดกิจกรรมลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา - จัดกิจกรรมออมทรัพย์ให้บุตรหลาน โดยแจกจ่ายกระปุกออมสินกระบอกไม้ไผ่ ให้บุตรหลานไปกระตุ้นให้ผู้ปกครองงดดื่ม - สนับสนุนการแข่งขันกีฬาเยาวชนปลอดเหล้า - จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน และจัดวงโสเหล่ เชิญชวนทุกกลุ่ม ทุกวัย มาสนทนาให้กำลังใจใน การงดเหล้าครบพรรษา 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการจัดทำป้ายรณรงค์งดเหล้า - เข้าพรรษาเฉพาะของหมู่บ้าน - รณรงค์ผ่านหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน
จังหวัดลพบุรี	<ul style="list-style-type: none"> - จัดทำแผนงาน การ ลด ละ เลิก การบริโภคแอลกอฮอล์ในชุมชน และจัดอบรมเสวนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยชุมชน - จัดงานบวชปลอดเหล้า และงานกฐินปลอดเหล้า - จัดทำป้ายรณรงค์ป้ายชูบุคคลต้นแบบ และจัดขบวนเดินรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา - เชิญชวนให้งดดื่มเป็นรายบุคคล และจัดกิจกรรมลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา จัดพิธีมอบบาตรออมสิน และสื่อแก่ผู้ลงนาม - จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพฝึกทำโครงลวดรูปสัตว์ - จัดกิจกรรมลีลาศนันทนาการ - จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านให้กำลังใจผู้งดดื่ม และถอดบทเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - เชิญชวนให้ลงนามและงดดื่มเป็นรายบุคคล

	หมู่บ้านปฏิบัติการ	หมู่บ้านเปรียบเทียบ
จังหวัด	- การประชุมวางแผนในการจัดกิจกรรม	- ไม่ได้จัดกิจกรรมเฉพาะ
นครศรีธรรมราช	- กิจกรรมแห่เทียนพรรษาปลอดเหล้า - จัดทำป้ายรณรงค์ และเสื่อรณรงค์ - เชิญชวนให้งดดื่มและลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาเป็นรายบุคคล - ประชาสัมพันธ์รณรงค์งดเหล้าในกิจกรรมทำบุญผู้สูงอายุและในกิจกรรมของศูนย์ฟื้นฟูเด็กพิการ - จัดพาเหรดงดเหล้าในงานแข่งขันกีฬาอำเภอและในงานประเพณีบุญสารทเดือนสิบ - จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน - ถอดบทเรียน	

บทที่ 5

ผลการศึกษา

บทนี้กล่าวถึงผลการประเมินโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ โดยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ซึ่งพื้นที่ปฏิบัติการมีทั้งหมด 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) หมู่บ้านวังว่า ต.ท่าวังผา อ.ท่าวังผา จ.น่าน 2) หมู่บ้านโนนบอน ต.บุงหวาย อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี 3) หมู่บ้านซอนสมบูรณ์ ต.ซอนสมบูรณ์ อ.หนองม่วง จ.ลพบุรี 4) หมู่บ้านวังเลา ต.นาทรง อ.นบพิตำ จ.นครศรีธรรมราช และพื้นที่เปรียบเทียบมีทั้งหมด 4 หมู่บ้าน ได้แก่ 1) หมู่บ้านสยยาว ต.ท่าวังผา อ.ท่าวังผา จ.น่าน 2) หมู่บ้านนาสะแบง ต.หนองกินเพล อ.วารินชำราบ จ.อุบลราชธานี 3) หมู่บ้านยางโทน ต.ยางโทน อ.หนองม่วง จ.ลพบุรี 4) หมู่บ้านยอดเหลือง ต.นาทรง อ.นบพิตำ จ.นครศรีธรรมราช โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษามีทั้งหมด 835 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการ 447 คนและพื้นที่เปรียบเทียบ 388 คน (กลุ่มตัวอย่างมีมากกว่าที่กำหนด รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก 1 หน้า 70) หลังออกพรรษา 1 เดือนมีกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการออกจากการศึกษา 1 รายเนื่องจากเสียชีวิต

ในการประเมินประสิทธิผลของโครงการนั้น จะแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา ออกพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1, 3 และ 6 เดือน 2) การเปลี่ยนแปลงของสุขภาพในช่วงเข้าพรรษา 3) การเปลี่ยนแปลงของผลผลิตภาพในการทำงานในช่วงเข้าพรรษา และ 4) ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา โดยการประเมินนั้นนอกจากเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบแล้ว ยังประเมินประสิทธิผลของโครงการในกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบอีกด้วย สำหรับผลการวิเคราะห์แยกเป็นรายจังหวัดรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก 1

การรายงานผลแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- 5.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ
- 5.2 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่
- 5.3 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในกลุ่มที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา และกลุ่มที่ไม่ลงนาม
- 5.4 การทดสอบปัญหา endogeneity ของปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ในสมการถดถอย

5.1 ข้อมูลพื้นฐานหรือปัจจัยด้านต่างๆของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

จากตารางที่ 7 แสดงข้อมูลพื้นฐานหรือปัจจัยด้านต่างๆของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ปัจจัยที่มีความแตกต่างระหว่าง 2 พื้นที่ ได้แก่ การลงนาม พื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ลงนามสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ **ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษา** พื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ดื่มในแต่ละความถี่แตกต่างจากพื้นที่เปรียบเทียบ โดยพื้นที่ปฏิบัติการมีผู้ดื่มทุกวันสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ **เพศ** พื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของเพศหญิงที่สูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ **อาชีพ** สัดส่วนการกระจายของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอาชีพมีความแตกต่างกัน โดย กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เปรียบเทียบมีสัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงานสูงกว่าในพื้นที่ปฏิบัติการ ในทางตรงข้าม ในพื้นที่ปฏิบัติการสัดส่วนของผู้ประกอบอาชีพประเภทไม่ได้ใช้แรงงานสูงกว่าในพื้นที่เปรียบเทียบ **ภาวะสุขภาพ** สัดส่วนการกระจายของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละภาวะสุขภาพมีความแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ที่รู้สึกว่ามีสุขภาพดีสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ ในทางตรงข้าม ในพื้นที่เปรียบเทียบมีสัดส่วนของผู้ที่รู้สึกว่ามีสุขภาพพอใช้สูงกว่าพื้นที่ปฏิบัติการ และระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ที่ใช้ระยะเวลาเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ไม่เกิน 3 นาที สูงกว่า ในพื้นที่เปรียบเทียบ และในทางตรงข้าม ในพื้นที่เปรียบเทียบมีสัดส่วนของผู้ที่ใช้ระยะเวลาเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์มากกว่า 10 นาที สูงกว่าหมู่บ้านปฏิบัติการ ส่วนปัจจัยทางด้าน พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา ปี 2557 และระดับความเสี่ยงในการดื่ม อายุเฉลี่ย สถานภาพสมรส สถานะหัวหน้าครัวเรือน การศึกษา รายได้ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
การลงนามปฏิญาณตนงดเหล้า เข้าพรรษาในปี 2558	53.05	69.35	34.28	0.001
ปัจจัยด้านพื้นที่				0.152
- จังหวัดน่าน	24.43	22.82	26.29	
- จังหวัดอุบลราชธานี	25.27	27.96	22.16	
- จังหวัดลพบุรี	21.56	22.37	20.62	
- จังหวัดนครศรีธรรมราช	28.74	26.85	30.93	
พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์				
พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปี 2557 n=824				0.383
- ดื่มปกติ	17.96	19.55	16.09	
- งดบ้าง ลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	23.18	22.70	23.75	
- ลดตลอดพรรษา	18.33	16.63	20.32	
- งดดื่มตลอดพรรษา	40.53	41.12	39.84	
ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อน เข้าพรรษา				0.075
- ความเสี่ยงต่ำ	32.93	29.75	36.60	
- ความเสี่ยงปานกลาง	23.47	22.60	24.48	
- ความเสี่ยงสูง	17.72	19.24	15.98	
- ความเสี่ยงสูงมาก	25.87	28.41	22.94	
ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.022
- ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน	21.32	23.04	19.33	
- ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์	30.06	28.41	31.96	
- ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์	14.37	12.53	16.49	
- ดื่ม 5-6 วันต่อสัปดาห์	12.34	10.74	14.18	
- ดื่มทุกวัน	21.92	25.28	18.04	

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
ปัจจัยทั่วไป				
อายุ (ปี) (ค่าเฉลี่ย)	44.29 (13.512)	44.65 (13.173)	43.88 (13.897)	0.411
เพศหญิง	30.42	35.12	25	0.002
สถานภาพสมรส	74.13	73.83	74.48	0.874
สถานะหัวหน้าครัวเรือน	44.07	41.61	46.91	0.125
การศึกษา				0.320
- ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	47.90	49.89	45.62	
- มัธยมศึกษา	39.52	37.14	42.27	
- สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	12.57	12.98	12.11	
อาชีพ				0.001
-ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ ค่าจ้าง	7.78	8.95	6.44	
-ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	31.86	37.36	25.52	
-ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	60.36	53.69	68.04	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	8.88 (0.790)	8.92 (0.816)	8.83 (0.757)	0.094
สุขภาพ				0.001
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพพอใช้	25.15	20.81	30.15	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดี	64.67	70.47	57.99	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก	10.18	8.72	11.86	
ระยะเวลาในการเดินทางไปร้าน จำหน่ายแอลกอฮอล์ n=833				0.001
- ไม่เกิน 3 นาที	32.77	40.72	23.58	
- มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	54.86	53.91	55.96	
- มากกว่า 10 นาที	12.36	5.37	20.47	
จำนวนตัวอย่าง	835	447	388	

5.2 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่

ในส่วนนี้รายงานประสิทธิผลของโครงการฯ โดยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ โดยแบ่งการรายงานออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.2.1 ประสิทธิภาพของโครงการฯ ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา ออกพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1, 3 และ 6 เดือน

5.2.2 ประสิทธิภาพของโครงการฯ ด้านการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ ผลิตภาพในการทำงาน และ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา

5.2.1 ประสิทธิภาพของโครงการฯ ด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา ออกพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1, 3 และ 6 เดือน

จากการติดตามพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนแรกของการเข้าพรรษา ต่อเนื่องมาถึงวันออกพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1, 3 และ 6 เดือน ทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้งดดื่มต่อเนื่องสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบทั้งในช่วงเข้าพรรษา หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1 เดือน และ 3 เดือน โดยในช่วงเข้าพรรษา กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีผู้งดดื่มครบพรรษาสูงถึงร้อยละ 57.27 มีเพียงร้อยละ 19.46 ที่ลดปริมาณการดื่มลง (จากการประเมินตนเอง) หรือร้อยละ 15.21 (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์) ขณะที่พื้นที่เปรียบเทียบมีผู้งดดื่มครบพรรษาเพียงร้อยละ 37.37 แต่มีสัดส่วนผู้ลดปริมาณการดื่มลงร้อยละ 36.08 (จากการประเมินตนเอง) หรือร้อยละ 28.87 (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์) เมื่อติดตามพฤติกรรมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างไปจนถึงหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ พบว่า สัดส่วนของผู้งดดื่มมีจำนวนลดลงจากเมื่อช่วงเข้าพรรษา เหลือเพียงร้อยละ 37.96 โดยพื้นที่ปฏิบัติการผู้งดดื่มเหลืออยู่ร้อยละ 42.51 และพื้นที่เปรียบเทียบมีผู้งดดื่มร้อยละ 32.73 และเมื่อติดตามพฤติกรรมเครื่องดื่มฯ ต่อเนื่องจากออกพรรษาไปอีก 1 เดือน และ 3 เดือน พบว่าสัดส่วนของผู้งดดื่มมีจำนวนลดลงในทั้งสองพื้นที่ ขณะเดียวกัน สัดส่วนของผู้ลดปริมาณการดื่มลงเพิ่มขึ้น ส่วนที่ระยะเวลา 6 เดือนหลังออกพรรษา พบว่าผู้งดดื่มลดลงเหลือร้อยละ 17.86 และทั้งสองพื้นที่มีสัดส่วนของผู้งดดื่มใกล้เคียงกัน แต่สัดส่วนของผู้ที่ลดปริมาณการดื่มลง ผู้ที่ดื่มปกติ และผู้ดื่มมากกว่าปกติ มีความแตกต่างระหว่าง 2 พื้นที่ โดยพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้ดื่มลดปริมาณการดื่มลงน้อยกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ และมีสัดส่วนของผู้ดื่มปริมาณปกติ และผู้ดื่มมากกว่าปกติ สูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ

ตารางที่ 8 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์เหล่าเข้าพรรษา

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	พื้นที่ปฏิบัติการ (ร้อยละ)	พื้นที่เปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มครบพรรษา	48.02	57.27	37.37	
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	27.19	19.46	36.08	
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	24.79	23.27	26.55	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				0.001
- งดดื่มครบพรรษา	48.02	57.27	37.37	
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	21.56	15.21	28.87	
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	30.42	27.52	33.76	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.004
- งดดื่มต่อเนื่อง	37.96	42.51	32.73	
- ดื่ม	62.04	57.49	67.27	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มต่อเนื่อง	29.62	34.98	23.45	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	39.93	35.65	44.85	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	28.18	25.56	31.19	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	2.28	3.81	0.52	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มต่อเนื่อง	23.14	26.91	18.81	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	38.85	32.96	45.62	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	33.21	32.51	34.02	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	4.8	7.62	1.55	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มต่อเนื่อง	17.87	17.26	18.56	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	36.33	32.29	40.98	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	38.97	40.81	36.86	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	6.83	9.64	3.61	

การศึกษานี้ยังได้ประเมินประสิทธิผลในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา และ หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ ด้วยการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก โดยแบบจำลองที่สร้างขึ้นมี 2 รูปแบบ รูปแบบที่ 1 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลสมบูรณ์ในการวิเคราะห์ด้วย แบบจำลองทั้งหมด 830 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการ 446 คนและพื้นที่เปรียบเทียบ 384 คน ส่วน แบบจำลองที่ 2 ได้ตัดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักดื่มหน้าใหม่ออกจากการศึกษา และเพิ่มการควบคุมปัจจัยทางด้าน พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ทั้งหมด 820 คน ผลการ วิเคราะห์ที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 9 ส่วนรายละเอียดของแบบจำลองได้แสดงไว้ในภาคผนวก 2 ตารางที่ 36 และ 37) จากการประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาด้วยแบบจำลองที่ 1 ต่อการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง) พบว่า พื้นที่ปฏิบัติการมีความน่าจะเป็นที่จะ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษาคิดเป็น 1.63 เท่า เมื่อเทียบกับพื้นที่ เปรียบเทียบ และเมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา ระหว่างแบบประเมินตนเอง กับแบบประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม พบว่าผลการวิเคราะห์ที่ได้ใกล้เคียง กัน สำหรับผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ต่อเนื่องไปถึงออก พรรษาไป 1 สัปดาห์ พบว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะงดดื่มไม่แตกต่างจากพื้นที่หมู่บ้านเปรียบเทียบ ($p=0.077$) อย่างไรก็ตามพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะงดดื่มสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ สำหรับผลการประเมินโดยใช้ แบบจำลองที่ 2 นั้นพบว่าผลการศึกษาที่เป็นไปในทำนองเดียวกันกับแบบจำลองที่ 1 แต่ค่า odd ratio ที่ได้ สูงกว่าแบบจำลองที่ 1 เล็กน้อย นอกจากนี้ผลการประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่อเนื่องไปถึงออก พรรษาไป 1 สัปดาห์ในแบบจำลองที่ 2 พบว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะงดดื่มสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ และจากแบบจำลองยังแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ แล้วมีอิทธิพลต่อผลการศึกษาที่ได้ โดยผู้ที่เคยมีประวัติงดดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา มีโอกาส เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีนี้สูงกว่ากลุ่มที่ดื่มตามปกติในช่วงเข้าพรรษาเมื่อปีที่ผ่านมา

สำหรับผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ต่อเนื่องไป ถึงออกพรรษาไป 1 สัปดาห์ พบว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะงดดื่มไม่แตกต่างจากพื้นที่หมู่บ้านเปรียบเทียบ ($p=0.077$) อย่างไรก็ตามพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะงดดื่มสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ ส่วนในแบบจำลองที่ 2

นั้นพบว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะงดตีสูงกว่พื้นที่เปรียบเทียบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คิดเป็น 1.52 เท่า

ตารางที่ 9 ประสิทธิผลของโครงการณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์

	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)		การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)		การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์	
	Adj.OR (95% CI)	p-value	Adj.OR (95% CI)	p-value	Adj.OR (95% CI)	p-value
แบบจำลอง 1						
พื้นที่ปฏิบัติการ	1.63 (1.22, 2.18)	0.001	1.66 (1.25, 2.22)	0.001	1.37 (0.97, 1.93)	0.077
แบบจำลอง 2						
พื้นที่ปฏิบัติการ	1.86 (1.38, 2.50)	0.001	1.84 (1.37, 2.48)	0.001	1.52 (1.06, 2.17)	0.024

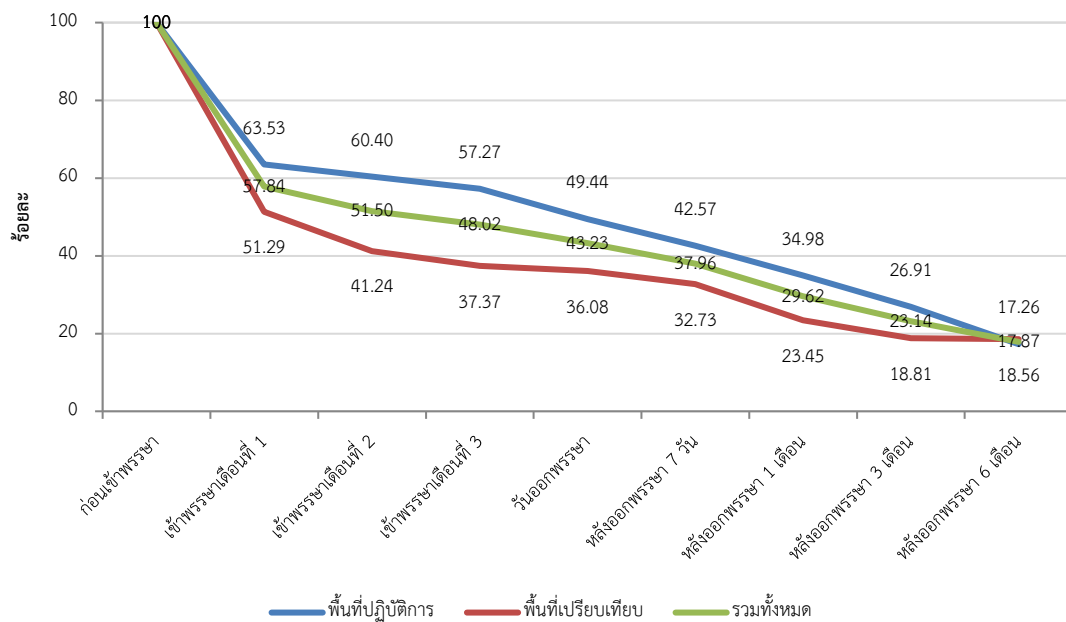
แบบจำลอง 1 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

แบบจำลอง 2 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

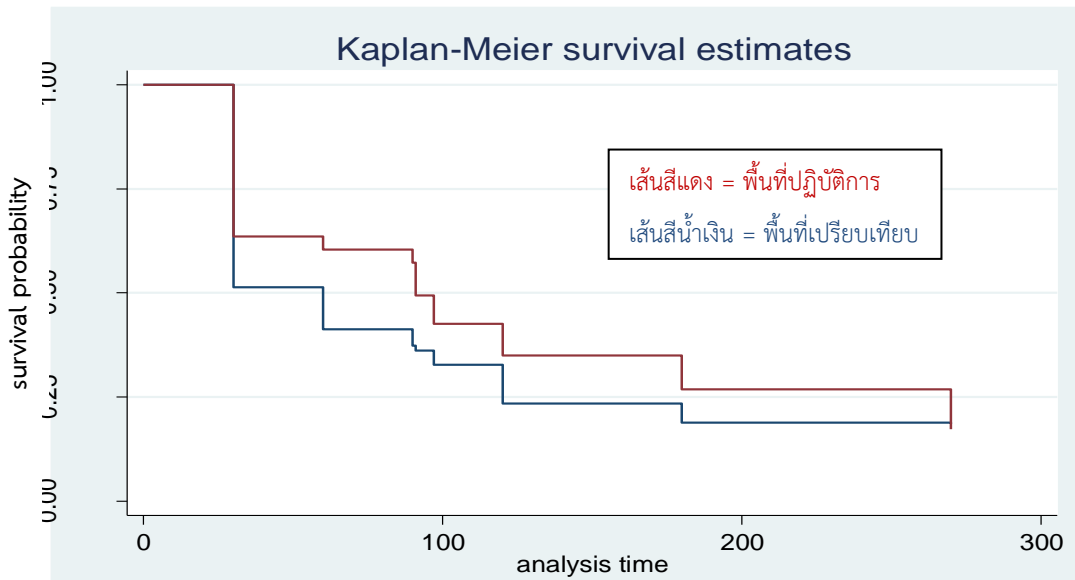
การศึกษานี้ยังได้ประเมินประสิทธิผลของโครงการตลอดการศึกษา โดยประเมินสัดส่วนของผู้งดดื่มตลอดการศึกษา ได้ผลดังแสดงในกราฟที่ 1 จากกราฟพบว่า พื้นที่ปฏิบัติการมีร้อยละของผู้งดดื่มสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบบตั้งแต่เข้าพรรษาเดือนที่ 1 ต่อเนื่องไปจนถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน โดยร้อยละของผู้งดดื่มลดลงตามระยะเวลา และเมื่อหลังออกพรรษา 6 เดือน ร้อยละของผู้งดดื่มของทั้ง 2 พื้นที่ลดลงใกล้เคียงกันเหลือประมาณร้อยละ 17.87 ในช่วงเข้าพรรษาเดือนที่ 1, 2 และ 3 สัดส่วนของผู้งดดื่มในพื้นที่เปรียบเทียบลดลงในอัตราที่มากกว่าพื้นที่ปฏิบัติการ หากกำหนดให้ในการดำเนินโครงการทั้งในระดับพื้นที่และระดับชาติเกิดประสิทธิผลต่อผู้ดื่มทุกคน (คาดหวังทุกคนงดดื่มเมื่อเข้าพรรษา) จะเห็นได้ว่าในเดือนที่ 1 มีอัตราการลดลงมากที่สุด พื้นที่เปรียบเทียบลดลงเหลือร้อยละ 51.29 และพื้นที่ปฏิบัติการลดลงเหลือร้อยละ 63.53 ส่วนในวันออกพรรษา และหลังออกพรรษา 7 วัน 1, 3 และ 6 เดือน พื้นที่ปฏิบัติการมีอัตราลดที่สูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบบและจากกราฟที่ 2 แสดงความน่าจะเป็นในการคงอยู่ของการงดดื่มที่เวลาต่างๆ เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบบ โดยระยะเวลาการคงอยู่โดยเฉลี่ย (median survival time) ของพื้นที่เปรียบเทียบบอยู่ที่ 60 วัน (ช่วงเข้าพรรษาเดือนที่ 2) และระยะเวลาการคงอยู่โดยเฉลี่ยของพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ที่ 3 เดือน 1 วัน (วันออกพรรษา) โดยทั้งสองพื้นที่มีระยะเวลาการคงอยู่ของการงดดื่มแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.024$) และจากการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองถดถอยค็อกซ์ โดยควบคุมปัจจัยต่างๆ ดังเช่นแบบจำลองการถดถอยโลจิสติกที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าการอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่จะเกิดการงดดื่มคงอยู่ต่อเนื่องตลอดการศึกษาสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบคิดเป็นร้อยละ 23 (1-0.77) (HR=0.77, 95%CI: 0.65, 0.92) ในแบบจำลองที่ 1 และคิดเป็นร้อยละ 26 ในแบบจำลองที่ 2 (HR=0.74, 95%CI: 0.62, 0.88) (รายละเอียดแบบจำลองแสดงไว้ในภาคผนวก 2 ตารางที่ 38)

กราฟที่ 1 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

กราฟที่ 2 ความน่าจะเป็นในการคงอยู่ของการงัดเข็ม (survival probability) ในแต่ละระยะเวลาในกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

5.2.2 ประสิทธิภาพของโครงการฯด้านการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ ผลิตภาพในการทำงาน และ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา โดยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

ประสิทธิภาพของโครงการฯในด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพและผลิตผลการทำงานนั้น ผลที่ได้เป็นไปในทำนองเดียวกัน (แสดงไว้ในตารางที่ 10) กับการประเมินด้านการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมงัดเข็ม โดยกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ที่รายงานว่ามีสุขภาพที่ดีขึ้น และทำงานได้มากขึ้น สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เปรียบเทียบ สำหรับในด้านค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษาพบว่าทั้งสองพื้นที่ไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองถดถอยทั้งแบบที่ 1 และ 2 (แสดงไว้ในตารางที่ 11 และรายละเอียดของแบบจำลองอยู่ในภาคผนวก 2 ตารางที่ 39 และ 40) พบว่า โครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพและการทำงาน โดยกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการมีโอกาสที่รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้น คิดเป็น 2.06 เท่า (จากแบบจำลองที่1) และรู้สึกว่าคุณทำงานได้มากขึ้น คิดเป็น 3.73 เท่า(จากแบบจำลองที่1) ของกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ สำหรับรายจ่ายที่ประหยัดได้จากการงัดเข็มแอลกอฮอล์พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ส่วนผลการวิเคราะห์จากแบบจำลองที่ 2 พบว่าผลที่ได้เป็นไปในทำนองเดียวกัน

ตารางที่ 10 ประสิทธิภาพของโครงการลดเหล้าเข้าพรรษาต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	พื้นที่ปฏิบัติการ (ร้อยละ)	พื้นที่เปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น	48.86	56.38	40.21	0.001
ผลผลิตภาพการทำงานดีขึ้น	37.96	47.65	26.80	0.001
ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ประหยัดได้ (ค่ามัธยฐาน)	500	500	500	0.447
จำนวนตัวอย่าง	835	447	388	

ตารางที่ 11 ประสิทธิภาพของโครงการฯต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงานและรายจ่าย จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย

	สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น		ผลผลิตภาพการทำงานดีขึ้น		ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ประหยัดได้	
	Adj.OR (95% CI)	p-value	Adj.OR (95% CI)	p-value	b (95% CI)	p-value
แบบจำลอง 1						
พื้นที่ปฏิบัติการ	2.06 (1.51, 2.80)	0.001	3.73 (2.64, 5.26)	0.001	21.67 (-140.31, 183.65)	0.793
แบบจำลอง 2						
พื้นที่ปฏิบัติการ	2.29 (1.66, 3.16)	0.001	4.41 (3.06, 6.37)	0.001	58.92 (-103.23, 221.07)	0.476

แบบจำลอง 1 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

แบบจำลอง 2 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านๆ และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

5.3 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในกลุ่มที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้า เข้าพรรษาและกลุ่มที่ไม่ลงนาม

ในส่วนนี้จะแบ่งการรายงานประสิทธิผลของโครงการฯในกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนาม โดยเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพใน 4 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ กลุ่มที่ไม่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ กลุ่มที่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ และกลุ่มที่ไม่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ และแบ่งการรายงานออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

5.3.1 ประสิทธิภาพของโครงการฯด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

5.3.2 ประสิทธิภาพของโครงการฯด้านการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ ผลิตภาพในการทำงาน และ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา ในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

5.3.1 ประสิทธิภาพของโครงการฯด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

จากการติดตามพฤติกรรมกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มลงนามและไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ได้ผลดังแสดงในตารางที่ 12 และตารางที่ 13 จากตารางจะเห็นได้ว่า กลุ่มที่ลงนามมีส่วนของผู้ที่งดดื่มครบพรรษา และต่อเนื่องไปถึงออกพรรษา 6 เดือนสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ช่วงเข้าพรรษา ในพื้นที่ปฏิบัติการ กลุ่มผู้ลงนามมีส่วนของผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 71.94 และกลุ่มที่ไม่ลงนามมีผู้งดดื่มครบพรรษาเพียงร้อยละ 24.09 และกลุ่มที่ลงนามมีส่วนของผู้ดื่มปกติน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนในพื้นที่เปรียบเทียบนั้น ช่วงเข้าพรรษา กลุ่มผู้ลงนามมีส่วนของผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 52.63 และกลุ่มที่ไม่ลงนามมีส่วนของผู้งดดื่มครบพรรษาเพียงร้อยละ 29.41 โดยกลุ่มไม่ลงนามส่วนใหญ่จะดื่มลดลง (ร้อยละ 45.10) เมื่อติดตามพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องไปหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์พบว่า ผู้งดดื่มมีจำนวนลดลงในทุกกลุ่ม โดยกลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีส่วนของผู้งดดื่มลดลงจากมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนของผู้งดดื่มในกลุ่มลงนามยังคงสูงกว่ากลุ่มไม่ลงนามทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ เมื่อติดตามพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องไปจนถึงหลังออกพรรษา 1 เดือนและ 3 เดือนพบว่า ร้อยละของผู้งดดื่มลดลงในทุกกลุ่ม ในพื้นที่ปฏิบัติการ กลุ่มที่ลงนามมีร้อยละของผู้งดดื่มและร้อยละของผู้ลดการดื่มอย่างต่อเนื่องสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนาม โดยกลุ่มที่ไม่ลงนามประมาณร้อยละ 50 ที่หันกลับไปดื่มปกติ ส่วนพื้นที่เปรียบเทียบนั้นพบว่า ในกลุ่มผู้ลงนามมีส่วนของผู้งด

ดื่ม ผู้ดื่มลดลง และดื่มปกติ ใกล้เคียงกัน ขณะที่ในกลุ่มผู้ไม่ลงนามประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในกลุ่มที่ลดการดื่มลง และเมื่อติดตามกลุ่มตัวอย่างถึง 6 เดือนหลังออกพรรษา พบว่า พื้นที่ปฏิบัติการกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมการดื่มลดลง (ร้อยละ 40.13) ตามมาด้วยกลุ่มที่ดื่มปกติร้อยละ 33.33 ขณะที่ในกลุ่มไม่ลงนาม ร้อยละ 57.6 อยู่ในกลุ่มที่มีพฤติกรรมการดื่มปกติ และมีกลุ่มตัวอย่างที่ดื่มมากกว่าปกติมากกว่ากลุ่มที่ลงนาม สำหรับพื้นที่เปรียบเทียบ พบว่าที่ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนาม

จากการประเมินผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาในกลุ่มลงนามและไม่ลงนาม โดยใช้สมการถดถอยในแบบจำลองที่ 1 (ตารางที่ 14 และรายละเอียดของแบบจำลองอยู่ในภาคผนวก 2 ตารางที่ 41) พบว่า กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและได้ลงนาม ปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา มีความน่าจะเป็นที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษามากกว่ากลุ่มอื่นๆ คิดเป็น 4.69 เท่า เมื่อเทียบกับกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม ขณะที่กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ได้ลงนามมีโอกาสเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นน้อยกว่า โดยมีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงคิดเป็น 1.80 เท่า เมื่อเทียบกับกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม สำหรับกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและไม่ได้ลงนามพบว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่แย่ลงเมื่อเทียบกับกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม และเมื่อเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา ระหว่างแบบประเมินตนเอง กับแบบประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม พบว่าผลการวิเคราะห์ที่ได้ใกล้เคียงกัน สำหรับผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ต่อเนื่องไปถึงออกพรรษาไป 1 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและได้ลงนาม มีโอกาสที่จะยังคงดื่มน้อยกว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม 2.67 เท่า และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ได้ลงนามมีโอกาสจะยังคงดื่มน้อยกว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันแต่ไม่ได้ลงนาม 2.23 เท่า ส่วนกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและไม่ได้ลงนามนั้นโอกาสที่จะดื่มน้อยแตกต่างจากกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม สำหรับผลการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองที่ 2 (ตารางที่ 14 และรายละเอียดของแบบจำลองอยู่ในภาคผนวก 2 ตารางที่ 42) ซึ่งควบคุมปัจจัยด้านพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่แล้ว พบว่าผลที่ได้เป็นไปในทำนองเดียวกันกับการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองที่ 1 แต่ผลที่วิเคราะห์ได้สูงกว่าผลการวิเคราะห์ที่ไม่ได้ควบคุมปัจจัยดังกล่าวเล็กน้อย

ตารางที่ 12 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ปฏิบัติการ

ประสิทธิผลของโครงการกับการลงนาม	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	กลุ่มลงนาม (ร้อยละ)	กลุ่มไม่ลงนาม (ร้อยละ)	p-value
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มครบพรรษา	57.27	71.94	24.09	
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	19.46	19.35	19.71	
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	23.27	8.71	56.20	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				0.001
- งดดื่มครบพรรษา	57.27	71.94	24.09	
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	15.21	13.23	19.71	
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	27.52	14.84	56.20	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.001
- งดดื่ม	42.51	52.58	19.71	
- ดื่ม	57.49	47.42	80.29	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มต่อเนื่อง	34.98	42.72	17.52	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	35.65	40.78	24.09	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	25.56	15.86	47.45	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	3.81	0.65	10.95	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มต่อเนื่อง	26.91	32.69	13.87	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	32.96	38.51	20.44	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	32.51	24.27	51.09	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	7.62	4.53	14.6	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดดื่มต่อเนื่อง	17.26	19.42	12.41	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	32.29	40.13	14.6	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	40.81	33.33	57.66	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	9.64	7.12	15.33	

ตารางที่ 13 ประสิทธิภาพของโครงการณรงค์คัดเหล่าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่เปรียบเทียบ

ประสิทธิผลของโครงการกับการลงนาม	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	กลุ่มลงนาม (ร้อยละ)	กลุ่มไม่ลงนาม (ร้อยละ)	<i>p-value</i>
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	37.37	52.63	29.41	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	36.08	18.80	45.10	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	26.55	28.57	25.49	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	37.37	52.63	29.41	
- ลดการบริโภคได้ตลอดทั้งพรรษา	28.87	20.30	33.33	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	33.76	27.07	37.25	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.001
- งดดื่ม	32.73	46.62	25.49	
- ดื่ม	67.27	53.38	74.51	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.005
- งดดื่มต่อเนื่อง	23.45	31.58	19.22	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	44.85	34.59	50.2	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	31.19	33.83	29.8	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0.52	0	0.78	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.009
- งดดื่มต่อเนื่อง	18.81	26.32	14.9	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	45.62	38.35	49.41	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	34.02	35.34	33.33	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	1.55	0	2.35	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.068
- งดดื่มต่อเนื่อง	18.56	25.56	14.9	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	40.98	36.84	43.14	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	36.86	35.34	37.65	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	3.61	2.26	4.31	

ตารางที่ 14 ประสิทธิภาพของโครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย

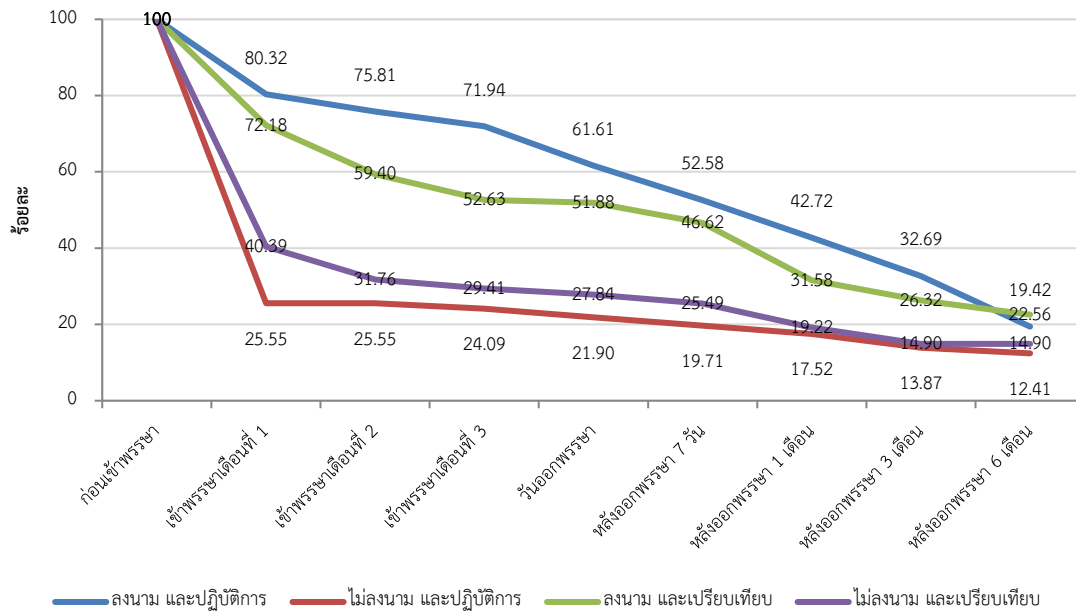
	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)		การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)		การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์	
	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>
แบบจำลอง 1						
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ไม่ลงนาม	1		1		1	
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ร่วมลงนาม	1.80 (1.13, 2.85)	0.013	1.80 (1.14, 2.82)	0.011	2.23 (1.31, 3.82)	0.003
พื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	0.52 (0.33, 0.82)	0.004	0.61 (0.39, 0.94)	0.026	0.82 (0.44, 1.49)	0.499
พื้นที่ปฏิบัติการและลงนาม	4.69 (3.18, 6.90)	0.001	4.57 (3.11, 6.71)	0.001	2.67 (1.72, 4.15)	0.001
แบบจำลอง 2						
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ไม่ลงนาม	1		1		1	
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ร่วมลงนาม	1.58 (0.99, 2.54)	0.057	1.62 (1.02, 2.59)	0.042	2.21 (1.27, 3.86)	0.005
พื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	0.62 (0.39, 0.97)	0.037	0.7 (0.44, 1.09)	0.116	1 (0.53, 1.88)	0.999
พื้นที่ปฏิบัติการและลงนาม	4.92 (3.30, 7.33)	0.001	4.71 (3.17, 7.00)	0.001	2.8 (1.76, 4.45)	0.001

แบบจำลองที่ 1 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

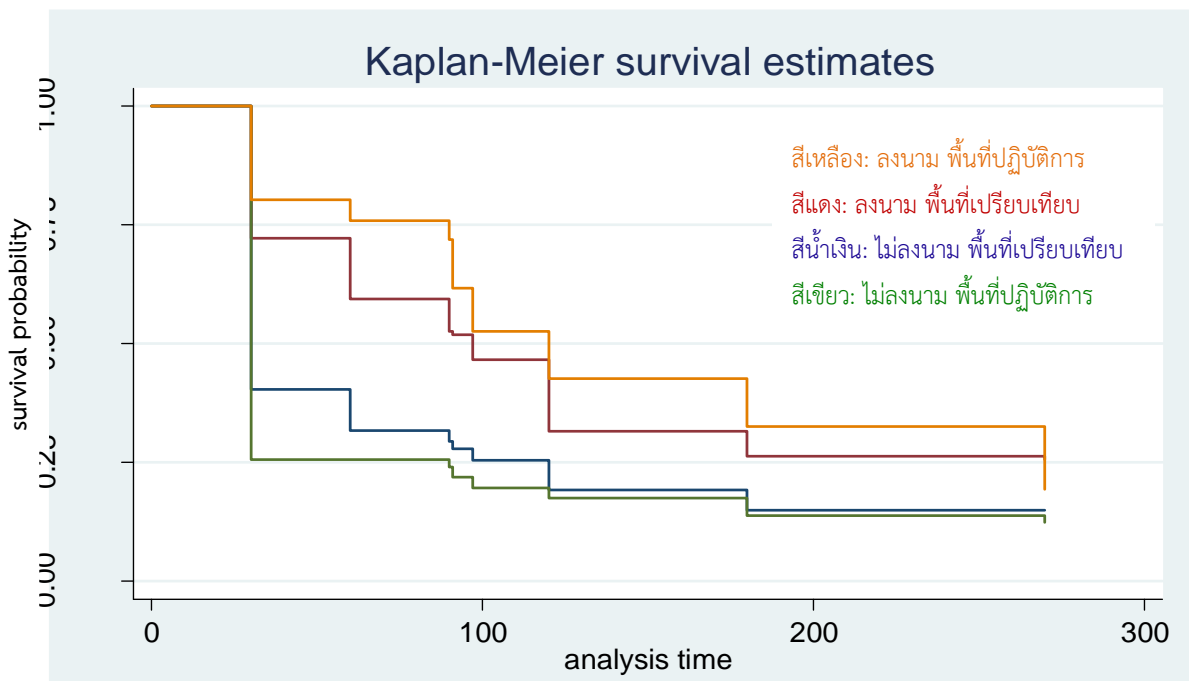
แบบจำลองที่ 2 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านๆมา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

เมื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการตลอดการศึกษา โดยประเมินสัดส่วนของผู้ดื้อต่อตลอดการศึกษา ในกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ พบว่าในช่วงเข้าพรรษาจนถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน กลุ่มที่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีร้อยละของผู้ดื้อต่อสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ตามมาด้วยกลุ่มที่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ และ กลุ่มที่ไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ ส่วนกลุ่มที่ไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบมีร้อยละของผู้ดื้อต่อต่ำที่สุด และเมื่อหลังออกพรรษาไป 6 เดือนร้อยละของผู้ดื้อต่อของทั้ง 4 กลุ่มลดลงอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน (ดังแสดงในกราฟที่ 3) โดยสัดส่วนของผู้ดื้อต่อกลุ่มที่ไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบและกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการลดลงมาในระดับที่ใกล้เคียงกันตั้งแต่หลังจากออกพรรษาเดือนที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบอัตราการลดลง (ความชันของกราฟ) ของผู้ดื้อต่อในแต่ละกลุ่ม พบว่าในช่วงเข้าพรรษากลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีอัตราการลดลงของผู้ดื้อต่อต่ำกว่ากลุ่มอื่นๆ แต่หลังจากออกพรรษาพบว่ามีอัตราการลดลงอย่างรวดเร็ว ขณะที่กลุ่มที่ไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบและในพื้นที่ปฏิบัติการ มีอัตราการลดลงสูงตั้งแต่ เดือนที่ 1 และ 2 ของช่วงเข้าพรรษาหลังจากนั้นอัตราการลดลงของผู้ดื้อต่อค่อนข้างคงที่ และจากกราฟที่ 4 แสดงความน่าจะเป็นในการคงอยู่ของทรงดื้อต่อที่เวลาต่างๆของทั้ง 4 กลุ่ม ระยะเวลาการคงอยู่โดยเฉลี่ย (median survival time) ของกลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ที่ 120 วัน (ช่วงหลังออกพรรษา 1 เดือน) กลุ่มลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบอยู่ที่ 97 วัน (หลังออกพรรษา 1 สัปดาห์) ส่วนกลุ่มไม่ลงนามทั้งในพื้นที่เปรียบเทียบและในพื้นที่ปฏิบัติการอยู่ในช่วง 30 วัน (เดือนที่ 1 ของช่วงเข้าพรรษา)

กราฟที่ 3 ร้อยละของผู้ดื้อในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) ในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

กราฟที่ 4 ความน่าจะเป็นในการคงอยู่ของการงดดื่ม (survival probability) ในแต่ระยะเวลา ในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

5.3.2 ประสิทธิภาพของโครงการฯด้านการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ ผลิตภาพในการทำงาน และ ค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา ในกลุ่มลงนามและไม่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

เมื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาทางด้านการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ ผลิตผลการทำงานและค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ ในกลุ่มที่ลงนามและไม่ลงนาม (แสดงไว้ในตารางที่ 15 และ 16) พบว่า กลุ่มที่ลงนามมีสัดส่วนของผู้ที่รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้นสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนามทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ สำหรับด้านผลิตผลการทำงานนั้นพบว่า ในพื้นที่ปฏิบัติการ กลุ่มที่ลงนามมีสัดส่วนของผู้ที่รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้นสามารถทำงานได้มากขึ้นสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนาม ส่วนพื้นที่เปรียบเทียบนั้นไม่พบความแตกต่างระหว่างกลุ่มลงนามและไม่ลงนาม ส่วนในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ ในพื้นที่ปฏิบัติการ พบว่ากลุ่มที่ลงนามประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนาม ส่วนในพื้นที่เปรียบเทียบนั้นไม่พบความแตกต่าง และ จากการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองที่ 1 โดยควบคุมปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น (แสดงผลในตารางที่ 17 และรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก ตารางที่ 43) พบว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและได้ลงนาม มีโอกาสที่รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้น มากกว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม 3.75 เท่า และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ได้ลงนามมีโอกาสรู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้นสูงกว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันแต่ไม่ได้ลงนาม 1.99 เท่า ส่วนกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและไม่ได้ลงนามนั้นมีโอกาสที่รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้นไม่แตกต่างจากกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม ส่วนผลต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตผลการทำงาน นั้นพบว่า กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและได้ลงนาม มีโอกาสที่รู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้น ทำงานได้มากขึ้น มากกว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม 1.9 เท่า แต่กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและไม่ได้ลงนาม และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ได้ลงนาม ไม่แตกต่างจากกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ได้ลงนาม สำหรับผลการวิเคราะห์แบบจำลองต่อรายการที่ประหยัดได้จากการดื่มแอลกอฮอล์พบว่ามีความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและลงนามกับกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ลงนาม โดยกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและลงนามประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่า 253.854 บาท และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและลงนามสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่ากลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันแต่ไม่ลงนาม 362.896 บาท ส่วนรายการที่ประหยัดได้ระหว่างกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการแต่ไม่ลงนาม และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ไม่ลงนามนั้นไม่แตกต่างกัน ส่วนการวิเคราะห์โดยใช้แบบจำลองที่ 2 (แสดงผลในตารางที่ 17 และรายละเอียดอยู่ในภาคผนวก 2 ตารางที่ 44) ควบคุมปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา พบว่าผลที่ได้เป็นไปในทำนองเดียวกัน

ตารางที่ 15 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนาม ต่อการเปลี่ยนแปลงของ สุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ ในพื้นที่ปฏิบัติการ

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (ร้อยละ)	กลุ่มลงนาม (ร้อยละ)	กลุ่มไม่ลงนาม (ร้อยละ)	<i>p-value</i>
สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น	56.38	62.90	41.61	0.001
ผลผลิตภาพการทำงานดีขึ้น	47.65	53.55	34.31	0.001
ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ ประหยัดได้ (ค่ามัธยฐาน)	500	600	250	0.001
จำนวนตัวอย่าง	447	310	137	

ตารางที่ 16 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนาม ต่อการเปลี่ยนแปลงของ สุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ในพื้นที่เปรียบเทียบ

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (ร้อยละ)	กลุ่มลงนาม (ร้อยละ)	กลุ่มไม่ลงนาม (ร้อยละ)	<i>p-value</i>
สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น	40.21	51.13	34.51	0.002
ผลผลิตภาพการทำงานดีขึ้น	26.80	26.32	27.06	0.904
ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ ประหยัดได้ (ค่ามัธยฐาน)	500	600	500	0.194
จำนวนตัวอย่าง	388	133	255	

ตารางที่ 17 ประสิทธิภาพของโครงการณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงานและรายจ่าย จากการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอย

	การเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ		การเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพการทำงาน		รายจ่ายที่ประหยัดได้	
	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>	b (95% CI)	<i>p-value</i>
แบบจำลอง 1						
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ไม่ลงนาม	1		1		1	
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ร่วมลงนาม	1.99 (1.22, 3.24)	0.006	1.14 (0.65, 2.01)	0.649	362.896 (110.44, 615.36)	0.005
พื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	1.51 (0.93, 2.45)	0.092	1.63 (0.96, 2.76)	0.07	-27.0149 (-280.34, 226.31)	0.834
พื้นที่ปฏิบัติการและลงนาม	3.75 (2.50, 5.64)	0.001	6.77 (4.26, 10.77)	0.001	253.854 (51.256, 456.452)	0.014
แบบจำลอง 2						
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ไม่ลงนาม	1		1		1	
พื้นที่เปรียบเทียบแต่ร่วมลงนาม	1.85 (1.12, 3.06)	0.017	1.08 (0.60, 1.95)	0.793	341.43 (86.29, 596.57)	0.009
พื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	1.81 (1.10, 2.99)	0.020	2.05 (1.18, 3.56)	0.011	43.82 (-210.83, 298.47)	0.736
พื้นที่ปฏิบัติการและลงนาม	3.82 (2.51, 5.81)	0.001	7.38 (4.53, 12.03)	0.001	258.86 (55.44, 462.28)	0.013

แบบจำลองที่ 1 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

แบบจำลองที่ 2 ควบคุมปัจจัยทางด้านพื้นที่ ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา และปัจจัยทั่วไป ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานะหัวหน้าครัวเรือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์

โดยสรุปการมีโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ส่งผลให้คนดื่มปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ไปในทางที่ดีขึ้นในสัดส่วนที่มากกว่าพื้นที่ที่ไม่มีโครงการ และส่งผลให้มีผู้ดื่มคงอยู่ตลอดการศึกษาสูงกว่าพื้นที่ที่ไม่มีโครงการ และส่งผลต่อเนื้อให้มีสัดส่วนของผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการที่ความรู้สึกว่าสุขภาพตนดีขึ้น สามารถทำงานได้มากขึ้นกว่า ที่สูงกว่าพื้นที่ที่ไม่มีโครงการ และประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ในระดับพื้นที่เกิดมากในกลุ่มที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของโครงการฯลดลงตามระยะเวลา

5.4 การทดสอบปัญหา endogeneity ของปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์ในสมการถดถอย

ในการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในกลุ่มผู้ลงนาม นั้น มีปัจจัยหลักที่สนใจสองปัจจัย คือ การอยู่ในพื้นที่โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา และการลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา โดยการอยู่ในพื้นที่โครงการงดเหล้าเข้าพรรษา ถือเป็นตัวแปรภายนอก (Exogenous variable) อย่างชัดเจน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเลือกได้ว่าตนจะอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการหรือไม่มีโครงการ ส่วนปัจจัยด้านการลงนาม อาจมองได้ว่าเป็นตัวแปรภายใน (Endogenous variable) ได้ เนื่องจากการลงนามกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกได้ว่าจะลงนามหรือไม่ลงนาม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความสัมพันธ์กันแบบสองทาง กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจเข้าร่วมโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาเพราะคาดหวังผลลัพธ์ที่ดีที่จะเกิดขึ้น และในทางกลับกัน กลุ่มตัวอย่างทราบอยู่แล้วว่าตนจะได้ผลลัพธ์ที่ดีจากโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาจึงตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ นั่นคือตัวแปร X อธิบายตัวแปร Y และตัวแปร Y อธิบายตัวแปร X เช่นกัน (9,22)

การเกิดความสัมพันธ์กันแบบสองทางข้างต้นมีนัยยะว่าตัวแปรต้น (ในที่นี้ คือ การลงนาม) มีความสัมพันธ์กับค่าความผิดพลาด ของแบบจำลอง โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวมีค่าไม่เท่ากับ 0 ($Cov(X,\varepsilon) \neq 0$) อันจะก่อให้เกิดปัญหาความลำเอียงเพราะตัวแปรภายใน (Endogeneity bias) เมื่อต้องประมาณค่าสัมประสิทธิ์ วิธีการทดสอบว่าตัวแปรการเข้าร่วมโครงการงดเหล้าเข้าพรรษานั้นเป็นตัวแปรภายในจริงหรือไม่ ต้องพึ่งพากลุ่มตัวแปรที่เรียกว่า Instrumental Variables (Z) และระบุกลุ่มตัวแปรนี้ให้ได้เสียก่อน โดย Instrumental Variables จะต้องมีคุณสมบัติสองประการ คือ (1) เป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อผลการลงนามในปีนี้โดยตรง ($Cov(X,Z) \neq 0$) และ (2) เป็นตัวแปรที่ไม่ส่งผลกระทบต่อตัวแปรตามโดยตรง ($Cov(Z,Y) = 0$) กล่าวคือ Instrumental Variables จะสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ผ่านตัวแปรต้นที่อาจมีปัญหา Endogeneity ดังกล่าวเท่านั้น

กระบวนการทดสอบแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน โดยในขั้นแรกนั้น ใช้วิธีการทำ Over-identification Test ของตัวแปร Instrumental Variables ซึ่งตัวแปรที่เลือกไว้คือ การที่กลุ่มตัวอย่างมีการลงนามจดเกล้าในช่วงเข้าพรรษาปี 2557 หรือไม่ โดยสมมติฐานที่ใช้ คือการลงนามจดเกล้าปีที่แล้วส่งผลกระทบต่อเข้าร่วมโครงการในปีปัจจุบัน แต่ไม่นำส่งผลต่อประสิทธิผลของโครงการ ณ ปัจจุบัน เพราะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต สำหรับประสิทธิผลที่เลือกมาเพื่อประเมินปัญหา endogeneity นั้น การศึกษานี้เลือกเฉพาะประสิทธิผลด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา เนื่องจากเป็น ผลลัพธ์หลักที่เกิดขึ้นจากโครงการ ส่วนประสิทธิผลด้านการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพ ด้านผลิตผลการทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ เป็นผลสืบเนื่องจากการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่ม

ขั้นที่สอง เนื่องด้วยการลงนามจดเกล้าเข้าพรรษาปี 2557 เป็นตัวแปรกลุ่ม (categorical variable) นั้นเป็นตัวแปรหุ่น จึงกำหนดให้การลงนามและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาประมาณการร่วมกัน (Jointly estimated) ด้วยวิธี Simulated Maximum Likelihood ^(9.23) โดยอ้างอิงจากงานวิจัยของ Monfardini & Radice และ การศึกษาของ วิทย์วรพงศ์ และคณะ ^(9.24) โดยตั้งสมมติฐานว่าค่าความคลาดเคลื่อน (Error terms) มีการกระจายตัวแบบปกติแบบร่วมกันสองตัว (Bivariate normally distributed)

ผลของการทดสอบในขั้นตอนที่ 1 และ 2 ได้แสดงไว้ในตารางที่ 18 (รายละเอียดอยู่ในภาคผนวก 2 ตารางที่ 45 และ 46) ซึ่งพบว่า สัมประสิทธิ์ของปัจจัยการลงนามจดเกล้าเข้าพรรษาปี 2557 มีความสัมพันธ์หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือส่งผลต่อการลงนามจดเกล้าเข้าพรรษาในปีนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่มีผลกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีนี้ ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยการลงนามในปี 2557 ที่เลือกมาเป็น instrumental variable นั้นมีคุณสมบัติถูกต้อง และเมื่อทดสอบขั้นที่ 2 ด้วยวิธี Simulated Maximum Likelihood นั้นพบว่า ค่าความคลาดเคลื่อนของการลงนามจดเกล้าเข้าพรรษาปี 2558 และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีนี้ แสดงโดยตัว ρ ที่แทน $Cov(\epsilon_{Z,t}, \epsilon_{Y,t})$ พบว่า ค่า ρ ไม่ผ่านการทดสอบ t-test หรือมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่า การลงนามจดเกล้าเข้าพรรษา เป็นตัวแปรภายนอก (Exogenous variable) กล่าวคือ การตัดสินใจลงนามเกิดขึ้นก่อนที่กลุ่มตัวอย่างจะตระหนักถึงผลลัพธ์หากเข้าร่วมโครงการ

ดังนั้นการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการจดเกล้าเข้าพรรษาในกลุ่มลงนามและไม่ลงนาม จึงสามารถวิเคราะห์ได้โดยตรงตามแบบจำลองที่วิเคราะห์มา ไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองที่แก้ปัญหา Endogeneity

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบ endogeneity

=

สมการถดถอย	การลงนามในปีนี้			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีนี้		
	Probit regression			Oprobit regression		
	b	95% CI	<i>p-value</i>	b	95% CI	<i>p-value</i>
Over-identification Test						
การลงนามในปีที่แล้ว	0.33	0.07, 0.59	0.013	0.06	-0.16,0.29	0.54
Simulated Maximum Likelihood						
Rho				-0.03	-0.48,0.44	0.92

บทที่ 6

อภิปรายผลการศึกษา สรุป และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ ปีพ.ศ. 2558 โดยประเมินผลด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา วันออกพรรษา และหลังออกพรรษา 1, 3 และ 6 เดือน และความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพและผลิตผลการทำงาน รวมถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้ ในช่วงเข้าพรรษา โดยเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการกับพื้นที่เปรียบเทียบซึ่งไม่ได้ทำโครงการ

จากการศึกษาพบว่าในช่วงเข้าพรรษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ไปในทางที่ดีขึ้น ประมาณร้อยละ 48 ที่งดดื่มครบพรรษา ซึ่งสูงกว่าผลสำรวจในระดับประเทศในปีพ.ศ. 2557 ซึ่งมีผู้งดดื่มร้อยละ 39.1⁽⁷⁾ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการณรงค์ในระดับพื้นที่ ขณะที่การสำรวจในระดับประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ในประเทศมากกว่าครึ่งไม่ได้มีโครงการณรงค์ในระดับพื้นที่ จึงเป็นไปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่สำรวจในระดับประเทศเป็นกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ที่การจัดกิจกรรมเฉพาะ แต่หากพิจารณาผลการศึกษาที่ได้ในพื้นที่เปรียบเทียบพบว่ามีประมาณร้อยละ 37 ที่งดดื่มครบพรรษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการสำรวจในระดับประเทศ

จากการประเมินประสิทธิผลของโครงการฯพบว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้งดดื่มสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ ตั้งแต่เข้าพรรษาเดือนที่ 1 จนไปถึงหลังออกพรรษาเดือนที่ 3 และยังพบว่าอัตราการลดลงของผู้งดดื่มในพื้นที่ปฏิบัติการในช่วงเดือนที่ 1, 2 และ 3 นั้นต่ำกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ ส่งผลให้เมื่อครบพรรษาพื้นที่ปฏิบัติการมีผู้งดดื่มสูงถึงร้อยละ 57.27 ขณะที่พื้นที่เปรียบเทียบมีผู้งดดื่มเพียงร้อยละ 37.37 และความน่าจะเป็นที่นักดื่มปัจจุบันในพื้นที่ปฏิบัติการจะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษาคิดเป็น 1.63 เท่าของพื้นที่เปรียบเทียบ และเมื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลของโครงการตั้งแต่เข้าพรรษาต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษา 6 เดือนพบว่า การอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการมีโอกาสที่จะเกิดการคงอยู่ของการงดดื่มสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ คิดเป็นร้อยละ 23-26 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการมีโครงการรณรงค์ในระดับพื้นที่ส่งเสริมประสิทธิผลของการรณรงค์ในระดับชาติ โดยสามารถกระตุ้นให้นักดื่มปัจจุบันงดดื่มเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่เดือนแรกของการเข้าพรรษาและยังช่วยส่งเสริมให้ผู้ที่ยังสามารถงดดื่มได้ต่อเนื่องจนถึงหลังออกพรรษา ขณะที่พื้นที่ที่ไม่มีโครงการมีการลดลงของผู้งดดื่มอย่างรวดเร็วตั้งแต่อยู่ในช่วงเข้าพรรษา

อย่างไรก็ตามประสิทธิผลของโครงการฯนั้นลดลงตามระยะเวลา โดยเฉพาะในวันออกพรรษาพบว่า สัดส่วนผู้งดดื่มในพื้นที่ปฏิบัติการลดลงในอัตราที่สูงกว่าช่วงเข้าพรรษา นั้นอาจเป็นเพราะโครงการณรงค์

เหล่าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ส่วนใหญ่มีกิจกรรมเข้มข้นเฉพาะในช่วงก่อนเข้าพรรษาและระหว่างเข้าพรรษา ขาดการรณรงค์และทำกิจกรรมต่อเนื่องในช่วงหลังออกพรรษา ดังนั้นเพื่อให้ประสิทธิผลของโครงการฯทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง จึงควรที่จะจัดให้มีกิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการงดดื่มอย่างต่อเนื่อง จนนำไปสู่การงดดื่มตลอดชีวิตขณะที่กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เปรียบเทียบกับส่วนใหญ่ไม่สามารถงดดื่มได้ตั้งแต่เข้าพรรษานั้นอาจเป็นเพราะประสิทธิผลของโครงการเข้มข้นในช่วงเข้าพรรษา

การลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาเป็นกิจกรรมที่มีในทุกพื้นที่ทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการ และพื้นที่เปรียบเทียบ โดยพื้นที่ปฏิบัติการจะมีกิจกรรมที่กระตุ้น หรือกลยุทธ์เชิญชวนให้คนดื่มมาลงนามงดเหล้าเข้าพรรษา ขณะที่พื้นที่เปรียบเทียบนั้นมีสมุดลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาวางไว้ตามสถานที่ราชการ อาจมีผู้นำของแต่ละพื้นที่ประกาศผ่านตามเสียงตามสายของเชิญชวนให้มาลงนาม จากการศึกษาเห็นได้ว่าพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ลงนามมากกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ จัดได้ว่าเป็นความสำเร็จเบื้องต้นของพื้นที่ปฏิบัติการ ซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีผลทำให้มีสัดส่วนของผู้งดดื่มสูงกว่า

เนื่องจากการลงนามเป็นกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจเองได้ว่าจะเลือกที่จะร่วมหรือไม่ร่วม ขณะที่การอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการฯหรือไม่มี กลุ่มตัวอย่างไม่สามารถเลือกเองได้ ดังนั้นการศึกษานี้จึงได้วิเคราะห์ประสิทธิผลของทั้งสองปัจจัย คือการลงนามและการอยู่ในพื้นที่ที่มีโครงการฯ จากการวิเคราะห์พบว่าในช่วงเข้าพรรษาจนถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน กลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้งดดื่มมากที่สุด ตามมาด้วยกลุ่มลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ และ กลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ ส่วนกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบมีสัดส่วนผู้งดดื่มต่ำที่สุด โดยกลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีค่าความน่าจะเป็นของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคิดเป็น 4.69 เท่า และ กลุ่มลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบมีค่าความน่าจะเป็นของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคิดเป็น 1.80 เท่าเมื่อเทียบกับกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดให้มีกิจกรรมพื้นที่ส่งเสริมให้คนที่ลงนามฯเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคฯได้มากขึ้นอย่างชัดเจน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ลงนามแต่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการนั้นพบว่าความน่าจะเป็นในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้ลงนามเช่นเดียวกันแต่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ อาจเป็นไปได้ว่าผู้ที่ไม่ลงนามที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการเป็นผู้ที่ไม่ได้สนใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาอยู่แล้ว จึงไม่ลงนามแม้จะได้รับการชักชวนจากผู้จัดกิจกรรมในพื้นที่ และการมีกิจกรรมรณรงค์อื่นๆในพื้นที่ยังไม่สามารถช่วยให้กลุ่มนี้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ จากการสังเกตการณ์และการสนทนากลุ่มกับผู้ดำเนินโครงการในพื้นที่ พบว่า กิจกรรมที่ดำเนินในช่วงเข้าพรรษาในพื้นที่ปฏิบัติการส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับผู้ลงนาม เพื่อให้ผู้ลงนามงดดื่มครบพรรษา เช่น การไปเยี่ยมบ้าน เป็นต้น จึงมีโอกาสสูงที่ผู้ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการจะมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ไปทางที่ดีต่อเนื่องจนครบพรรษาสูงกว่าผู้ที่ไม่ลงนามในหมู่บ้านเดียวกัน อย่างไรก็ตามเพื่อให้ผลของโครงการรณรงค์ในระดับพื้นที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การดำเนินโครงการในระดับพื้นที่ในปีถัดไปนอกจากให้ความสำคัญกับผู้ลงนามแล้ว อาจต้องให้ความสำคัญกับผู้ที่ไม่ลงนามมากยิ่งขึ้น ควรหากลยุทธ์เพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มที่ไม่ลงนามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในช่วงเข้าพรรษา

การลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบนั้นผู้ที่ลงนามส่วนใหญ่ไปลงนามตามสถานที่ราชการที่ทางหมู่บ้านเตรียมไว้ให้ ซึ่งผู้ที่ไปลงนามแสดงถึงความตั้งใจที่จะงดดื่มในช่วงเข้าพรรษา ดังนั้นผลการศึกษาที่ได้จะเห็นได้ว่าสัดส่วนของผู้งดดื่มในกลุ่มนี้สูงกว่ากลุ่มไม่ลงนามของทั้งสองพื้นที่ อย่างไรก็ตามในช่วงเข้าพรรษา สัดส่วนของผู้งดดื่มในกลุ่มลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบลดลงในอัตราที่เร็วกว่ากลุ่มลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมาก นั่นแสดงว่าการมีโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในพื้นที่มีประสิทธิภาพช่วยส่งเสริมให้ผู้ลงนามสามารถงดดื่มได้ครบพรรษา ส่วนกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบนั้นอาจมีกลุ่มที่ตั้งใจจะงดดื่มแต่ไม่สะดวกลงนาม ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติ จึงมีผู้งดดื่มในสัดส่วนที่สูงกว่า

สำหรับประสิทธิผลทางการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ตามมาจากการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ ผลการศึกษาที่ได้เป็นไปในทำนองเดียวกับประสิทธิผลทางการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม โดยกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการมีความน่าจะเป็นที่รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพดีขึ้นเมื่อเทียบกับกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เปรียบเทียบ การวัดเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพเป็นการวัดผลต่อเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ หรือวัดผลกระทบ (impact) ของโครงการฯ อย่างไรก็ตามการประเมินผลการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพนั้นการศึกษานี้วัดโดยให้กลุ่มตัวอย่างประเมินตนเอง ซึ่งอาจมีโอกาสที่จะเกิดความลำเอียง (bias) ควรที่จะประเมินโดยการวัดพารามิเตอร์ของการเปลี่ยนแปลงของร่างกายร่วมด้วย เช่น ความดันโลหิต การเต้นของชีพจร หรือการวัดสมรรถภาพของร่างกาย เป็นต้น เพื่อยืนยันผลที่ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคในช่วงเข้าพรรษามีผลให้สุขภาพดีขึ้น นอกจากนี้การศึกษานี้ยังไม่ได้เก็บข้อมูล ปัจจัยอื่นๆที่อาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายในช่วงเข้าพรรษา ซึ่งกลุ่มที่งดดื่มหรือดื่มลดลงอาจใช้เวลาที่เคยดื่มแอลกอฮอล์ไปออกกำลังกายแทนการดื่ม หรือมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น เลยส่งผลให้รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพดีขึ้น จึงจะทำให้เห็นภาพของความเชื่อมโยงของการนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี ส่วนประสิทธิผลทางการเปลี่ยนแปลงผลิตภาพการทำงานก็เป็นไปในทำนองเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพ ควรที่จะมีการประเมินโดยเก็บข้อมูลอื่นๆที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงของรายได้ จำนวนการขาดงาน จำนวนชิ้นของผลงานที่ผลิตได้ เป็นต้น และควรควบคุมปัจจัยแวดล้อมอื่นที่อาจเป็นปัจจัยกวนที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภาพการทำงานร่วมด้วย จะทำให้ผลการศึกษาที่ได้มีอคติต่ำ แต่อย่างไร

ก็ตามผลที่ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถที่บอกแนวโน้มได้ว่าโครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่นอกจากมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การดื่มแล้ว ยังอาจส่งผลต่อเนื่องถึงสุขภาพและการทำงานอีกด้วย

สำหรับผลทางด้านรายจ่ายที่ประหยัดได้จากการดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ต่อเนื่องจากการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มเช่นเดียวกัน จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ประหยัดค่าใช้จ่ายในช่วงเข้าพรรษาไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อประเมินแยกย่อยระหว่างกลุ่มลงนามและไม่ลง นาม พบว่าให้ผลสอดคล้องไปด้วยกันกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม โดยกลุ่มที่ลงนามไม่ว่าจะอยู่ใน หมู่บ้านปฏิบัติการหรือหมู่บ้านเปรียบเทียบมีความน่าจะเป็นที่จะประหยัดค่าใช้จ่ายในช่วงเข้าพรรษาได้มากกว่า เมื่อเทียบกับกลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบซึ่งสอดคล้องกับประสิทธิผลทางด้านการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์

ผลการศึกษาที่ได้ในการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วิทย์วรพงศ์ และคณะ⁽⁹⁾ ที่ได้ ประเมินผลของโครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในปีที่ผ่านมา ซึ่งพบว่ากลุ่มคนที่อยู่ในโครงการงดเหล้า เข้าพรรษา (หมายถึงการลงนาม) และอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการให้ผลสัมฤทธิ์โดยเฉลี่ยที่สูงกว่าทุกกลุ่ม อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษานี้แตกต่างจากการศึกษาของวิทย์วรพงศ์ และคณะ ในแง่ที่ว่า กลุ่มที่เกิดประสิทธิผล ต่ำสุด คือ กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการแต่ไม่ลงนาม และกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ลงนาม ซึ่ง 2 กลุ่มนี้เกิดประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน ขณะที่การศึกษาของวิทย์วรพงศ์ และคณะ ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดในกลุ่มที่ อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการแต่ไม่ลงนามอยู่ในระดับกลางๆ ส่วนกลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ลงนาม เกิด ผลสัมฤทธิ์ต่ำสุด อย่างไรก็ตามทั้งสองกลุ่มก็จัดได้อยู่ในกลุ่มที่เกิดประสิทธิผลต่ำ

จากการศึกษานี้จะเห็นได้ว่า ประสิทธิภาพของโครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่เกิด มากที่สุดในกลุ่มลงนามงดเหล้าปฏิบัติตนงดเหล้าเข้าพรรษา โดยโครงการณรงค์ฯ ส่งเสริมให้ผู้ลงนาม เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ไปในทางที่ดีขึ้นได้ในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไป จนถึงออกพรรษา ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการทำงานที่จะส่งเสริมให้ผู้ดื่มในชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาได้ต้องมุ่งเน้นให้เกิดการลงนามขึ้นแล้วเสริมด้วยกิจกรรมรณรงค์อื่นๆ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง โครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักดื่มมา ลงนามปฏิบัติตนให้มากที่สุด การลงนามเปรียบเหมือนการสร้างข้อตกลงร่วมกันว่าผู้ดื่มสัญญาจะงดดื่ม และจะปฏิบัติตามสัญญา ซึ่งการสร้างพันธะสัญญามีการพิสูจน์แล้วว่า มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สุขภาพ^(25,26) ขณะเดียวกันการจัดกิจกรรมอื่นๆขึ้นในช่วงก่อนเข้าพรรษาก็เป็นการเปิดโอกาสให้นักดื่มได้ ตระหนักและเตรียมตัว และกิจกรรมระหว่างพรรษานั้นจะเป็นตัวย้ำเตือนรวมถึงเป็นการให้กำลังใจให้

สามารถงดเหล้าได้ตลอดพรรษา อย่างไรก็ตามประสิทธิผลของโครงการและการลงนามลดลงตามระยะเวลา ดังนั้นเพื่อให้ประสิทธิผลของโครงการและการลงนามยังคงอยู่อย่างต่อเนื่อง ควรจะต้องสร้างกิจกรรมหรือกลยุทธ์ที่จะจูงใจให้ยังคงดื่มน้ำต่อไป เช่น จัดให้มีการลงนามที่ไม่ได้จำกัดอยู่ในช่วงเข้าพรรษา หรือสร้างกลยุทธ์ที่ทำลายหรือสร้างความตระหนักในผู้ดื่มครบพรรษางดดื่มต่อเนื่องไปตลอดชีวิต

นอกจากนี้การศึกษานี้ยังพบว่าการลงนามในปีปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับการลงนามในปีก่อนหน้า และการมีประสบการณ์การงดดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมามีโอกาสที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในปีนี้ได้มากกว่าผู้ที่ดื่มปกติในปีที่ผ่านมา สอดคล้องกับการศึกษาของ วิทย์วรพงศ์ และคณะ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการลงนามและการดื่มในช่วงเข้าพรรษาเป็นพฤติกรรมต่อเนื่อง ดังนั้นกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มอย่างต่อเนื่องและอาจมีผลไปสู่การงดดื่มตลอดชีวิต ซึ่งปัจจุบันเริ่มมีบุคคลตัวอย่างให้เห็นที่ประกาศที่จะงดดื่มตลอดชีวิตหลังจากที่สามารถงดดื่มได้ตลอดพรรษา และการมีผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่องทุกปีมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักดื่มมากน้อยเพียงใด เป็นเรื่องที่ควรติดตามอย่างต่อเนื่อง

ข้อจำกัดที่สำคัญของการศึกษานี้คือการคัดเลือกพื้นที่ในการศึกษาแบบเจาะจง พื้นที่ที่คัดเลือกมานั้นส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่ที่มีความเข้มแข็งในระดับหนึ่ง มีความพร้อมทั้งในด้านการจัดกิจกรรมและการเก็บข้อมูล จึงอาจมีโอกาที่จะประสบความสำเร็จในการทำโครงการมากกว่าพื้นที่อื่น อย่างไรก็ตามพื้นที่ที่คัดเลือกมาแม้จะมีความเข้มแข็งระดับหนึ่งแต่ก็มีทั้งที่มีระดับความเข้มแข็งมากจนไปถึงน้อยคละกันไป ผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้ก็อาจจะเป็นตัวแทนของพื้นที่ที่มีโครงการในประเทศไทยได้ในระดับหนึ่ง สำหรับปัญหาของอคติในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง (selection bias) นั้น ผู้ที่ดื่มแบบเสียงสูง หรือผู้ที่ไม่คิดจะงดดื่ม อาจปฏิเสธที่จะเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ต้น อย่างไรก็ตาม ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการเดียวกัน ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเหมือนกันในทั้งสองพื้นที่ และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างในทั้งสองพื้นที่พบว่าไม่มีปัจจัยเท่ากันที่แตกต่างกัน และไม่ได้เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่าง ปัญหาอคติในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้จึงมีไม่มากนัก

นอกจากนี้การศึกษานี้ยังได้รวมหมู่บ้านปฏิบัติการทั้งหมดไว้ในกลุ่มเดียว และรวมหมู่บ้านเปรียบเทียบทั้งหมดไว้ในกลุ่มเดียวกันในการวิเคราะห์ประสิทธิผลของโครงการ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านมีบริบทของชุมชน สังคมวัฒนธรรม ประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมและมีกิจกรรมรณรงค์ที่แตกต่างกันไป หากมองในทฤษฎีคงไม่เหมาะสม แต่ผลที่ได้จะเป็นการสะท้อนสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งไม่มีชุมชนใดที่เหมือนกันโดยสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้พยายามควบคุมปัจจัยของพื้นที่โดยให้คัดเลือกหมู่บ้าน

เปรียบเทียบที่อยู่ในตำบลหรืออำเภอเดียวกัน และในการวิเคราะห์สมการถดถอยได้นำตัวแปรจังหวัดเข้ามา อยู่ในแบบจำลอง และในส่วนของกิจกรรมนั้นแต่ละพื้นที่จะมีรูปแบบหรือความเข้มข้นของกิจกรรมที่ แตกต่างกัน แต่มีถึง 3 กิจกรรมหลักที่แต่ละพื้นที่มีเหมือนกันคือ 1) การชักชวนให้คนตี๋มลงนามปฏิญาณตน งดเหล้าเข้าพรรษา แต่กระบวนการและรูปแบบของการชักชวนอาจแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ชักชวนโดย บุตรหลานในครอบครัว บุคคลต้นแบบ ผู้นำชุมชน หรือ อสม. เป็นต้น 2) การสร้างกระแสการงดตี๋มในช่วง เข้าพรรษาและการย้ำเตือนตลอดพรรษา โดยส่วนใหญ่จะทำป้ายรณรงค์ของหมู่บ้าน หรือเสื่อ จัดขบวน พาเหรด ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าว 3) การให้กำลังใจแก่ผู้ที่ตั้งใจจะงดตี๋ม ทุกพื้นที่ที่มีการจัด กิจกรรมเยี่ยมบ้าน

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆอีกที่น่าสนใจที่บางพื้นที่จัดขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมทดแทนการตี๋ม บาง หมู่บ้านจัดให้มีกิจกรรมสันทนาการ บางหมู่บ้านสอนอาชีพเสริม เป็นต้น การจัดกิจกรรมชี้แจงส่งเสริมคนที่ ตั้งใจจะงดตี๋มและผู้ที่ตั้งใจได้สำเร็จ บางหมู่บ้านมีการประกาศรายชื่อผู้ลงนามให้ชุมชนรับทราบ มีการมอบ ประกาศนียบัตรให้แก่ผู้งดตี๋มได้ครบพรรษา ซึ่งการแสดงความชื่นชมเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมให้เชื่อมโยงกับพุทธศาสนา เพื่อทำให้กิจกรรมนั้น มีความศักดิ์สิทธิ์มากขึ้นตามความเชื่อของคนไทย เช่น การสวดมนต์ตั้งจิตอธิฐานก่อนลงนาม การปฏิญาณ ตนต่อหน้าพระพุทธรูปหรือพระสงฆ์ การให้พระสงฆ์ให้พรแก่ผู้ตั้งใจลงนาม เป็นต้น ซึ่งการส่งเสริมให้แต่ละ พื้นที่ได้มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องและจัดให้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดกิจกรรมกับ พื้นที่อื่นๆ ก็จะช่วยให้การจัดกิจกรรมของแต่ละพื้นที่เข้มข้นมากขึ้นเรื่อยๆ

โดยสรุปโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ส่งเสริมให้โครงการรณรงค์งดเหล้า เข้าพรรษาในระดับชาติมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยปัจจัยความสำเร็จของโครงการฯ คือการพยายาม ชักชวนให้นักตี๋มในหมู่บ้านตระหนักและสนใจที่จะงดตี๋มในช่วงเข้าพรรษา ให้แสดงออกในรูปของการลงนาม เพื่อสร้างพันธะสัญญางดเหล้าในช่วงเข้าพรรษา และตามมาด้วยกิจกรรมเสริมสร้างให้พฤติกรรมที่ดีคงอยู่ ตลอดพรรษา อย่างไรก็ตามผลจากการรณรงค์เกิดมากในช่วงเข้าพรรษา และลดลงตามระยะเวลา ดังนั้นจึง ควรที่จะมีการดำเนินโครงการรณรงค์ให้งดตี๋มอย่างต่อเนื่อง และควรกระตุ้นให้ทุกพื้นที่จัดกิจกรรมเฉพาะ ของพื้นที่เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนงดตี๋มแอลกอฮอล์ทั้งในช่วงเข้าพรรษาและออกพรรษา

บรรณานุกรม

1. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.บทสรุปสำหรับผู้บริหารการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากร พ.ศ.2557. http://www.m-society.go.th/ewt_news.php?nid=13207 สืบค้น ณ วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2559.
2. ทักษพล ธรรมรังสี, บรรณาธิการ (2556). สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อประเทศไทย ปี 2556. นนทบุรี: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.
3. คณะทำงานศึกษาภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย (2556). รายงานภาระโรคจากปัจจัยเสี่ยงของประชากรไทย พ.ศ.2552.นนทบุรี: สำนักงานพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ; <http://www.thaibod.net/th/report/category/6--2009-.html?download=58%3A-2552> สืบค้น ณ วันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2558.
4. Thavorncharoensap M, Teerawattananon Y, Yothasamut J, Lertpitakpong C, Thitiboonsuwan K, Neramitpitagkul P, et al (2010). The economic costs of alcohol consumption in Thailand, 2006. BMC public health, 10, 323.
5. สำนักงานคณะกรรมการควบคุมแอลกอฮอล์. กรอบแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี การดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (ปี 2557-2561) www.thaiantialcohol.com/documents/download/112. สืบค้น ณ วันที่ 3 มกราคม พ.ศ.2553.
6. วัชรพงศ์ รติสุขพิมล (2557). การรณรงค์เพื่อลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ “งดเหล้าเข้าพรรษา”. ใน นพพล วิทย์วรพงศ์ (บรรณาธิการ), ทศวรรษศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: สถานะความรู้เพื่อการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (112-134). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
7. วัชรพงศ์ รติสุขพิมล (2557). รณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา” จากการรับรู้สู่คนที่ดื่มที่ลดลง. ใน กรรณจรียา สุขรุ่ง ปิยนาด ประยูร และ หนูเพียร แสนอินทร์ (บรรณาธิการ), เรื่องเหล้าแก้สับ (147-167).กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
8. สำนักงานเครือข่ายองค์กรงดเหล้า (2557). แผนงานงดเหล้าเข้าพรรษา เสริมพลังใจคนงดเหล้าครบสามเดือน. เสนอต่อสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

9. นพพล วิทย์วรพงศ์ (2558). โครงการ “การประเมินโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่. รายงานการวิจัยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากศูนย์วิจัยปัญหาสุรา และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ.
10. ศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน, ประเมินผลการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา ปี 2557” กรณีศึกษา ประชาชนอายุ 15 ปีขึ้นไปใน 25 จังหวัดทั่วประเทศ. www.sabcentre.com/artical/art001.pdf. สืบค้น ณ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2558.
11. Assanangkornchai, S., Conigrave, K. M., & Saunders, J. B. (2002). Religious beliefs and practice, and alcohol use in Thai men. *Alcohol & Alcoholism*, 37(2), 193 – 197.
12. Michalak, L., Trocki, K., & Bond, J. (2007). Religion and alcohol in the U.S. National Alcohol Survey: how important is religion for abstention and drinking? *Drug and Alcohol Dependence*, 87, 268 – 280.
13. Patock-Peckham, J. A., Hutchinson, G. T., Cheong, J., & Nagoshi, C. T. (1998). Effect of religion and religiosity on alcohol use in a college student sample. *Drug and Alcohol Dependence*, 49, 81 – 88.
14. Sinha JW, Cnaan RA, Gelles RJ (2007). Adolescent risk behaviors and religion: findings from a national study. *Journal of Adolescent* 30, 231-49.
15. Mason, W. A., & Windle, M. (2002). A longitudinal study of the effects of religiosity on adolescent alcohol use and alcohol-related problems. *Journal of Adolescent Research*, 17, 346 – 363.
16. Rogers, T., Milkman, K. L. & Volpp, K. G. (2014). Commitment device: using initiatives to change behavior. *The Journal of the American Medical Association*, 311, 2065 – 2066.
17. Schwartz, J., Mochon, D., Wyper, L., Maroba, J., Patel, D., & Ariely, D. (2014). Healthier by precommitment. *Psychological Science*, 25, 538 – 546.
18. วิชารพงศ์ รติสุขพิมล นพพล วิทย์วรพงศ์ สมทิพ วัฒนพงษ์วานิช (2558). การประเมินผลการรณรงค์ “งดเหล้าเข้าพรรษา. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา.

19. Saunders JB, Aasland O (1987). WHO Collaborative Project on Identification and Treatment of Persons with Harmful Alcohol Consumption: report on phase 1, development of a screening instrument, Report WHO/MNH/DAT/86.3. Geneva: World Health Organization, Division of Mental Health.
20. Assanangkornchai S, Saunders JB, Conigrave KM (2000). Patterns of drinking in Thai men. *Alcohol Alcohol* 35:263–9.
21. World Health Organization (2000). International guide for monitoring alcohol consumption and related harm: WHO/MSD/MSB/00.4. Geneva: Department of Mental Health and Substance Dependence, Non-communicable Diseases and Mental Health Cluster, World Health Organization.
22. Cameron, A.C., & Trivedi, P.K. (2010). *Microeconometrics using STATA*, Revised Edition. Texas: STATA Press.
23. Roodman, D. (2011). Fitting fully observed recursive mixed-process models with cmp. *The Stata Journal*, 11(2), 159 – 206.
24. Monfardini, C., & Radice, R. (2008). Testing exogeneity in the bivariate probit model: a Monte Carlo study. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 70(2), 271 - 282.
25. Rogers, T., Milkman, K. L. & Volpp, K. G. (2014). Commitment device: using initiatives to change behavior. *The Journal of the American Medical Association*, 311(20), 2065 – 2066.
26. Schwartz, J., Mochon, D., Wyper, L., Maroba, J., Patel, D., & Ariely, D. (2014). Healthier by precommitment. *Psychological Science*, 25(2), 538 – 546.

ภาคผนวก

ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

- ภาคผนวก 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามรายจังหวัด
- ภาคผนวก 2 แบบจำลองสมการถดถอย
- ภาคผนวก 3 ผลการศึกษาอื่นๆ

ภาคผนวก 1

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามรายจังหวัด

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์เพื่อประเมินประสิทธิผลของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษานั้นมีจำนวนมากกว่าที่ได้กำหนดไว้ เนื่องจากพื้นที่ปฏิบัติการใน จ.อุบลราชธานี สัมภาษณ์ผู้ดื่มทุกคนในหมู่บ้าน พื้นที่ปฏิบัติการใน จ.ลพบุรี สัมภาษณ์ผู้ดื่มเกือบทุกราย (ร้อยละ 94) สำหรับพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราชซึ่งเป็นพื้นที่ดำเนินโครงการงดเหล้าเข้าพรรษา และประเมินโครงการเป็นปีแรก มีความเสี่ยงที่จะตามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ไม่ครบตามที่กำหนดไว้ จึงเพิ่มจำนวนตัวอย่างมากขึ้นในการสัมภาษณ์ ดังนั้นจำนวนตัวอย่างที่ทำการสัมภาษณ์มีทั้งหมด 835 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างจากหมู่บ้านเป้าหมาย 447 คน และจากหมู่บ้านเปรียบเทียบ 388 คน ดังแสดงในตารางที่ 19

ตารางที่ 19 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่สัมภาษณ์ในการศึกษานี้

หมู่บ้านเป้าหมาย	จำนวนตัวอย่าง	หมู่บ้านเปรียบเทียบ	จำนวนตัวอย่าง
หมู่บ้านวังว้า	102	หมู่บ้านสบยาว	102
หมู่บ้านโนนบอน	125	หมู่บ้านนาสะแบง	86
หมู่บ้านซอนสมบูรณ์	100	หมู่บ้านยางโทน	80
หมู่บ้านวังเลา	120	หมู่บ้านยอดเหลือง	120
รวม	447	รวม	388

สำหรับประสิทธิผลของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาระดับพื้นที่และลักษณะของกลุ่มตัวอย่างแยกเป็นรายจังหวัด เป็นดังนี้

จังหวัดน่าน

ก. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการและหมู่บ้านเปรียบเทียบของจังหวัดน่าน

กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 204 คน อยู่ในหมู่บ้านปฏิบัติการ 102 คน และอยู่ในหมู่บ้านเปรียบเทียบ 102 คน หมู่บ้านปฏิบัติการมีผู้ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาร้อยละ 59.80 ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งมีผู้ลงนามเพียงร้อยละ 12.75 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา (ปี 2557) หมู่บ้านปฏิบัติการมีผู้ดื่มสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ สำหรับระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างของทั้งสองหมู่บ้านนั้นมีความแตกต่างกัน หมู่บ้านปฏิบัติการมีส่วน

ของผู้ตี๋มในระดับเสียงสูงมากร้อยละ 32.25 ตามมาด้วย เสียงต่ำร้อยละ 34.31 เสียงปานกลางร้อยละ 24.51 และเสียงสูงร้อยละ 8.82 ขณะที่หมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ตี๋มในระดับเสียงสูงมากเพียงร้อยละ 18.63 ตามมาด้วย เสียงต่ำร้อยละ 37.25 เสียงสูงร้อยละ 22.55 และ เสียงปานกลางร้อยละ 21.57

สำหรับข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 48.51 ปี โดยกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการมีอายุเฉลี่ย (46.79 ปี) ต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างหมู่บ้านเปรียบเทียบ (50.24 ปี) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ประมาณร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบเป็นหัวหน้าครอบครัว ขณะที่ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการเป็นหัวหน้าครอบครัว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน เช่น เกษตรกรรมและรับจ้าง รายได้เฉลี่ยไม่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามีสุขภาพดี และการเดินทางไปร้านจำหน่ายเครื่องตี๋มส่วนใหญ่ไม่เกิน 3 นาที รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 20

ตารางที่ 20 : ปัจจัยพื้นฐานต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง ใน จ.น่าน

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
ปัจจัยที่ศึกษา				
การอาศัยอยู่ในพื้นที่มีโครงการ	50.00	100.00	0.00	
การลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา	36.27	59.80	12.75	0.001
พฤติกรรมการตี๋มแอลกอฮอล์				
พฤติกรรมการตี๋มในช่วงเข้าพรรษาปี 2557				0.001
- ตี๋มปกติ	29.9	33.33	26.47	
- งดบ้าง อดบ้าง ตี๋มปกติบ้าง	21.57	21.57	21.57	
- อดตลอดพรรษา	8.82	0.98	16.67	
- งดตี๋มตลอดพรรษา	39.71	44.12	35.29	
ระดับความเสี่ยงในการตี๋มก่อนเข้าพรรษา				
- ความเสี่ยงต่ำ	35.78	34.31	37.25	
- ความเสี่ยงปานกลาง	23.04	24.51	21.57	
- ความเสี่ยงสูง	15.69	8.82	22.55	
- ความเสี่ยงสูงมาก	25.49	32.35	18.63	

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.028
- ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน	32.35	35.29	29.41	
- ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์	30.88	21.57	40.20	
- ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์	8.82	10.78	6.86	
- ดื่ม 5-6 วันต่อสัปดาห์	10.78	9.80	11.76	
- ดื่มทุกวัน	17.16	22.55	11.76	
ปัจจัยทั่วไป				
อายุ (ปี)	48.51 (11.69)	46.79 (11.07)	50.24 (12.1)	0.035
เพศชาย	66.67	64.71	68.63	0.656
สถานภาพสมรส	75.98	73.53	78.43	0.413
สถานะหัวหน้าครัวเรือน	43.63	34.31	52.94	0.007
การศึกษา				0.292
- ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	59.80	55.88	63.73	
- มัธยมศึกษา	27.45	32.35	22.55	
- สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	12.75	11.76	13.73	
อาชีพ				0.286
- วางงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง	4.90	6.86	2.94	
- ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	25.98	22.55	29.41	
- ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	69.12	70.59	67.65	
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	8.34 (1.91)	8.35 (2.15)	8.33 (1.65)	0.956
สุขภาพ				0.080
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพพอใช้	29.90	26.47	33.33	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดี	60.78	59.80	61.76	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก	9.31	13.73	4.90	
ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์				0.308
- ไม่เกิน 3 นาที	63.24	59.80	66.67	
- มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	36.27	40.20	32.35	

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	หมู่บ้านปฏิบัติการ	หมู่บ้านเปรียบเทียบ	p-value
	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	
- มากกว่า 10 นาที	0.49	0.00	0.98	
จำนวนตัวอย่าง	204	102	102	

ข. ประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของจังหวัดน่าน

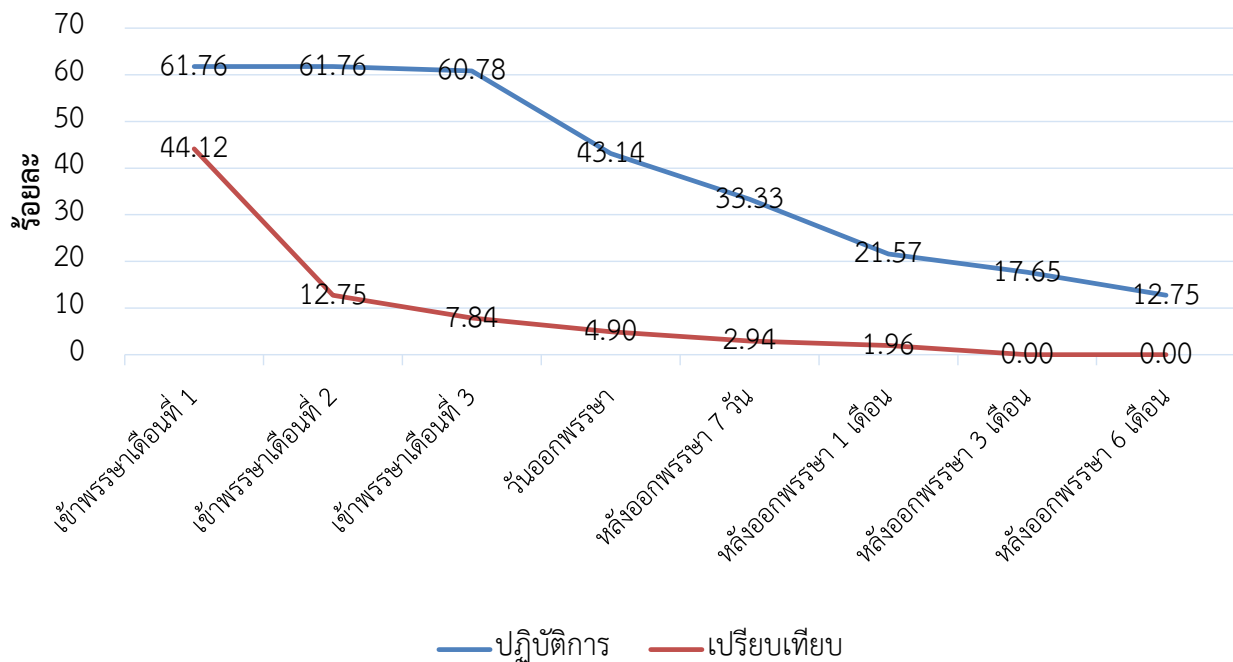
จากการติดตามพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนแรกของการเข้าพรรษา ต่อเนื่องมาถึงวันออกพรรษา หลังออกพรรษา 7 วัน 1, 3 และ 6 เดือน ทั้งในหมู่บ้านปฏิบัติการและเปรียบเทียบ ได้ผลการศึกษาดังแสดงในกราฟที่ 5 และตารางที่ 21 หมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้ดื่มสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบตั้งแต่เข้าพรรษาเดือนที่ 1 ต่อเนื่องไปจนถึงหลังออกพรรษา 6 เดือนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มตัวอย่างที่งดดื่มในหมู่บ้านเปรียบเทียบ ลดลงอย่างรวดเร็วตั้งแต่ช่วงเดือนที่ 2 ของการเข้าพรรษาซึ่งมีผู้งดดื่มเหลือเพียงร้อยละ 12.75 และ ทุกคนกลับไปดื่มหมดในเดือนที่ 3 หลังออกพรรษา ส่วนกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้งดดื่มคงที่ในช่วงเข้าพรรษา โดยมีผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 60.78 ขณะที่หมู่บ้านเปรียบเทียบมีผู้งดดื่มครบพรรษาเพียงร้อยละ 7.84 อย่างไรก็ตามสัดส่วนผู้งดดื่มในหมู่บ้านปฏิบัติการลดลงมาอย่างรวดเร็วตั้งแต่วันแรกของการออกพรรษา จนถึง หลังออกพรรษา 1 เดือน หลังจากนั้นอัตราการดื่มคงที่ ซึ่งที่ระยะเวลา 6 เดือนหลังออกพรรษาเหลือผู้งดดื่มเพียงร้อยละ 12.75 โดยภาพรวมจากการติดตามกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่เข้าพรรษาจนถึงออกพรรษา 6 เดือน หมู่บ้านปฏิบัติการผู้งดดื่มสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาในกลุ่มผู้ลงนามและไม่ลงนามในหมู่บ้านทั้งสองพบว่า ในหมู่บ้านปฏิบัติการกลุ่มผู้ลงนามนั้นมีสัดส่วนของผู้งดดื่มสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนามตั้งแต่ช่วงเข้าพรรษาต่อเนื่องถึงออกพรรษาเดือนที่ 6 ส่วนในหมู่บ้านเปรียบเทียบพฤติกรรมการดื่มของผู้ลงนามและไม่ลงนามไม่แตกต่างกัน (กลุ่มตัวอย่างที่ลงนามในหมู่บ้านเปรียบเทียบมีเพียง 11 ราย) ดังแสดงในตารางที่ 22 และ 23

เมื่อสอบถามถึงสุขภาพ และการทำงานของ กลุ่มตัวอย่างในช่วงเข้าพรรษาพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้ที่รู้สึกว่ามีสุขภาพดีขึ้น ทำงานได้มากขึ้น มากกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ (ตารางที่ 21) นอกจากนี้ยังพบว่าหมู่บ้านปฏิบัติการประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ ซึ่งก็เป็นผลต่อเนื่องจากการมีผู้งดดื่มสูงกว่านั่นเอง

โดยสรุปโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ของจังหวัดน่านเกิดประสิทธิผลสูง หมู่บ้านปฏิบัติการมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มีผู้ดื่มสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตั้งแต่เดือนแรกของการเข้าพรรษาต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษาหลังออกพรรษา 6 เดือน และกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการยังรู้สึกว่าคุณภาพดีขึ้น ทำงานได้มากขึ้น และประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ นอกจากนี้โครงการในระดับพื้นที่ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้ลงนามงดเหล้าได้ครบพรรษาและต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษา ซึ่งความสำเร็จของโครงการเป็นผลมาจากการที่หมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมที่เข้มข้นตั้งแต่ก่อนเข้าพรรษา และระหว่างพรรษา

กราฟที่ 5 ร้อยละของผู้ดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.น่าน

ตารางที่ 21 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาใน จ.น่าน

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้าน ปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้าน เปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	34.31	60.78	7.84	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	35.78	16.67	54.90	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	29.90	22.55	37.25	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	34.31	60.78	7.84	
- ลดการบริโภคได้ตลอดทั้งพรรษา	27.94	7.84	48.04	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	37.75	31.37	44.12	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.001
- งดดื่ม	18.14	33.33	2.94	
- ดื่ม	81.86	66.67	97.06	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	11.76	21.57	1.96	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	50.98	51.96	50	
- ดื่มปกติ	37.25	26.47	48.04	
- ดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	8.82	17.65	0	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	46.08	46.08	46.08	
- ดื่มปกติ	44.12	34.31	53.92	
- ดื่มมากกว่าปกติ	0.98	1.96	0	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	6.37	12.75	0	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	32.84	30.39	35.29	

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้าน ปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้าน เปรียบเทียบ (ร้อยละ)	<i>p-value</i>
- ดื่มปกติ	57.84	51.96	63.73	
- ดื่มมากกว่าปกติ	2.94	4.9	0.98	
สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	45.59	58.82	32.35	0.001
ผลผลิตภาพการทำงานดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	45.10	62.75	26.45	0.001
ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา (ค่ามัธยฐาน)	375	1000	0	0.001

ตารางที่ 22 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.น่าน

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน(ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน(ร้อยละ)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการติมในช่วงเช้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มครบพรรษา	62 (60.78)	58 (95.08)	4 (9.76)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	17 (16.67)	2 (3.28)	15 (36.59)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	23 (22.55)	1 (1.64)	22 (53.66)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการติมในช่วงเช้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)			
- งดดื่มครบพรรษา	62 (60.78)	58 (95.08)	4 (9.76)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	8 (7.84)	0	8 (19.51)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	32 (31.37)	3 (4.92)	29 (70.73)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการติมต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์			
-งดดื่มต่อเนื่อง	34 (33.33)	30 (49.18)	4 (9.76)
- ดื่ม	68 (66.67)	31 (50.82)	37 (90.24)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการติมต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	22 (21.57)	20 (32.79)	2 (4.88)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	53 (51.96)	36 (59.02)	17 (41.46)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	27 (26.47)	5 (8.20)	22 (53.66)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการติมต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	18 (17.65)	16 (26.23)	2 (4.88)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	47 (46.08)	35 (57.38)	12 (29.27)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	35 (34.31)	10 (16.39)	25 (60.98)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการติมต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	13 (12.75)	12 (19.67)	1 (2.44)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	31 (30.39)	23 (37.70)	8 (19.51)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	53 (51.96)	24 (39.34)	29 (70.73)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	5 (4.90)	2 (3.28)	3 (7.32)

ตารางที่ 23 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.น่าน

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน(ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน(ร้อยละ)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเช้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มครบพรรษา	8 (7.84)	2 (15.38)	6 (6.74)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	56 (54.90)	9 (69.23)	47 (52.18)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	38 (37.25)	2 (15.38)	36 (40.45)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเช้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)			
- งดดื่มครบพรรษา	8 (7.84)	2 (15.38)	6 (6.74)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	49 (48.04)	6 (46.15)	43 (48.31)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	45 (44.12)	5 (38.46)	40 (44.94)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์			
- งดดื่มต่อเนื่อง	3 (2.94)	2 (15.38)	1 (1.12)
- ดื่ม	99 (97.06)	11 (84.62)	88 (98.88)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	2 (1.96)	1 (7.69)	1 (1.12)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	51 (50.00)	6 (46.15)	45 (50.56)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	49 (48.04)	6 (46.15)	43 (48.31)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	47 (46.08)	6 (46.15)	41 (46.07)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	55 (53.92)	7 (53.85)	48 (53.93)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	0	0	0
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	36 (35.29)	6 (46.15)	30 (33.71)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	65 (63.73)	7 (53.85)	58 (65.17)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	1 (0.98)	0 (0.00)	1 (1.12)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0

จังหวัดอุบลราชธานี

ก. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการและหมู่บ้านเปรียบเทียบของจังหวัดอุบลราชธานี

กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 211 คน อยู่ในหมู่บ้านปฏิบัติการ 125 คนซึ่งเป็นประชากรนักดื่มปัจจุบันของหมู่บ้าน และอยู่ในหมู่บ้านเปรียบเทียบ 86 คน หมู่บ้านปฏิบัติการมีผู้ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาร้อยละ 91.20 ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบ ซึ่งมีผู้ลงนามเพียงร้อยละ 22.09 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา (ปี 2557) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองมีความแตกต่างกัน โดยในหมู่บ้านปฏิบัติการมีผู้งดดื่มสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ สำหรับระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 3 เดือนแรกก่อนเข้าพรรษาของกลุ่มตัวอย่างพบว่าร้อยละ 34.12 ดื่มในระดับเสียงสูงมาก รองลงมาดื่มในระดับเสียงต่ำ มีประมาณร้อยละ 26.54 และตามมาด้วยดื่มระดับเสียงสูงและปานกลาง โดยหมู่บ้านทั้งสองมีสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน

สำหรับข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 39.04 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยหมู่บ้านเปรียบเทียบมีสัดส่วนเพศชาย (ร้อยละ 77.91) มากกว่าในหมู่บ้านปฏิบัติการ (ร้อยละ 62.70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ใน 3 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสและจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา รองลงมาจบในระดับประถมศึกษา โดยสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นของทั้งสองหมู่บ้านไม่แตกต่างกัน สำหรับอาชีพหลักของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองนั้นมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการส่วนใหญ่มีกิจการส่วนตัวคือผลิตไม้กวาดจำหน่าย ขณะที่กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน เช่น เกษตรกรรมและรับจ้าง แต่รายได้เฉลี่ยต่อคนของหมู่บ้านเปรียบเทียบสูงกว่าหมู่บ้านปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างของทั้งสองหมู่บ้านส่วนใหญ่ประเมินว่าตนมีสุขภาพดี และการเดินทางไปร้านจำหน่ายเครื่องดื่มของทั้งสองพื้นที่มีความแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการส่วนใหญ่ใช้เวลาไม่เกิน 3 นาที รองลงมาคือใช้เวลาในช่วง 3-10 นาที ขณะที่กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบส่วนใหญ่ใช้เวลามากกว่า 10 นาที รองลงมาคือใช้เวลาในช่วง 3-10 นาที รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 : ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างใน จ.อุบลราชธานี

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
ปัจจัยที่ต้องการศึกษา				
การอาศัยอยู่ในพื้นที่มีโครงการ	59.24	100.00	0.00	
การลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา	63.03	91.20	22.09	0.001
พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์				
พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปี 2557				0.001
- ดื่มปกติ	10.90	15.20	4.65	
- งดบ้าง งดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	17.54	8.00	31.40	
- งดตลอดพรรษา	31.28	30.40	32.56	
- งดดื่มตลอดพรรษา	40.28	46.40	31.40	
ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.422
- ความเสี่ยงต่ำ	26.54	23.02	31.40	
- ความเสี่ยงปานกลาง	19.43	22.40	15.12	
- ความเสี่ยงสูง	19.91	19.20	20.93	
- ความเสี่ยงสูงมาก	34.12	35.20	32.56	
ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.001
- ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน	14.69	24.00	1.16	
- ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์	39.34	44.80	31.40	
- ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์	20.85	16.00	27.91	
- ดื่ม 5-6 วันต่อสัปดาห์	18.48	12.00	27.91	
- ดื่มทุกวัน	6.64	3.20	11.63	
ปัจจัยทั่วไป				
อายุ (ปี)	39.04 (13.36)	40.21 (14.41)	37.34 (11.52)	0.100
เพศชาย	68.72	62.70	77.91	0.023
สถานภาพสมรส	78.20	80.00	75.58	0.445
สถานะหัวหน้าครัวเรือน	34.60	30.40	40.70	0.122
การศึกษา				0.517

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
-ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	40.28	43.20	36.05	
-มัธยมศึกษา	51.66	49.60	54.65	
-สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	8.06	7.20	9.30	
อาชีพ				0.001
-ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง	8.53	13.6	1.16	
-ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	49.76	64	29.07	
-ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	41.71	22.4	69.77	
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	8.75 (1.63)	8.51 (2.07)	9.1 (0.27)	0.002
สุขภาพ				0.099
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพพอใช้	6.64	9.6	2.33	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดี	90.52	87.2	95.35	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก	2.84	3.2	2.33	
ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์				0.001
- ไม่เกิน 3 นาที (กลุ่มเปรียบเทียบ)	30.81	51.2	1.16	
- มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	43.13	44	41.86	
- มากกว่า 10 นาที	26.07	4.8	56.98	
จำนวนตัวอย่าง	211	125	86	

ข. ประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของจังหวัดอุบลราชธานี

จากการติดตามพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนแรกของการเข้าพรรษา ต่อเนื่องมาถึงวันออกพรรษา หลังออกพรรษา 7 วัน 1, 3 และ 6 เดือน ทั้งในหมู่บ้านปฏิบัติการและเปรียบเทียบ ได้ผลการศึกษาดังแสดงในกราฟที่ 6 และตารางที่ 25 หมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้งดดื่มสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบตั้งแต่เข้าพรรษาเดือนที่ 1 ต่อเนื่องไปจนถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน โดยมีผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 70.40 ขณะที่หมู่บ้านเปรียบเทียบมีผู้งดดื่มครบพรรษาร้อยละ 44.19 อย่างไรก็ตามในช่วงเข้าพรรษาและช่วงออกพรรษา 7 วัน สัดส่วนผู้งดดื่มในหมู่บ้านปฏิบัติการลดลงอย่างต่อเนื่องและในอัตราเร็วกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ และที่หลังจากออกพรรษา 7 วัน สัดส่วนของผู้งดดื่มในทั้งสองพื้นที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนหมู่บ้าน

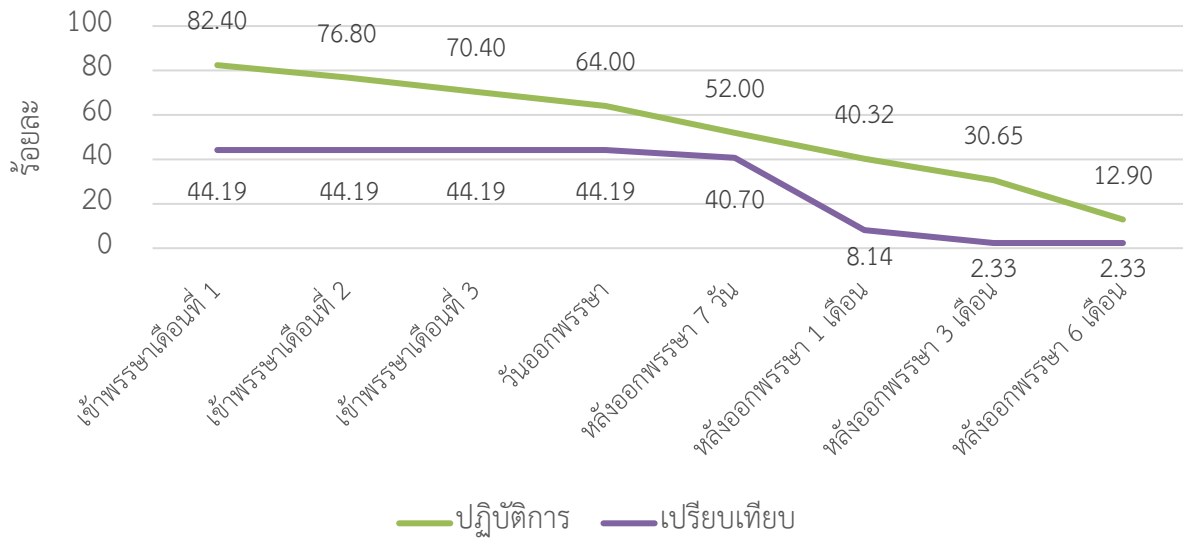
เปรียบเทียบมีผู้งดดื่มน้อยกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบตั้งแต่เดือนที่ 1 ของการเข้าพรรษา แต่สัดส่วนผู้งดดื่มคงที่ตลอดพรรษาจนถึงวันออกพรรษา และหลังจากออกพรรษา 7 วัน มีผู้งดดื่มลดลง และลดลงอย่างรวดเร็วในช่วง 1 เดือนของการออกพรรษา โดยในช่วง 1, 2 และ 3 เดือนหลังออกพรรษาสัดส่วนของพฤติกรรมการดื่มในทั้งสองกลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้งดดื่มสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาในกลุ่มผู้ลงนามและไม่ลงนามในหมู่บ้านทั้งสองพบว่าจำนวนผู้ลงนามของพื้นที่ปฏิบัติการมี 114 ราย จำนวนผู้ไม่ลงนามในหมู่บ้านเปรียบเทียบมี 84 ราย แต่จำนวนผู้ไม่ลงนามของพื้นที่ปฏิบัติการมีเพียง 11 ราย และผู้ลงนามในหมู่บ้านเปรียบเทียบมีเพียง 19 ราย ซึ่งทำให้มีข้อจำกัดในการเปรียบเทียบ อย่างไรก็ตามโดยภาพรวม สัดส่วนของผู้งดดื่มในกลุ่มลงนามสูงกว่ากลุ่มไม่ลงนามดังแสดงในตารางที่ 26 และ 27

เมื่อสอบถามถึงสุขภาพ และการทำงานของกลุ่มตัวอย่างในช่วงเข้าพรรษาพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้ที่รู้สึกว่ามีสุขภาพดีขึ้น ทำงานได้มากขึ้น มากกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ ในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้พบว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าหมู่บ้านปฏิบัติการ (ตารางที่ 25)

โดยสรุป หมู่บ้านปฏิบัติการของพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีประสบผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ในระดับหนึ่ง โดยสามารถทำให้ประชากรนักดื่มร้อยละ 70 งดดื่มได้ตลอดพรรษา และประชากรส่วนใหญ่รู้สึกว่ามีสุขภาพดีขึ้น ทำงานได้มากขึ้น ซึ่งความสำเร็จของโครงการเป็นผลมาจากการที่หมู่บ้านสามารถชักชวนประชากรนักดื่มให้มาลงนามได้ถึงร้อยละ 91.02 อย่างไรก็ตามพื้นที่ควรปรับกิจกรรมที่ดำเนินในช่วงเข้าพรรษาให้มีความเข้มข้นมากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมที่มีอยู่ยังไม่เข้มข้นเพียงพอหรือจูงใจให้คนงดดื่มได้ครบพรรษา เห็นได้จากการมีอัตราการลดลงอย่างรวดเร็วของผู้ที่งดดื่มได้ในเดือนแรกของการเข้าพรรษา

กราฟที่ 6 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่
ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.อุบลราชธานี

ตารางที่ 25 ประสิทธิภาพของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา จ.อุบลฯ

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้านปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้านเปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมงดดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	59.72	70.40	44.19	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	30.81	20.00	46.51	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	9.48	9.60	9.30	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมงดดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	59.72	70.40	44.19	
- ลดการบริโภคได้ตลอดทั้งพรรษา	17.54	12.00	25.58	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	22.75	17.60	30.23	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมงดดื่มหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.106
- งดดื่ม	47.39	52.00	40.70	
- ดื่ม	52.61	48.00	59.30	

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้าน ปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้าน เปรียบเทียบ (ร้อยละ)	<i>p-value</i>
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา				0.001
1 เดือน (ประเมินตนเอง)				
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	27.14	40.32	8.14	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	53.33	33.87	81.4	
- ดื่มปกติ	19.52	25.81	10.47	
- ดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา				0.001
3 เดือน (ประเมินตนเอง)				
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	19.05	30.65	2.33	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	52.86	29.03	87.21	
- ดื่มปกติ	28.1	40.32	10.47	
- ดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา				0.001
6 เดือน (ประเมินตนเอง)				
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	8.57	12.9	2.33	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	56.67	35.48	87.21	
- ดื่มปกติ	34.76	51.61	10.47	
- ดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0	
สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	45.97	52.80	36.05	0.016
ผลิตภาพการทำงานดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	20.85	31.20	5.81	0.001
ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา (ค่ามัธยฐาน)	1000	900	1300	0.001

ตารางที่ 26 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.อุบลราชธานี

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน(ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มครบพรรษา	88 (70.40)	87 (76.32)	1 (9.09)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	25 (20.00)	20 (17.54)	5 (45.45)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	12 (9.60)	7 (6.14)	5 (45.45)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)			
- งดดื่มครบพรรษา	88 (70.40)	87 (76.32)	1 (9.09)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	15 (12.00)	11 (9.65)	4 (36.36)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	22 (17.60)	16 (14.04)	6 (54.55)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์			
- งดดื่มต่อเนื่อง	65 (52.00)	64 (56.14)	1 (9.09)
- ดื่ม	60 (48.00)	50 (43.86)	10 (90.91)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	50 (40.32)	49 (43.36)	1 (9.09)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	42 (33.87)	39 (34.51)	3 (27.27)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	32 (25.81)	25 (22.12)	7 (63.64)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	38 (30.65)	37 (32.74)	1 (9.09)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	36 (29.03)	34 (30.09)	2 (18.18)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	50 (40.32)	42 (37.17)	8 (72.73)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	16 (12.90)	15 (13.27)	1 (9.09)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	44 (35.48)	43 (38.05)	1 (9.09)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	64 (51.61)	55 (48.67)	9 (81.82)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0

ตารางที่ 27 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.อุบลราชธานี

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มครบพรรษา	38 (44.19)	19 (100.00)	19 (28.36)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	40 (46.51)	0	40 (59.70)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	8 (9.30)	0	8 (11.94)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)			
- งดดื่มครบพรรษา	38 (44.19)	19 (100.00)	19 (28.36)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	22 (25.58)	0	22 (32.84)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	26 (30.23)	0	26 (38.81)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์			
- งดดื่มต่อเนื่อง	35 (40.70)	18 (94.74)	17 (25.37)
- ดื่ม	51 (59.30)	1 (5.26)	50 (74.63)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	7 (8.14)	3 (15.79)	4 (5.97)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	70 (81.40)	16 (84.21)	54 (80.60)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	9 (10.47)	0 (0.00)	9 (13.43)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	2 (2.33)	1 (5.26)	1 (1.49)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	75 (87.21)	18 (94.74)	57 (85.07)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	9 (10.47)	0 (0.00)	9 (13.43)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	2 (2.33)	1 (5.26)	1 (1.49)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	75 (87.21)	18 (94.74)	57 (85.07)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	9 (10.47)	0 (0.00)	9 (13.43)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0

จังหวัดลพบุรี

ก. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการและหมู่บ้านเปรียบเทียบของจังหวัดลพบุรี

กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 180 คน อยู่ในหมู่บ้านปฏิบัติการ 100 คนและอยู่ในหมู่บ้านเปรียบเทียบ 80 คน ในหมู่บ้านปฏิบัติการมีกลุ่มตัวอย่างที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาร้อยละ 33 ซึ่งต่ำกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีผู้ลงนามสูงถึงร้อยละ 77.05 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา (ปี 2557) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองนั้นไม่มีความแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 42.22 งดบ้าง ดื่มน้อย และมีผู้งดดื่มตลอดพรรษาเพียงร้อยละ 28.33 สำหรับระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 3 เดือนแรกก่อนเข้าพรรษาพบว่าหมู่บ้านสองมีสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับความเสี่ยงแตกต่างกัน หมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนของผู้ดื่มในระดับเสี่ยงต่ำมากที่สุด ร้อยละ 59 ตามมาด้วยเสี่ยงสูงร้อยละ 18 เสี่ยงปานกลางและเสี่ยงสูงมาก ร้อยละ 12 และ 11 ตามลำดับ ขณะที่หมู่บ้านเปรียบเทียบมีสัดส่วนของผู้ดื่มในระดับเสี่ยงต่ำร้อยละ 55 ตามมาด้วย เสี่ยงปานกลางร้อยละ 28.75 เสี่ยงสูงมากร้อยละ 8.15 และ เสี่ยงสูงร้อยละ 7.5

สำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 50.15 ปี ประมาณร้อยละ 66.11 เป็นเพศชาย ร้อยละ 77.11 เป็นหัวหน้าครัวเรือน ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน โดยสัดส่วนการกระจายตัวของ การเป็นหัวหน้าครัวเรือน สถานภาพสมรส การศึกษาอาชีพและค่าเฉลี่ยรายได้ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างของทั้งสองหมู่บ้านส่วนใหญ่ประเมินว่าตนมีสุขภาพพอใช้ - ดี และการเดินทางไปร้านจำหน่ายเครื่องดื่มของทั้งสองพื้นที่มีความแตกต่างกัน โดยร้อยละ 57 ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการส่วนใหญ่ใช้เวลาเดินทางในช่วง 3-10 นาที ร้อยละ 27 เดินทางไม่เกิน 3 นาที และร้อยละ 16 ใช้เวลาเดินทางมากกว่า 10 นาที ขณะที่ร้อยละ 96.25 ของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบส่วนใหญ่ใช้เวลาในช่วง 3-10 นาที รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 28

ตารางที่ 28 : ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างใน จ.ลพบุรี

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
ปัจจัยที่ต้องการศึกษา				
การอาศัยอยู่ในพื้นที่มีโครงการ	55.56	100.00	0.00	
การลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา	52.78	33.00	77.50	0.001
พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์				
พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปี 2557				0.21
- ดื่มปกติ	23.33	22.00	25.00	
- งดบ้าง งดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	42.22	46.00	37.50	
- งดตลอดพรรษา	6.11	3.00	10.00	
- งดดื่มตลอดพรรษา	28.33	29.00	27.50	
ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.015
- ความเสี่ยงต่ำ	57.22	59.00	55	
- ความเสี่ยงปานกลาง	19.44	12.00	28.75	
- ความเสี่ยงสูง	13.33	18.00	7.5	
- ความเสี่ยงสูงมาก	10	11.00	8.75	
ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.539
- ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน	32.78	32.00	33.75	
- ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์	22.78	19.00	27.50	
- ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์	17.78	19.00	16.25	
- ดื่ม 5-6 วันต่อสัปดาห์	7.78	10.00	5.00	
- ดื่มทุกวัน	18.89	20.00	17.50	
ปัจจัยทั่วไป				
อายุ (ปี)	50.15 (13.32)	50.78 (12.25)	49.36 (14.6)	0.488
เพศชาย	66.11	66.00	66.25	0.100
สถานภาพสมรส	71.11	68.00	75	0.303
สถานะหัวหน้าครัวเรือน	46.11	53.00	37.5	0.038
การศึกษา				0.344

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	หมู่บ้านปฏิบัติการ	หมู่บ้านเปรียบเทียบ	p-value
	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	
-ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	58.33	63.00	52.50	
-มัธยมศึกษา	30.00	27.00	33.75	
-สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	11.67	10.00	13.75	
อาชีพ				0.189
-ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง	10.56	9.00	12.50	
-ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	21.11	17.00	26.25	
-ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	68.33	74.00	61.25	
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	8.56 (1.37)	8.58 (1.12)	8.54 (1.64)	0.842
สุขภาพ				0.316
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพพอใช้	37.78	34.00	42.50	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดี	45.56	46.00	45.00	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก	16.67	20.00	12.50	
ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์				0.001
- ไม่เกิน 3 นาที	16.67	27.00	3.75	
- มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	74.44	57.00	96.25	
- มากกว่า 10 นาที	8.89	16.00	0.00	
จำนวนตัวอย่าง	180	100	80	

ข. ประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาของจังหวัดลพบุรี

จากการติดตามพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนแรกของการเข้าพรรษา ต่อเนื่องมาถึงวันออกพรรษา หลังออกพรรษา 7 วัน 1, 3 และ 6 เดือน ทั้งในหมู่บ้านปฏิบัติการและเปรียบเทียบ จากกราฟที่ 7 จะเห็นว่าสัดส่วนของผู้ดื่มน้อยในแต่ละช่วงเวลาที่ติดตามมีความแตกต่างกันระหว่างหมู่บ้านปฏิบัติการและหมู่บ้านเปรียบเทียบ โดยในเดือนที่ 1 ของการเข้าพรรษานั้นพบว่า สัดส่วนของผู้ดื่มน้อยในพื้นที่เปรียบเทียบสูงกว่าพื้นที่ปฏิบัติการ มีผู้ดื่มน้อยร้อยละ 55 ขณะที่พื้นที่ปฏิบัติการมีผู้ดื่มน้อยร้อยละ 46 หลังจากนั้นสัดส่วนของผู้ดื่มน้อยในพื้นที่เปรียบเทียบลดลงอย่างต่อเนื่องและอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งครบพรรษามีผู้ดื่มน้อยเหลือเพียงร้อยละ 37.60 และลดลงเหลือร้อยละ 16.25 ที่ระยะเวลา 6 เดือนหลังออกพรรษา ขณะที่หมู่บ้าน

ปฏิบัติการนั้นสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำที่ตลอดพรรษา แต่หลังจากออกพรรษาโดยเฉพาะในช่วง 7 วันแรกมีการลดลงมาอย่างรวดเร็ว และหลังจากนั้นอัตราการเริ่มช้าลง และเหลือผู้ดื่มน้ำร้อยละ 20 ที่ระยะเวลา 6 เดือนหลังออกพรรษา

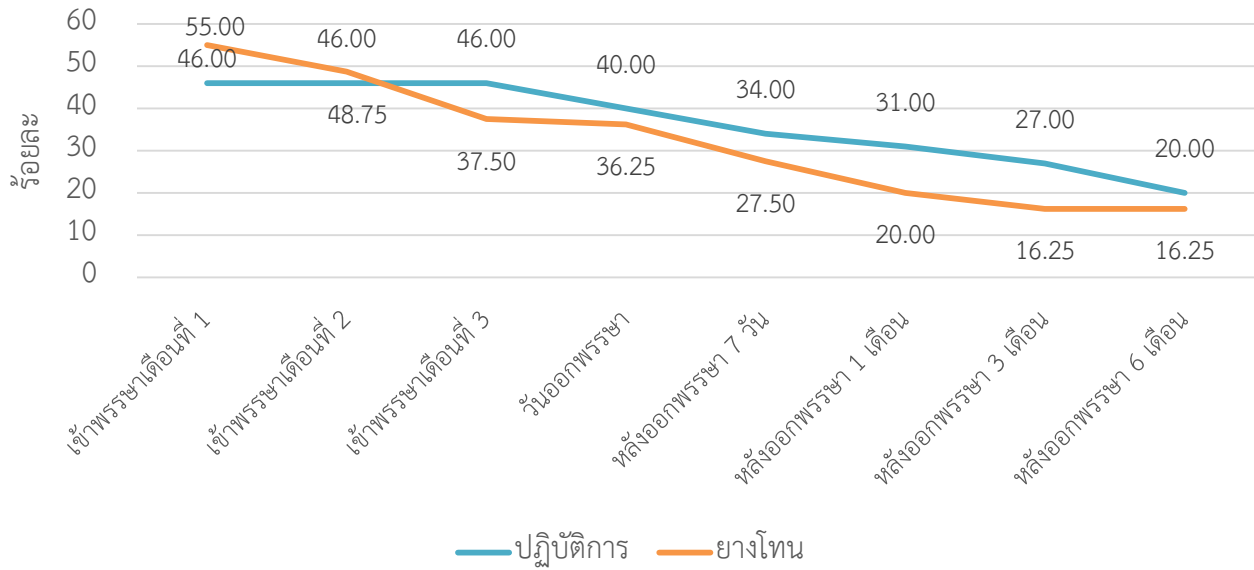
อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา ต่อเนื่องไปถึงออกพรรษา 6 เดือนพบว่าในช่วงเข้าพรรษาและหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์สัดส่วนพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มตัวอย่างในทั้งสองพื้นที่นั้นไม่แตกต่างกัน แต่ในช่วงหลังออกพรรษา 1, 3 และ 6 เดือนนั้นมีความแตกต่างกัน โดยเดือนที่ 1 หลังเข้าพรรษา หมู่บ้านปฏิบัติการมีผู้ดื่มน้ำในสัดส่วนที่สูงกว่า แต่มีผู้ลดปริมาณการดื่มลง และผู้ดื่มปกติในสัดส่วนที่ต่ำกว่าหมู่บ้านปฏิบัติการ (ตารางที่ 29)

สำหรับความรู้สึกถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านสุขภาพ และรายจ่ายที่ประหยัดได้ระหว่างสองหมู่บ้านพบว่าผลที่ได้ไม่แตกต่างกัน แต่ความรู้สึกด้านการทำงานนั้นพบว่าในหมู่บ้านปฏิบัติการ สัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่รู้สึกว่าจะสามารถทำงานได้มากขึ้นมีสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ (ตารางที่ 29)

เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาในกลุ่มผู้ลงนามและไม่ลงนามของทั้งสองหมู่บ้านพบว่า มีความแตกต่างกัน ในหมู่บ้านปฏิบัติการ กลุ่มผู้ลงนามนั้นมีสัดส่วนของผู้ดื่มน้ำสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ลงนาม ส่วนในหมู่บ้านเปรียบเทียบ กลุ่มที่ลงนามมีร้อยละของผู้ดื่มน้ำไม่แตกต่างจากกลุ่มที่ไม่ลงนาม (กลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบมี 18 ราย) ดังแสดงในตารางที่ 30 และ 31

ผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าแม้กลุ่มเปรียบเทียบได้มีการทำกิจกรรมชักชวนให้เลิกดื่มในพื้นที่ร่วมลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา ส่งผลให้สัดส่วนผู้ดื่มน้ำในเดือนแรกของการเข้าพรรษาในกลุ่มเปรียบเทียบสูงกว่ากลุ่มปฏิบัติการ แต่ในเวลาต่อมาสัดส่วนผู้ดื่มน้ำลดลงอย่างรวดเร็ว เมื่อครบพรรษา สัดส่วนของผู้ดื่มน้ำในพื้นที่เปรียบเทียบนั้นมีน้อยกว่าพื้นที่ปฏิบัติการ นั้นแสดงว่า การเชิญชวนให้ลงนามเพียงอย่างเดียวไม่สามารถช่วยให้ผู้ดื่มน้ำสามารถงดดื่มได้ครบพรรษา การมีโครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่มีส่วนสนับสนุนให้งดดื่มจนครบพรรษาโดยเฉพาะกลุ่มที่ลงนาม

กราฟที่ 7 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.ลพบุรี

ตารางที่ 29 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาใน จ.ลพบุรี

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้านปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้านเปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.058
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	42.22	46.00	37.50	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	13.33	8.00	20.00	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	44.44	46.00	42.50	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	42.22	46.00	37.50	
- ลดการบริโภคได้ตลอดทั้งพรรษา	16.11	14.00	18.75	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	41.67	40.00	43.75	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.349
- งดดื่ม	31.11	34.00	27.50	

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้านปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้านเปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
- ดื่มน้ำ	68.89	66.00	72.50	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา				0.001
1 เดือน (ประเมินตนเอง)				
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	26.11	31	20	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	25.56	21	31.25	
- ดื่มน้ำปกติ	38.89	31	48.75	
- ดื่มน้ำมากกว่าปกติ	9.44	17	0	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา				0.001
3 เดือน (ประเมินตนเอง)				
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	22.22	27	16.25	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	25	20	31.25	
- ดื่มน้ำปกติ	42.22	34	52.5	
- ดื่มน้ำมากกว่าปกติ	10.56	19	0	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา				0.001
6 เดือน (ประเมินตนเอง)				
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	18.33	20	16.25	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	23.33	20	27.5	
- ดื่มน้ำปกติ	46.67	39	56.25	
- ดื่มน้ำมากกว่าปกติ	11.67	21	0	
สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	48.89	52.00	45.00	0.351
ผลิตภาพการทำงานดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	38.33	53.00	20.00	0.001
ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา (ค่ามัธยฐาน)	0	0	200	0.257

ตารางที่ 30 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.ลพบุรี

ประสิทธิภาพของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มครบพรรษา	46 (46.00)	30 (90.91)	16 (23.88)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	8 (8.00)	1 (3.03)	7 (10.45)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	46 (46.00)	2 (6.06)	44 (65.67)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)			
- งดดื่มครบพรรษา	46 (46.00)	30 (90.91)	16 (23.88)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	14 (14.00)	0	14 (20.90)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	40 (40.00)	3 (9.09)	37 (55.22)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์			
- งดดื่มต่อเนื่อง	34 (34.00)	24 (72.73)	10 (14.93)
- ดื่ม	66 (66.00)	9 (27.27)	57 (85.07)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	31 (31.00)	22 (66.67)	9 (13.43)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	21 (21.00)	8 (24.24)	13 (19.40)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	31 (31.00)	1 (3.03)	30 (44.78)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	17 (17.00)	2 (6.06)	15 (22.39)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	27 (27.00)	21 (63.64)	6 (8.96)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	20 (20.00)	7 (21.21)	13 (19.40)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	34 (34.00)	3 (9.09)	31 (46.27)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	19 (19.00)	2 (6.06)	17 (25.37)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	20 (20.00)	15 (45.45)	5 (7.46)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	20 (20.00)	10 (30.30)	10 (14.93)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	39 (39.00)	4 (12.12)	35 (52.24)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	21 (21.00)	4 (12.12)	17 (25.37)

ตารางที่ 31 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.ลพบุรี

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มครบพรรษา	30 (37.50)	23 (37.10)	7 (38.89)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	16 (20.00)	12 (19.35)	4 (22.22)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	34 (42.50)	27 (43.55)	7 (38.89)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)			
- งดดื่มครบพรรษา	30 (37.50)	23 (37.10)	7 (38.89)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	15 (18.75)	11 (17.74)	4 (22.22)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	35 (43.75)	28 (45.16)	7 (38.89)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์			
- งดดื่มต่อเนื่อง	22 (27.50)	16 (25.81)	6 (33.33)
- ดื่ม	58 (72.80)	46 (74.19)	12 (66.67)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	16 (20.00)	13 (20.97)	3 (16.67)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	25 (31.25)	20 (32.26)	5 (27.78)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	39 (48.75)	29 (46.77)	10 (55.56)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	13 (16.25)	10 (16.13)	3 (16.67)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	25 (31.25)	22 (35.48)	3 (16.67)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	42 (52.50)	30 (48.39)	12 (66.67)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	13 (16.25)	10 (16.13)	3 (16.67)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	22 (27.50)	21 (33.87)	1 (5.56)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	45 (56.25)	31 (50.00)	14 (77.78)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0

จังหวัดนครศรีธรรมราช

ก. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการและหมู่บ้านเปรียบเทียบของจังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างมีทั้งหมด 240 คน อยู่ในหมู่บ้านปฏิบัติการ 120 คนและอยู่ในหมู่บ้านเปรียบเทียบ 120 คน ในหมู่บ้านปฏิบัติการมีกลุ่มตัวอย่างที่ลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษาร้อยละ 85 ซึ่งมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบ ซึ่งมีผู้ลงนามเพียงร้อยละ 32.05 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา(ปี 2557) ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองไม่แตกต่างกัน โดยมีผู้งดดื่มตลอดพรรษาร้อยละ 52.08 เป็นกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติร้อยละ 44.17 และเป็นกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบร้อยละ 60 สำหรับระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 3 เดือนแรกก่อนเข้าพรรษาของกลุ่มตัวอย่างพบว่ามี ความแตกต่างกันระหว่างสองหมู่บ้าน หมู่บ้านปฏิบัติการมีผู้ดื่มในระดับเสียงสูงมากร้อยละ 32.50 เสียงปานกลางร้อยละ 30 เสียงสูงร้อยละ 29.17 และดื่มในระดับเสียงต่ำมีเพียงร้อยละ 8.33 ขณะที่กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบ มีผู้ดื่มในระดับเสียงปานกลางมากที่สุด ร้อยละ 30.83 ตามมาด้วยดื่มในระดับเสียงสูงมากร้อยละ 29.17 เสียงต่ำร้อยละ 27.50 และเสียงสูงร้อยละ 12.50

สำหรับข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 40.93 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย โดยหมู่บ้านเปรียบเทียบมีสัดส่วนเพศชาย (ร้อยละ 84.17) มากกว่าในหมู่บ้านปฏิบัติการ (ร้อยละ 66.67) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประมาณร้อยละ 50 ของกลุ่มตัวอย่างเป็นหัวหน้าครอบครัว ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ส่วนระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภาวะสุขภาพ และ ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์นั้นมีความแตกต่างกันระหว่างสองหมู่บ้าน โดยหมู่บ้านปฏิบัติการ ส่วนใหญ่จบการศึกษาการศึกษาในระดับประถมศึกษา รองลงมาจบในระดับมัธยมศึกษา ขณะที่กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา สำหรับอาชีพกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบประกอบอาชีพที่ใช้แรงงานในสัดส่วนที่สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการ แต่รายได้เฉลี่ยต่อคนของหมู่บ้านปฏิบัติการสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการร้อยละ 82.50 ประเมินว่าตนมีสุขภาพดีในขณะที่หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ 36.67 ประเมินว่าตนมีสุขภาพดี และการเดินทางไปร้านจำหน่ายเครื่องดื่ม กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการส่วนใหญ่ใช้เวลาในช่วง 3-10 นาที รองลงมาคือใช้เวลาไม่เกิน 3 นาที ขณะที่กลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบมีร้อยละของผู้ที่เดินทางใช้เวลามากกว่า 10 นาทีสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ปฏิบัติการ รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 32

ตารางที่ 32: ปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ในจ.นครศรีธรรมราช

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านปฏิบัติการ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	หมู่บ้านเปรียบเทียบ ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	p-value
ปัจจัยที่ศึกษา				
การอาศัยอยู่ในพื้นที่มีโครงการ	50.00	100.00	0.00	
การลงนามปฏิญาณตนงดเหล้าเข้าพรรษา	58.75	85.00	32.50	0.001
พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์				
พฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปี 2557				0.067
- ดื่มปกติ	9.17	10.00	8.33	
- งดบ้าง งดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	14.58	19.17	10.00	
- งดตลอดพรรษา	24.17	26.67	21.67	
- งดดื่มตลอดพรรษา	52.08	44.17	60.00	
ระดับความเสี่ยงในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.001
- ความเสี่ยงต่ำ	17.92	8.33	27.50	
- ความเสี่ยงปานกลาง	30.42	30.00	30.83	
- ความเสี่ยงสูง	20.83	29.17	12.50	
- ความเสี่ยงสูงมาก	30.83	32.50	29.17	
ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษา				0.000
- ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน	9.17	4.17	14.17	
- ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์	26.67	25.00	28.33	
- ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์	10.83	5.00	16.67	
- ดื่ม 5-6 วันต่อสัปดาห์	11.67	10.83	12.50	
- ดื่มทุกวัน	41.67	55.00	28.33	
ปัจจัยทั่วไป				
อายุ (ปี)	40.93 (12.42)	42.35 (11.98)	39.51 (12.75)	0.76
เพศชาย	75.42	66.67	84.17	0.003
สถานภาพสมรส	71.25	72.50	70.00	0.669
สถานะหัวหน้าครัวเรือน	51.25	50.00	52.50	0.698
การศึกษา				0.007

ปัจจัย	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด	หมู่บ้านปฏิบัติการ	หมู่บ้านเปรียบเทียบ	p-value
	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ / ค่าเฉลี่ย	
-ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	36.67	40.83	32.50	
-มัธยมศึกษา	46.25	36.67	55.83	
-สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	17.08	22.50	11.67	
อาชีพ				0.003
-ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง	7.50	5.83	9.17	
-ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	29.17	39.17	19.17	
-ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	63.33	55.00	71.67	
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	8.72 (1.88)	9.08 (1.34)	8.36 (2.25)	0.003
สุขภาพ				0.001
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพพอใช้	27.92	16.67	39.17	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดี	59.58	82.50	36.67	
- รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก	12.50	0.83	24.17	
ระยะเวลาในการเดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์				0.001
- ไม่เกิน 3 นาที	20.59	25.00	16.10	
- มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	66.39	73.33	59.32	
- มากกว่า 10 นาที	13.03	1.67	24.58	
จำนวนตัวอย่าง	240	120	120	

ข. ประเมินประสิทธิผลของโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาของจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการติดตามพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างมาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เดือนแรกของการเข้าพรรษา ต่อเนื่องมาถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน ทั้งในหมู่บ้านปฏิบัติการและเปรียบเทียบ ได้ผลการศึกษาดังแสดงในกราฟที่ 8 และตารางที่ 33 จากกราฟพบว่าในเดือนแรกของการเข้าพรรษา สัดส่วนของผู้งดดื่มของทั้งสองหมู่บ้านเท่ากันคือร้อยละ 60 หลังจากนั้นสัดส่วนของผู้งดดื่มในหมู่บ้านปฏิบัติการลดลงต่ำกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบมาอย่างต่อเนื่อง และหลังออกพรรษา 6 เดือน หมู่บ้านปฏิบัติมีสัดส่วนผู้งดดื่มร้อยละ 23.33 ขณะที่หมู่บ้านเปรียบเทียบมีสัดส่วนผู้งดดื่มสูงถึงร้อยละ 47.50 และเมื่อพิจารณาภาพรวมของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม พบว่าในช่วงเข้าพรรษาและหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์ 1 และ 3 เดือน นั้นทั้งสองพื้นที่ไม่มีความ

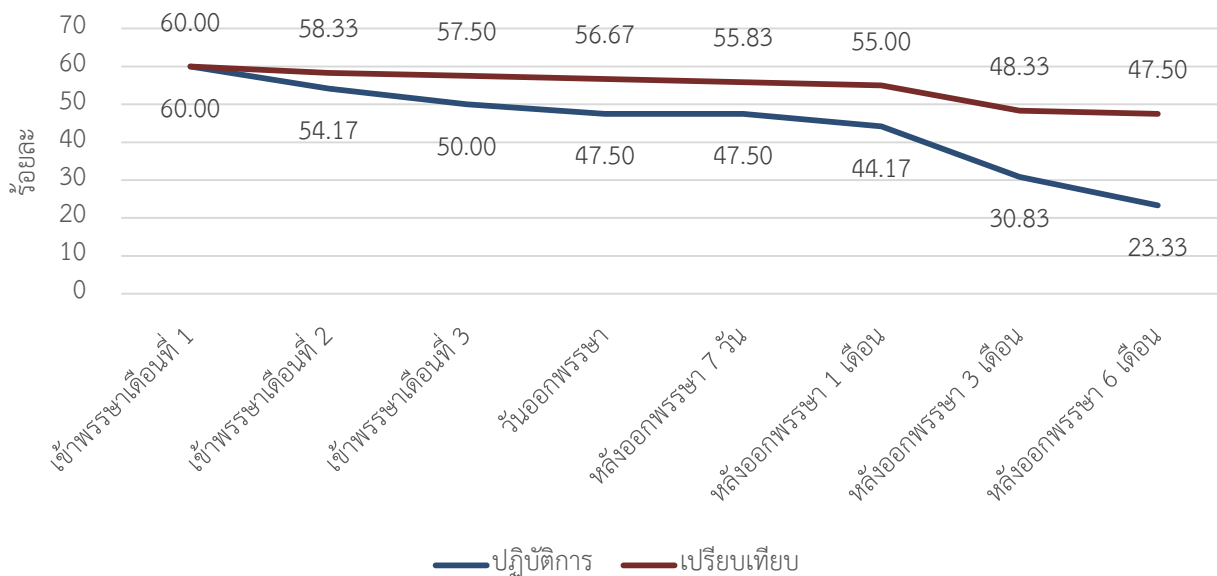
แตกต่างกัน แต่ที่ 6 เดือนนั้นพบว่าหมู่บ้านปฏิบัติการมีผู้งดดื่มในสัดส่วนที่ต่ำ แต่มีสัดส่วนผู้ลดปริมาณการดื่มลงสูงกว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบ

สอบถามถึงการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพในช่วงเข้าพรรษาพบว่า หมู่บ้านปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้ที่รู้สึกว่ามีสุขภาพดีขึ้นมากกว่ากลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านเปรียบเทียบ แต่การเปลี่ยนแปลงทางด้านการงานไม่แตกต่างกันระหว่างสองพื้นที่ ส่วนในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ประหยัดได้พบว่าหมู่บ้านเปรียบเทียบประหยัดค่าใช้จ่ายได้มากกว่าหมู่บ้านปฏิบัติการ

สำหรับพฤติกรรมงดดื่มในช่วงเข้าพรรษาในกลุ่มผู้ลงนามและไม่ลงนามในหมู่บ้านทั้งสอง พบว่า กลุ่มไม่ลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการมีเพียง 18 ราย ขณะที่กลุ่มลงนามมี 102 ราย ทำให้ยากต่อการเปรียบเทียบ ส่วนในพื้นที่เปรียบเทียบนั้นพบว่าพฤติกรรมงดดื่มของผู้ลงนามและไม่ลงนามนั้นไม่แตกต่างกันทั้งในช่วงเข้าพรรษาและหลังออกพรรษา (ตารางที่ 34 และ 35)

โดยสรุปการณรงค์โครงการลดเหล้าเข้าพรรษาในระดับพื้นที่ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมงดดื่มของตัวอย่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพื้นที่ปฏิบัติการทำโครงการฯเป็นปีแรก ยังขาดประสบการณ์ในการทำกิจกรรมที่เชิญชวนให้งดดื่ม ทำให้โครงการฯไม่ประสบความสำเร็จในปีแรก อย่างไรก็ตามผลการศึกษานี้อาจถูกรบกวนด้วยปัจจัยต่างๆ เห็นได้จากลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองหมู่บ้านนั้นมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ซึ่งอาจส่งผลต่อการประเมินจึงควรที่จะมีการควบคุมปัจจัยกวนเหล่านี้

กราฟที่ 8 ร้อยละของผู้งดดื่มในแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) เปรียบเทียบระหว่างพื้นที่
ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ จ.นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 33 ประสิทธิภาพของโครงการงดเหล้าเข้าพรรษาใน จ.นครศรีธรรมราช

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้านปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้านเปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.392
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	53.75	50.00	57.50	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	27.08	30.83	23.33	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	19.17	19.17	19.17	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				0.506
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	53.75	50.00	57.50	
- ลดการบริโภคได้ตลอดทั้งพรรษา	23.75	25.83	21.67	
- ไม่ลดการบริโภคหรือลดบ้างดื่มปกติบ้าง	22.50	24.17	20.83	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มหลังออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.196
- งดดื่ม	51.67	47.50	55.83	

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด (ร้อยละ)	หมู่บ้าน ปฏิบัติการ (ร้อยละ)	หมู่บ้าน เปรียบเทียบ (ร้อยละ)	p-value
- ดื่ม	48.33	52.50	44.17	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรดื่มน้ำเนื่องถึงหลังออกพรรษา				
1 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.77
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	49.58	44.17	55	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	29.58	35.83	23.33	
- ดื่มน้ำปกติ	20	20	20	
- ดื่มน้ำมากกว่าปกติ	0.83	0	1.67	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรดื่มน้ำเนื่องถึงหลังออกพรรษา				
3 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.20
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	39.58	30.83	48.33	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	30.83	36.67	25	
- ดื่มน้ำปกติ	21.67	21.67	21.67	
- ดื่มน้ำมากกว่าปกติ	7.92	10.83	5	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรดื่มน้ำเนื่องถึงหลังออกพรรษา				
6 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.001
- งดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	35.42	23.33	47.5	
- ลดการบริโภคตลอดทั้งพรรษา	31.25	40.83	21.67	
- ดื่มน้ำปกติ	20.83	21.67	20	
- ดื่มน้ำมากกว่าปกติ	12.5	14.17	10.83	
สุขภาพเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	54.17	61.67	46.67	0.020
ผลิตภาพการทำงานดีขึ้นในช่วงเข้าพรรษา	46.67	47.50	45.83	0.796
ค่าใช้จ่ายจากการดื่มแอลกอฮอล์ที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา (ค่ามัธยฐาน)	500	300	500	0.004

ตารางที่ 34 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่ปฏิบัติการ จ.นครศรีธรรมราช

ประสิทธิภาพของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มครบพรรษา	60 (50.00)	48 (47.06)	12 (66.67)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	37 (30.83)	37 (36.27)	0
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	23 (19.17)	17 (16.67)	6 (33.33)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)			
- งดดื่มครบพรรษา	60 (50.00)	48 (47.06)	12 (66.67)
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	31 (25.83)	30 (29.41)	1 (5.56)
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	29 (24.17)	24 (23.53)	5 (27.78)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์			
- งดดื่มต่อเนื่อง	57 (47.50)	45 (44.12)	12 (66.67)
- ดื่ม	63 (52.50)	57 (55.88)	6 (33.33)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	53 (44.17)	41 (40.20)	12 (66.67)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	43 (35.83)	43 (42.16)	0 (0.00)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	0	0	0
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	0	0	0
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	37 (30.83)	27 (26.47)	10 (55.56)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	44 (36.67)	43 (42.16)	1 (5.56)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	26 (21.67)	20 (19.61)	6 (33.33)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	13 (10.83)	12 (11.76)	1 (5.56)
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)			
- งดดื่มต่อเนื่อง	28 (23.33)	18 (17.65)	10 (55.56)
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	49 (40.83)	48 (47.06)	1 (5.56)
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	26 (21.67)	20 (19.61)	6 (33.33)
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	17 (14.17)	16 (15.69)	1 (5.56)

ตารางที่ 35 ประสิทธิภาพของการลงนามในพื้นที่เปรียบเทียบ จ.นครศรีธรรมราช

ประสิทธิผลของโครงการ	กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน (ร้อยละ)	ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ลงนาม จำนวน (ร้อยละ)	<i>p-value</i>
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)				0.055
- งดดื่มครบพรรษา	69 (57.50)	26 (66.67)	43 (53.09)	
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	28 (23.33)	4 (10.26)	24 (29.63)	
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	23 (19.17)	9 (23.08)	14 (17.28)	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์)				0.045
- งดดื่มครบพรรษา	69 (57.50)	26 (66.67)	43 (53.09)	
- ลดการดื่มตลอดทั้งพรรษา	26 (21.67)	10 (25.64)	16 (19.75)	
- ไม่ลด หรือลดบ้าง ดื่มปกติบ้าง	25 (20.83)	3 (7.69)	22 (27.16)	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงออกพรรษา 1 สัปดาห์				0.118
- งดดื่มต่อเนื่อง	67 (55.83)	26 (66.67)	41 (50.62)	
- ดื่ม	53 (44.17)	13 (33.33)	40 (49.38)	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 1 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.057
- งดดื่มต่อเนื่อง	66 (55.00)	25 (64.10)	41 (50.62)	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	38 (23.33)	4 (10.26)	24 (29.63)	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	24 (20.00)	10 (25.64)	14 (17.28)	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	1 (1.67)	0 (0.000)	2 (2.47)	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 3 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.028
- งดดื่มต่อเนื่อง	58 (48.33)	24 (61.54)	34 (41.98)	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	30 (25.00)	5 (12.82)	25 (30.86)	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	26 (21.67)	10 (25.64)	16 (19.75)	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	6 (5.00)	0 (0.00)	6 (7.41)	
การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน (ประเมินตนเอง)				0.112
- งดดื่มต่อเนื่อง	57 (47.50)	23 (58.97)	34 (41.98)	
- ลดการดื่มมาโดยตลอด	26 (21.67)	4 (10.26)	22 (27.16)	
- ดื่มปกติหรือกลับไปดื่มปกติบ้าง	24 (20.00)	9 (23.08)	15 (18.52)	
- มีการดื่มมากกว่าปกติ	13 (10.82)	3 (7.69)	10 (12.35)	

ภาคผนวก 2

แบบจำลองสมการถดถอย

- ตารางที่ 36 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 37 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 38 แบบจำลองการประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาต่อการคงอยู่ของการงดดื่ม
- ตารางที่ 39 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาด้านการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพ การทำงาน และ รายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 40 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาด้านการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพ การทำงาน และ รายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 41 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 42 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 43 แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพ การทำงาน และ รายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 44 แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษากับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพ การทำงาน และ รายจ่ายที่ประหยัดได้ในช่วงเข้าพรรษา
- ตารางที่ 45 แบบจำลองการประเมินการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการลงนามลดเหล้าเข้าพรรษาปีที่แล้วกับการลงนามในปีนี้
- ตารางที่ 46 การประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการลงนามลดเหล้าเข้าพรรษาปีที่แล้วกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา

ตารางที่ 36 : แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา และต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ	1.00			1.00			1.00		
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ	0.49	1.63 (1.22, 2.18)	0.001	0.51	1.66 (1.25, 2.22)	0.001	0.31	1.37 (0.97, 1.93)	0.077
จังหวัดน่าน	-0.85	0.43 (0.28, 0.65)	0.000	-0.77	0.46 (0.30, 0.70)	0.000	-1.10	0.14 (0.08, 0.23)	0.000
จังหวัดอุบลราชธานี	0.31	1.36 (0.91, 2.03)	0.136	0.22	1.25 (0.83, 1.88)	0.289	-0.24	0.79 (0.50, 1.24)	0.299
จังหวัดลพบุรี	-1.25	0.29 (0.18, 0.44)	0.000	-0.71	0.49 (0.32, 0.75)	0.001	-1.49	0.23 (0.14, 0.37)	0.000
จังหวัดนครศรีธรรมราช	1.00			1.00			1.00		
ดื่มแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพรรษา	-0.38	0.68 (0.47, 0.99)	0.046	0.27	1.31 (0.90, 1.93)	0.162	-0.56	0.57 (0.37, 0.89)	0.013
ดื่มแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	-0.82	0.44 (0.30, 0.66)	0.000	0.10	1.11 (0.75, 1.65)	0.606	-1.35	0.23 (0.15, 0.43)	0.000
ดื่มแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.43	0.65 (0.44, 0.95)	0.026	0.65	1.92 (1.32, 2.80)	0.001	-0.59	0.56 (0.36, 0.86)	0.009
ดื่มแบบเสี่ยงสูงมากก่อนเข้าพรรษา	1.00			1.00			1.00		
อายุ (ปี)	0.00	0.10 (0.98, 1.01)	0.774	0.00	1.00 (0.99, 1.02)	0.663	0.00	1.00 (0.99, 1.02)	0.813
เพศชาย	1.00			1.00			1.00		
เพศหญิง	0.96	2.61 (1.84, 3.69)	0.000	0.80	2.22 (1.58, 3.12)	0.000	1.34	3.84 (2.59, 5.68)	0.000
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง	1.00			1.00			1.00		
สถานภาพสมรส	0.43	1.53 (1.09, 2.16)	0.014	0.53	1.69 (1.20, 2.38)	0.003	0.39	1.48 (0.98, 2.23)	0.064
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน	1.00			1.00			1.00		
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.08	1.09 (0.77, 1.54)	0.637	0.06	1.07 (0.75, 1.51)	0.716	0.17	1.19 (0.79, 1.79)	0.400
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.78	1.08 (0.66, 1.76)	0.755	-0.08	0.92 (0.57, 1.51)	0.751	-0.12	0.89(0.49, 1.60)	0.687

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
มัธยมศึกษา	0.01	1.01 (0.64, 1.59)	0.962	0.05	1.05 (0.67, 1.65)	0.842	-0.11	0.90 (0.52, 1.56)	0.700
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย		1.00			1.00			1.00	
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง		1.00			1.00			1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	-0.23	0.79 (0.36, 1.73)	0.559	-0.16	0.85 (0.39, 1.86)	0.683	-1.03	0.36 (0.15, 0.85)	0.020
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.39	0.67 (0.32, 1.41)	0.293	-0.26	0.77 (0.37, 1.61)	0.488	-0.83	0.44 (0.19, 0.98)	0.045
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	-0.86	0.92 (0.81, 1.03)	0.159	-0.12	0.89 (0.79, 1.01)	0.049	0.04	1.04 (0.91, 1.18)	0.588
รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพพอใช้		1.00			1.00			1.00	
รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพดี	0.21	1.23 (0.88, 1.73)	0.227	-0.03	0.97 (0.69, 1.36)	0.865	0.36	1.43 (0.94, 2.16)	0.091
รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพดีมาก	0.67	1.96 (1.14, 3.37)	0.015	0.75	2.13 (1.26, 3.59)	0.005	0.58	1.78 (0.97, 3.25)	0.061
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที		1.00			1.00			1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.20	1.23 (0.88, 1.71)	0.225	0.13	1.14 (0.82, 1.59)	0.439	0.22	1.25 (0.85, 1.84)	0.257
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 10 นาที	-0.19	0.83 (0.50, 1.37)	0.459	-0.31	0.74 (0.44, 1.22)	0.232	-0.52	0.60 (0.33, 1.08)	0.088
/cut1	-1.93	-1.93 (-3.03, -0.82)		-1.08	-1.08 (-2.19, 0.03)				
/cut2	-0.56	-0.56 (-1.66, 0.54)		-0.05	-0.05 (-1.15, 1.06)				
_cons						0.02	0.02	1.02 (0.30, 3.40)	0.98

ตารางที่ 37 : แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา และต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ	1.00			1.00			1.00		
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ	0.62	1.86 (1.38, 2.50)	0.000	0.61	1.84 (1.37, 2.48)	0.000	0.42	1.52 (1.06, 2.17)	0.024
จังหวัดน่าน	-0.50	0.61 (0.39, 0.94)	0.026	-0.48	0.62 (0.40, 0.95)	0.030	-1.77	0.17 (0.10, 0.30)	0.000
จังหวัดอุบลราชธานี	0.53	1.70 (1.12, 2.59)	0.013	0.43	1.54 (1.01, 2.36)	0.046	-0.07	0.93	0.761
จังหวัดลพบุรี	-0.75	0.47 (0.30, 0.76)	0.002	-0.20	0.82 (0.52, 1.29)	0.388	-1.00	0.37 (0.21, 0.64)	0.000
จังหวัดนครศรีธรรมราช	1.00			1.00			1.00		
เข้าพรรษาปีที่แล้วดื่มตามปกติ	1.00			1.00			1.00		
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดบ้างดื่มบ้าง	0.12	1.13 (0.73, 1.75)	0.576	0.24	1.27 (0.82, 1.96)	0.285	-0.17	0.84 (0.47, 1.51)	0.564
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดดื่มตลอดพรรษา	0.66	1.93 (1.20, 3.10)	0.007	0.61	1.84 (1.14, 2.97)	0.013	0.40	1.49 (0.83, 2.67)	0.183
เข้าพรรษาปีที่แล้วงดดื่มตลอดพรรษา	1.43	4.16 (2.74, 6.33)	0.000	1.47	4.35 (2.86, 6.62)	0.000	1.21	3.36 (2.02, 5.60)	0.000
ดื่มแบบเสียงต่ำก่อนเข้าพรรษา	-0.30	0.74 (0.50, 1.09)	0.132	0.37	1.44 (0.97, 2.14)	0.070	-0.44	0.64 (0.40, 1.02)	0.061
ดื่มแบบเสียงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	-0.67	0.51 (0.34, 0.77)	0.002	0.30	1.35 (0.89, 2.04)	0.158	-1.19	0.30 (0.18, 0.52)	0.000
ดื่มแบบเสียงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.31	0.73 (0.49, 1.08)	0.115	0.87	2.39 (1.62, 3.53)	0.000	-0.45	0.63 (0.40, 1.00)	0.052
ดื่มแบบเสียงสูงมากก่อนเข้าพรรษา	1.00			1.00			1.00		
อายุ (ปี)	0.00	0.10 (0.98, 1.01)	0.535	0.00	1.00 (0.99, 1.02)	0.867	0.00	1.00 (0.98, 1.02)	0.935
เพศชาย	1.00			1.00			1.00		
เพศหญิง	0.78	2.19 (1.54, 3.13)	0.000	0.63	1.87 (1.32, 2.66)	0.000	1.21	3.35 (2.23, 5.01)	0.000
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง	1.00			1.00			1.00		

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
สถานภาพสมรส	0.41	1.50 (1.06, 2.13)	0.022	0.49	1.63 (1.15, 2.30)	0.006	0.36	1.43 (0.93, 2.19)	0.101
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน		1.00			1.00			1.00	
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.08	1.08 (0.76, 1.54)	0.671	0.06	1.07 (0.75, 1.52)	0.722	0.16	1.17 (0.77, 1.78)	0.451
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.12	1.14 (0.69, 1.89)	0.611	-0.02	0.98 (0.59, 1.63)	0.946	-0.15	0.86 (0.46, 1.59)	0.633
มัธยมศึกษา	-0.01	0.99 (0.62, 1.59)	0.976	0.05	1.05 (0.66, 1.67)	0.846	-0.16	0.85 (0.48, 1.52)	0.592
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย		1.00			1.00			1.00	
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง		1.00			1.00			1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	-0.22	0.80 (0.35, 1.84)	0.601	-0.07	0.93 (0.41, 2.14)	0.869	-1.06	0.35 (0.14, 0.87)	0.024
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.25	0.78 (0.36, 1.70)	0.531	-0.04	0.96 (0.44, 2.10)	0.923	-0.68	0.50 (0.21, 1.19)	0.120
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	-0.08	0.92 (0.81, 1.05)	0.205	-0.13	0.88 (0.78, 1.00)	0.050	0.05	1.05 (0.92, 1.21)	0.441
รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพพอใช้		1.00			1.00			1.00	
รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดี	0.11	1.12 (0.79, 1.59)	0.537	-0.11	0.90 (0.64, 1.27)	0.548	0.32	1.98 (0.89, 2.13)	0.149
รู้สึกว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก	0.28	1.32 (0.76, 2.32)	0.327	0.43	1.53 (0.89, 2.65)	0.125	0.19	1.21 (0.63, 2.31)	0.571
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที		1.00			1.00			1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.27	1.32 (0.93, 1.85)	0.117	0.16	1.17 (0.83, 1.65)	0.365	0.23	1.26 (0.84, 1.88)	0.271
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 10 นาที	-0.07	0.93 (0.55, 1.57)	0.792	-0.22	0.81 (0.48, 1.36)	0.417	-0.38	0.68 (0.37, 1.27)	0.229

	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
แบบจำลองที่ใช้	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>	b	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>	b	Adj.OR (95% CI)	<i>p-value</i>
/cut1	-0.96	-0.96 (-2.16, 0.25)		-0.05	-0.05 (-1.25, 1.16)				
/cut2	0.50	0.50 (-0.70, 1.70)		1.06	1.06 (-0.16, 2.27)				
_cons		(-0.70, 1.70)					0.94	0.39 (0.10, 1.53)	0.178

ตารางที่ 38 : แบบจำลองการประเมินประสิทธิผลโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาต่อการคงอยู่ของการงดดื่ม

แบบจำลองที่ใช้	แบบจำลองที่ 1		แบบจำลองที่ 2	
	Cox regression model		Cox regression model	
	Haz. ratio (95% CI)	<i>p</i> -value	Haz. ratio (95% CI)	<i>p</i> -value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ	1.00		1.00	
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ	0.77 (0.65, 0.92)	0.004	0.74 (0.62, 0.88)	0.001
เข้าพรรษาปีที่แล้วดื่มตามปกติ	-		1.00	
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดบ้างดื่มบ้าง	-		1.07 (0.84, 1.36)	0.597
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดดื่มตลอดพรรษา	-		0.82 (0.63, 1.08)	0.157
เข้าพรรษาปีที่แล้วงดดื่มตลอดพรรษา	-		0.57 (0.45, 0.71)	0.000
ดื่มแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพรรษา	1.10 (0.88, 1.38)	0.382	1.05 (0.84, 1.31)	0.696
ดื่มแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	1.53 (1.21, 1.93)	0.000	1.40 (1.11, 1.78)	0.005
ดื่มแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพรรษา	1.19 (0.96, 1.47)	0.110	1.11 (0.90, 1.38)	0.331
ดื่มแบบเสี่ยงสูงมากก่อนเข้าพรรษา	1.00		1.00	
อายุ (ปี)	0.10 (0.99, 1.01)	0.673	1.00 (0.99, 1.01)	0.943
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง	1.00		1.00	
สถานภาพสมรส	0.87 (0.71, 1.07)	0.178	0.90 (0.73, 1.11)	0.329
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน	1.00		1.00	
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.95 (0.77, 1.16)	0.596	0.92 (0.75, 1.14)	0.464
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	1.07 (0.80, 1.44)	0.651	1.05 (0.77, 1.41)	0.768
มัธยมศึกษา	1.10 (0.83, 1.45)	0.502	1.12 (0.85, 1.48)	0.435
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1.00		1.00	

	แบบจำลองที่ 1		แบบจำลองที่ 2	
แบบจำลองที่ใช้	Cox regression model		Cox regression model	
	Haz. ratio (95% CI)	<i>p-value</i>	Haz. ratio (95% CI)	<i>p-value</i>
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง	1.00		1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	1.28 (0.80, 2.04)	0.309	1.35 (0.84, 2.19)	0.217
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	1.33 (0.85, 2.06)	0.209	1.30 (0.83, 2.05)	0.248
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	1.01 (0.94, 1.08)	0.830	0.99 (0.92, 1.06)	0.783
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที	1.00		1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.89 (0.73, 1.08)	0.222	0.86 (0.71, 1.05)	0.136
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 10 นาที	1.25 (0.94, 1.66)	0.119	1.11 (0.83, 1.48)	0.490

Stratified จังหวัด เพศ และ สุขภาพก่อนเข้าพรรษา

ตารางที่ 39 : แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ ในช่วงเข้าพรรษา

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง ของผลผลิตการทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	95% CI	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ		1.00			1.00			1.00	
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ	0.72	2.06 (1.51,2.80)	0.000	1.32	3.73 (2.64, 5.26)	0.000	21.67	(-140.31, 183.65)	0.793
จังหวัดน่าน	-0.21	0.81 (0.52, 1.27)	0.359	1.12	1.12 (0.71, 1.78)	0.624	125.01	(-108.41, 358.43)	0.293
จังหวัดอุบลราชธานี	-0.45	0.64 (0.41,0.98)	0.041	-1.59	0.20 (0.12, 0.34)	0.000	726.56	(506.26, 946.86)	0.000
จังหวัดลพบุรี	-0.36	0.70 (0.45, 1.09)	0.117	-0.55	0.57 (0.36, 0.93)	0.023	-100.11	(-340.24, 140.02)	0.413
จังหวัดนครศรีธรรมราช		1.00			1.00			1.00	
ดื่มแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพรรษา	-0.25	0.78 (0.52, 1.17)	0.229	-0.69	0.51 (0.32, 0.78)	0.002	104.80	(-104.54, 314.13)	0.326
ดื่มแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	0.55	0.58 (0.37, 0.90)	0.014	-0.81	0.45 (0.28, 0.72)	0.001	-32.92	(-264.22, 198.38)	0.780
ดื่มแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.15	0.86 (0.58, 1.28)	0.453	-0.27	0.76 (0.50, 1.17)	0.211	197.02	(-9.34, 403.38)	0.061
ดื่มแบบเสี่ยงสูงมากก่อนเข้าพรรษา		1.00			1.00			1.00	
อายุ (ปี)	-0.01	0.99 (0.98, 1.01)	0.387	-0.02	0.98 (0.97, 0.10)	0.048	0.03	(-7.78, 7.84)	0.994
เพศชาย		1.00			1.00			1.00	
เพศหญิง	0.70	2.01 (1.41, 2.86)	0.000	0.55	1.74 (1.19, 2.54)	0.004	-62.51	(-246.87, 121.86)	0.506
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง		1.00			1.00			1.00	
สถานภาพสมรส	0.22	1.25 (0.86, 1.81)	0.237	0.22	1.25 (0.84, 1.87)	0.271	257.27	(63.81, 450.72)	0.009
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน		1.00			1.00			1.00	
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.48	1.62 (1.11, 2.36)	0.012	0.38	1.47 (0.98, 2.19)	0.063	-72.68	(-267.26, 121.91)	0.464
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.25	1.28 (0.75, 2.18)	0.356	0.32	1.38 (0.78, 2.42)	0.270	-428.77	(-702.96, -154.59)	0.002
มัธยมศึกษา	0.12	1.12 (0.69, 1.84)	0.641	0.06	1.07 (0.63, 1.81)	0.811	-318.16	(-573.10, -63.22)	0.015

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง ของผลิตภาพการทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	95% CI	p-value
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย		1.00			1.00			1.00	
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง		1.00			1.00			1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	0.51	1.67 (0.76, 3.64)	0.201	1.05	2.85 (1.17, 6.94)	0.022	45.74	(-373.87, 465.36)	0.831
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.07	0.93 (0.45, 1.95)	0.854	0.55	1.73 (0.74, 4.01)	0.205	109.16	(-287.85, 506.16)	0.590
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	-0.06	0.94 (0.84, 1.05)	0.291	-0.15	0.86 (0.76, 0.97)	0.017	10.49	(-50.15, 71.13)	0.734
รู้สีกว่าตนเองมีสุขภาพพอใช้		1.00			1.00			1.00	
รู้สีกว่าตนเองมีสุขภาพดี	0.02	1.02 (0.71, 1.46)	0.932	-0.16	0.85 (0.58, 1.25)	0.405	-29.70	(-221.74, 162.34)	0.762
รู้สีกว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก	0.43	1.53 (0.88, 2.66)	0.128	0.34	1.40 (0.79, 2.48)	0.253	74.06	(-217.65, 365.78)	0.618
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที		1.00			1.00			1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.50	1.66 (1.17, 2.35)	0.005	0.40	1.50 (1.03, 2.18)	0.035	171.83	(-12.36, 356.01)	0.067
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 10 นาที	0.40	1.49 (0.86, 2.56)	0.153	1.13	3.09 (1.70, 5.61)	0.000	262.54	(-18.68, 543.96)	0.067
_cons	-0.44	0.65 (0.21, 1.94)	0.436	-0.04	0.96 (0.30, 3.05)	0.94	162.23	(-414.11, 738.57)	0.581

ตารางที่ 40 : แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ ในช่วงเข้าพรรษา

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง ของผลิตภาพการทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	95% CI	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ		1.00			1.00			1.00	
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ	0.83	2.29 (1.66, 3.16)	0.000	1.48	4.41 (3.06, 6.37)	0.000	58.92	(-103.23, 221.07)	0.476
จังหวัดน่าน	0.12	1.12 (0.71, 1.80)	0.629	0.49	1.63 (0.99, 2.69)	0.056	256.08	(16.14, 496.03)	0.036
จังหวัดอุบลราชธานี	-0.35	0.70 (0.45, 1.10)	0.123	-1.63	0.20 (0.12, 0.33)	0.000	807.23	(584.56, 1029.91)	0.000
จังหวัดลพบุรี	0.06	1.07 (0.65, 1.74)	0.796	-0.09	0.92 (0.54, 1.55)	0.744	102.41	(-150.81, 355.62)	0.428
จังหวัดนครศรีธรรมราช		1.00			1.00			1.00	
เข้าพรรษาปีที่แล้วด้อมตามปกติ		1.00			1.00			1.00	
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดบ้างด้อมบ้าง	0.54	1.71 (1.05, 2.79)	0.030	0.61	1.84 (1.05, 3.21)	0.032	-72.26	(-323.46, 178.94)	0.572
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดด้อมตลอดพรรษา	0.98	2.68 (1.58, 4.54)	0.000	1.20	3.30 (1.81, 6.03)	0.000	151.92	(-115.24, 419.07)	0.265
เข้าพรรษาปีที่แล้วด้อมด้อมตลอดพรรษา	1.35	3.87 (2.46, 6.10)	0.000	1.71	5.51 (3.26, 9.29)	0.000	422.58	(196.08, 649.08)	0.000
ด้อมแบบเสียงต่ำก่อนเข้าพรรษา	-0.16	0.85 (0.56, 1.29)	0.443	-0.65	0.52 (0.33, 0.82)	0.005	155.69	(-54.58, 365.96)	0.146
ด้อมแบบเสียงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	-0.46	0.63 (0.40, 0.99)	0.045	-0.70	0.50 (0.30, 0.82)	0.006	53.91	(-178.80, 286.61)	0.649
ด้อมแบบเสียงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.07	0.93 (0.62, 1.41)	0.735	-0.10	0.91 (0.58, 1.42)	0.670	256.10	(48.68, 465.31)	0.016
ด้อมแบบเสียงสูงมากก่อนเข้าพรรษา		1.00			1.00			1.00	
อายุ (ปี)	-0.01	0.99 (0.98, 1.01)	0.352	-0.02	0.98 (0.96, 0.10)	0.023	-0.58	(8.49, 7.33)	0.885
เพศชาย		1.00			1.00			1.00	
เพศหญิง	0.58	1.78 (1.24, 2.57)	0.002	0.39	1.48 (0.10, 2.20)	0.051	-132.70	(-318.62, 53.22)	0.162
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง		1.00			1.00			1.00	
สถานภาพสมรส	0.17	1.19 (0.81, 1.74)	0.376	0.16	1.18 (0.78, 1.78)	0.445	244.71	(51.30, 438.12)	0.013

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง ของผลผลิตภาพการทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	95% CI	p-value
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน		1.00			1.00			1.00	
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.48	1.62 (1.10, 2.38)	0.014	0.38	1.47 (0.97, 2.22)	0.071	-80.19	(-274.29, 113.91)	0.418
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.33	1.39 (0.80, 2.42)	0.243	0.46	1.59 (0.87, 2.91)	0.134	-432.21	(-708.16, -155.87)	0.002
มัธยมศึกษา	0.14	1.15 (0.69, 1.92)	0.598	0.15	1.16 (0.66, 2.03)	0.601	-338.48	(-594.73, -82.24)	0.010
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย		1.00			1.00			1.00	
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง		1.00			1.00			1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	0.49	1.64 (0.71, 3.77)	0.243	0.94	2.57 (0.10, 6.62)	0.050	67.42	(-365.39, 500.23)	0.760
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.01	0.99 (0.45, 2.16)	0.972	0.57	1.77 (0.72, 4.32)	0.213	190.24	(-220.42, 600.89)	0.363
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	-0.05	0.96 (0.84, 1.08)	0.473	-0.14	0.87 (0.76, 0.10)	0.046	18.09	(-44.57, 80.76)	0.571
รู้สึกว่าคุณภาพพอใช้		1.00			1.00			1.00	
รู้สึกว่าคุณภาพดี	-0.05	0.96 (0.66, 1.39)	0.814	-0.27	0.76(0.51, 1.14)	0.182	-66.53	(-259.51, 126.45)	0.499
รู้สึกว่าคุณภาพดีมาก	0.19	1.21 (0.68, 2.16)	0.516	-0.02	0.98 (0.53, 1.79)	0.944	-42.89	(-338.68, 252.90)	0.776
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที		1.00			1.00			1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.49	1.63 (1.13, 2.34)	0.009	0.38	1.46 (0.99, 2.16)	0.059	191.15	(5.32, 376.98)	0.044
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า10 นาที	0.46	1.59 (0.90, 2.79)	0.108	1.23	3.44 (1.84, 6.43)	0.000	339.78	(54.95, 624.60)	0.019
_cons	-1.67	0.19 (0.05, 0.65)	0.009	-1.32	0.27 (0.07, 1.02)	0.053	-227.87	(-851.65, 395.91)	0.474

ตารางที่ 41 : แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯกับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษา

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ และไม่ลงนาม	1.00			1.00			1.00		
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ แต่ร่วมลงนาม	0.59	1.80 (1.13, 2.85)	0.013	0.59	1.80 (1.14, 2.82)	0.011	0.80	2.23 (1.31, 3.82)	0.003
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	-0.65	0.52 (0.33, 0.82)	0.004	-0.50	0.61 (0.39, 0.94)	0.026	-0.21	0.81 (0.44, 1.49)	0.499
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ และลงนาม	1.54	4.69 (3.18, 6.90)	0.00	1.52	4.57 (3.11, 6.71)	0.001	0.98	2.67 (1.72, 4.15)	0.001
จังหวัดน่าน	-0.35	0.71 (0.46, 1.10)	0.121	-0.31	0.74 (0.47, 1.14)	0.173	-1.80	0.17 (0.10, 0.28)	0.001
จังหวัดอุบลราชธานี	0.34	1.40 (0.92, 2.14)	0.113	0.25	1.28 (0.84, 1.96)	0.251	-0.29	0.75 (0.47, 1.19)	0.217
จังหวัดลพบุรี	-0.76	0.47 (0.29, 0.75)	0.002	-0.19	0.83 (0.52, 1.32)	0.424	-1.39	0.25 (1.44, 0.43)	0.001
จังหวัดนครศรีธรรมราช	1.00			1.00			1.00		
ดื่มแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพรรษา	0.47	1.60 (1.09, 2.37)	0.018	-0.73	0.48 (0.33, 0.71)	0.001	0.67	1.95 (1.24, 3.07)	0.004
ดื่มแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	0.12	1.13 (0.75, 1.70)	0.557	-0.38	0.69 (0.46, 1.02)	0.064	0.07	1.07 (0.67, 1.70)	0.783
ดื่มแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.38	0.68 (0.45, 1.05)	0.081	-0.56	0.57 (0.38, 0.86)	0.007	-0.80	0.45 (0.27, 0.76)	0.003
ดื่มแบบเสี่ยงสูงมากก่อนเข้าพรรษา	1.00			1.00			1.00		
อายุ (ปี)	-0.01	0.99 (0.98, 1.01)	0.25	0.00	1.00 (0.98, 1.01)	0.892	-0.0006	1.00 (0.98, 1.02)	0.946
เพศชาย	1.00			1.00			1.00		
เพศหญิง	0.87	2.38 (1.67, 3.41)	0	0.68	1.98 (1.39, 2.82)	0	1.32	3.73 (2.49, 5.58)	0.001
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง	1.00			1.00			1.00		
สถานภาพสมรส	0.39	1.47 (1.03, 2.10)	0.032	0.46	1.58 (1.11, 2.25)	0.011	0.32	1.37 (0.90, 2.09)	0.139
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน	1.00			1.00			1.00		

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.17	1.19 (0.83, 1.71)	0.346	0.16	1.17 (0.82, 1.68)	0.388	0.25	1.28 (0.85, 1.95)	0.240
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.23	1.25 (0.76, 2.08)	0.38	0.03	1.03 (0.62, 1.71)	0.897	-0.02	0.98 (0.54, 1.79)	0.954
มัธยมศึกษา	0.12	1.13 (0.71, 1.80)	0.618	0.15	1.17 (0.73, 1.87)	0.517	-0.02	0.98 (0.56, 1.71)	0.931
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย		1.00			1.00			1.00	
ว่างงาน หรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง		1.00			1.00			1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	-0.37	0.69 (0.30, 1.56)	0.37	-0.25	0.78 (0.34, 1.76)	0.544	-1.14	0.32 (0.13, 0.78)	0.012
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.42	0.66 (0.31, 1.42)	0.288	-0.21	0.81 (0.38, 1.74)	0.588	-0.88	0.42 (0.18, 0.95)	0.038
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	-0.08	0.93 (0.82, 1.05)	0.224	-0.12	0.88 (0.78, 1.00)	0.051	0.05	1.05 (0.92, 1.19)	0.466
รู้สึกว่าคุณภาพพอใช้		1.00			1.00			1.00	
รู้สึกว่าคุณภาพดี	0.03	1.03 (0.72, 1.47)	0.855	-0.19	0.82 (0.58, 1.17)	0.279	0.28	1.32 (0.87, 2.02)	0.197
รู้สึกว่าคุณภาพดีมาก	0.36	1.43 (0.82, 2.51)	0.211	0.47	1.61 (0.93, 2.78)	0.091	0.30	1.35 (0.72, 2.52)	0.343
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที		1.00			1.00			1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.33	1.39 (0.99, 1.97)	0.059	0.21	1.23 (0.88, 1.74)	0.229	0.26	1.29 (0.87, 1.92)	0.206
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 10 นาที	0.23	1.26 (0.75, 2.14)	0.384	0.08	1.09 (0.64, 1.84)	0.755	-0.28	0.76 (0.41, 1.41)	0.381
cons / cut1	-1.24	-1.23 (-2.37, -0.11)		-1.52	-1.52 (-2.66, -0.38)		-0.94	0.39 (0.11, 1.33)	0.132
cut2	0.27	0.27 (-0.86, 1.40)		-0.40	-0.40 (-1.53, 0.74)				

ตารางที่ 42 : แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯกับการลงนาม ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องออกพรรษา 7 วัน

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ลงนาม	1.00			1.00			1.00		
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ร่วมลงนาม	0.46	1.58 (0.99, 2.54)	0.057	0.49	1.62 (1.02, 2.59)	0.042	0.79	2.21 (1.27, 3.86)	0.005
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	-0.48	0.62 (0.39, 0.97)	0.037	-0.36	0.7 (0.44, 1.09)	0.116	-0.0005	1 (0.53, 1.88)	0.999
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและลงนาม	1.59	4.92 (3.30, 7.33)	0.001	1.55	4.71 (3.17, 7.00)	0.001	1.03	2.8 (1.76, 4.45)	0.001
จังหวัดน่าน	-0.08	0.93 (0.59, 1.46)	0.744	-0.09	0.91 (0.58, 1.44)	0.699	-1.63	0.2 (0.11, 0.34)	0.001
จังหวัดอุบลราชธานี	0.57	1.76 (1.14, 2.72)	0.011	0.47	1.59 (1.03, 2.47)	0.038	-0.10	0.9 (0.56, 1.46)	0.680
จังหวัดลพบุรี	-0.31	0.73 (0.44, 1.22)	0.226	0.25	1.28 (0.77, 2.12)	0.333	-0.96	0.38 (0.21, 0.68)	0.001
จังหวัดนครศรีธรรมราช	1.00			1.00			1.00		
เข้าพรรษาปีที่แล้วดื่มตามปกติ	1.00			1.00			1.00		
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดบ้างดื่มบ้าง	-0.03	0.97 (0.62, 1.51)	0.881	0.12	1.13 (0.73, 1.76)	0.590	-0.29	0.75 (0.41, 1.36)	0.339
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดดื่มตลอดพรรษา	0.38	1.46 (0.90, 2.37)	0.129	0.36	1.44 (0.88, 2.35)	0.147	0.19	1.21 (0.66, 2.20)	0.541
เข้าพรรษาปีที่แล้วงดดื่มตลอดพรรษา	1.17	3.23 (2.09, 4.97)	0.001	1.26	3.51 (2.28, 5.41)	0.001	1.03	2.79 (1.66, 4.71)	0.001
ดื่มแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพรรษา	0.37	1.45 (0.97, 2.16)	0.071	-0.92	0.4 (0.27, 0.60)	0.001	0.52	1.69 (1.06, 2.70)	0.028
ดื่มแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	0.10	1.11 (0.73, 1.68)	0.638	-0.47	0.62 (0.41, 0.94)	0.023	0.05	1.05 (0.65, 1.70)	0.848

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่ม ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
ดื่มแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.35	0.71 (0.46, 1.09)	0.118	-0.57	0.56 (0.37, 0.86)	0.008	-0.76	0.47 (0.27, 0.80)	0.006
ดื่มแบบเสี่ยงสูงมากก่อนเข้าพรรษา		1.00			1.00			1.00	
อายุ (ปี)	-0.01	0.99 (0.98, 1.00)	0.181	-0.002	1 (0.98, 1.01)	0.770	-0.002	1 (0.98, 1.02)	0.833
เพศชาย		1.00			1.00			1.00	
เพศหญิง	0.74	2.09 (1.45, 3.01)	0.001	0.55	1.74 (1.21, 2.50)	0.003	1.18	3.27 (2.16, 4.93)	0.001
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง		1.00			1.00			1.00	
สถานภาพสมรส	0.38	1.46 (1.02, 2.09)	0.038	0.43	1.54 (1.07, 2.20)	0.019	0.29	1.33 (0.86, 2.06)	0.193
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน		1.00			1.00			1.00	
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.16	1.17 (0.81, 1.69)	0.406	0.15	1.16 (0.81, 1.68)	0.415	0.24	1.27 (0.83, 1.94)	0.280
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.26	1.29 (0.76, 2.19)	0.338	0.08	1.08 (0.64, 1.83)	0.761	-0.09	0.92 (0.49, 1.72)	0.784
มัธยมศึกษา	0.09	1.09 (0.68, 1.77)	0.714	0.15	1.16 (0.71, 1.88)	0.557	-0.10	0.9 (0.50, 1.62)	0.735
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย		1.00			1.00			1.00	
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง		1.00			1.00			1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	-0.38	0.68 (0.29, 1.61)	0.386	-0.19	0.83 (0.35, 1.96)	0.671	-1.16	0.31 (0.12, 0.81)	0.016
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.29	0.75 (0.34, 1.68)	0.485	-0.01	0.99 (0.44, 2.22)	0.983	-0.71	0.49 (0.20, 1.18)	0.112
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	-0.07	0.94 (0.82, 1.07)	0.324	-0.12	0.89 (0.78, 1.01)	0.068	0.07	1.07 (0.93, 1.22)	0.340
รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพพอใช้		1.00			1.00			1.00	

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดี ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินตนเอง)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดี ในช่วงเข้าพรรษา (ประเมินจากปริมาณแอลกอฮอล์ที่ดื่ม)			การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดี ต่อเนื่องถึงออกพรรษา 7 วัน		
	Ordinal logistic regression			Ordinal logistic regression			Binary logistic regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value
รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพดี	-0.04	0.96 (0.67, 1.38)	0.815	-0.25	0.78 (0.55, 1.12)	0.180	0.24	1.27 (0.82, 1.98)	0.290
รู้สึกว่าคุณมีสุขภาพดีมาก	0.05	1.05 (0.59, 1.87)	0.875	0.21	1.23 (0.70, 2.17)	0.479	-0.05	0.95 (0.49, 1.86)	0.889
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที	1.00			1.00			1.00		
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.40	1.49 (1.05, 2.13)	0.027	0.24	1.28 (0.90, 1.82)	0.178	0.26	1.3 (0.86, 1.96)	0.214
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 10 นาที	0.34	1.4 (0.81, 2.41)	0.226	0.15	1.17 (0.68, 2.01)	0.577	-0.15	0.86 (0.45, 1.64)	0.648
Cons							-1.58	0.21 (0.05, 0.80)	0.023
/cut1	-0.54	-0.54 (-1.76, 0.68)		-0.79	-0.79 (-2.01, 0.43)				
/cut2	1.05	1.05 (-0.17, 2.27)		0.39	0.39 (-0.82, 1.61)				

ตารางที่ 43 : แบบจำลองที่ 1 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯกับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ ในช่วง
เข้าพรรษา

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง การทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	95% CI	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ลงนาม	1.00			1.00			1.00		
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ร่วมลงนาม	0.69	1.99 (1.22, 3.24)	0.006	0.13	1.14 (0.65, 2.01)	0.649	362.90	(110.44, 615.36)	0.005
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	0.41	1.51 (0.93, 2.45)	0.092	0.49	1.63 (0.96, 2.76)	0.070	-27.01	(-280.34, 226.31)	0.834
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและลงนาม	1.32	3.75 (2.50, 5.64)	0.001	1.91	6.77 (4.26, 10.77)	0.001	253.85	(51.26, 456.45)	0.014
จังหวัดน่าน	0.03	1.03 (0.65, 1.64)	0.898	0.42	1.52 (0.93, 2.48)	0.097	206.83	(-29.59, 443.24)	0.086
จังหวัดอุบลราชธานี	-0.50	0.61 (0.39, 0.94)	0.026	-1.72	0.18 (0.11, 0.30)	0.001	718.29	(449.67, 936.91)	0.001
จังหวัดลพบุรี	-0.23	0.79 (0.49, 1.29)	0.355	-0.12	0.88 (0.52, 1.49)	0.644	-97.23	(-352.88, 158.43)	0.456
จังหวัดนครศรีธรรมราช	1.00			1.00			1.00		
ดื่มเบบเสียงต่ำก่อนเข้าพรรษา	0.18	1.2 (0.80, 1.80)	0.370	0.29	1.33 (0.86, 2.06)	0.194	-183.38	(-388.43, 21.67)	0.080
ดื่มเบบเสียงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	-0.07	0.94 (0.61, 1.43)	0.761	-0.37	0.69 (0.44, 1.10)	0.124	-84.13	(-297.78, 129.51)	0.440
ดื่มเบบเสียงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.38	0.68 (0.43, 1.07)	0.098	-0.52	0.59 (0.36, 0.98)	0.042	-222.12	(-452.84, 8.59)	0.059
ดื่มเบบเสียงสูงมากก่อนเข้าพรรษา	1.00			1.00			1.00		
อายุ (ปี)	-0.01	0.99 (0.98, 1.01)	0.236	-0.02	0.98 (0.96, 1.00)	0.023	-0.91	(-8.68, 6.86)	0.819
เพศชาย	1.00			1.00			1.00		
เพศหญิง	0.63	1.88 (1.31, 2.69)	0.001	0.48	1.62 (1.10, 2.38)	0.015	-93.99	(-277.75, 89.76)	0.316
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง	1.00			1.00			1.00		
สถานภาพสมรส	0.17	1.19 (0.82, 1.73)	0.365	0.19	1.21 (0.80, 1.82)	0.365	231.79	(-39.25, 424.33)	0.018

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง การทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	95% CI	p-value
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน		1.00			1.00			1.00	
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.54	1.73 (1.18, 2.53)	0.005	0.45	1.56 (1.04, 2.35)	0.033	-53.86	(-247.20, 139.48)	0.585
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.34	1.4 (0.81, 2.41)	0.226	0.45	1.56 (0.87, 2.80)	0.134	-402.29	(-674.90, -129.69)	0.004
มัธยมศึกษา	0.17	1.2 (0.72, 1.98)	0.486	0.16	1.17 (0.68, 2.02)	0.565	-301.33	(-554.64, -48.01)	0.020
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย		1.00			1.00			1.00	
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง		1.00			1.00			1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	0.49	1.63 (0.74, 3.62)	0.226	0.93	2.54 (1.02, 6.33)	0.045	54.76	(-364.33, 473.85)	0.798
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.06	0.94 (0.45, 1.98)	0.868	0.51	1.67 (1.71, 3.95)	0.243	131.88	(-263.92, 527.68)	0.513
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)		0.94 (0.84, 1.06)	0.325	-0.15	0.86 (0.76, 0.98)	0.026	9.78	(-50.50, 70.06)	0.750
รู้สึกว่าคุณภาพพอใช้		1.00			1.00			1.00	
รู้สึกว่าคุณภาพดี	-0.06	0.93 (0.64, 1.35)	0.714	-0.27	0.77 (0.52, 1.13)	0.183	-60.71	(-252.10, 130.68)	0.534
รู้สึกว่าคุณภาพดีมาก	0.21	1.23 (0.70, 2.17)	0.475	0.17	1.19 (0.65, 2.17)	0.575	-14.43	(-307.43, 278.57)	0.923
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที		1.00			1.00			1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.55	1.73 (1.21, 2.47)	0.003	0.47	1.6 (1.09, 2.36)	0.017	182.32	(-0.78, 365.43)	0.051
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 10 นาที	0.66	1.93 (1.10, 3.39)	0.022	1.43	4.16 (2.22, 7.82)	0.001	356.06	(72.37, 639.75)	0.014
cons	-0.90	0.41 (0.13, 1.25)	0.117	-0.53	0.59 (0.18, 1.95)	0.387	239.80	(-332.04, 811.65)	0.411

ตารางที่ 44 : แบบจำลองที่ 2 การประเมินประสิทธิผลโครงการฯกับการลงนามต่อการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพ การทำงาน และรายจ่ายที่ประหยัดได้ ในช่วง
เข้าพรรษา

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง ของผลิตภาพการทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	Adj.OR (95% CI)	p-value	b	95% CI	p-value
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบและไม่ลงนาม	1.00			1.00			1.00		
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบแต่ร่วมลงนาม	0.61	1.85 (1.12, 3.06)	0.017	0.08	1.08 (0.60, 1.95)	0.793	341.43	(86.29, 596.57)	0.009
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการ แต่ไม่ลงนาม	0.59	1.81 (1.10, 2.99)	0.020	0.72	2.05 (1.18, 3.56)	0.011	43.82	(-210.83, 298.47)	0.736
กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการและลงนาม	1.34	3.82 (2.51, 5.81)	0.001	2.00	7.38 (4.53, 12.03)	0.001	258.86	(55.44, 462.28)	0.013
จังหวัดน่าน	0.29	1.34 (0.82, 2.18)	0.238	0.72	2.05 (1.22, 3.46)	0.007	311.55	(69.90, 553.20)	0.012
จังหวัดอุบลราชธานี	-0.39	0.67 (0.43, 1.06)	0.090	-1.76	0.17 (0.10, 0.29)	0.001	800.34	(578.91, 1021.78)	0.001
จังหวัดลพบุรี	0.13	1.14 (0.68, 1.93)	0.622	0.28	1.32 (0.74, 2.34)	0.348	75.00	(-191.38, 341.37)	0.581
จังหวัดนครศรีธรรมราช	1.00			1.00			1.00		
เข้าพรรษาปีที่แล้วคืบตามปกติ	1.00			1.00			1.00		
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดบ้างคืบบ้าง	0.47	1.61 (0.98, 2.63)	0.059	0.56	1.74 (0.99, 3.05)	0.053	-92.98	(-343.35, 157.40)	0.466
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดคืบตลอดพรรษา	0.86	2.37 (1.39, 4.04)	0.002	1.05	2.84 (1.55, 5.22)	0.001	103.58	(-164.39, 371.55)	0.448
เข้าพรรษาปีที่แล้วคืบคืบตลอดพรรษา	1.22	3.4 (2.14, 5.39)	0.001	1.57	4.81 (2.83, 8.16)	0.001	372.09	(144.01, 600.18)	0.001
คืบแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพรรษา	0.10	1.1 (0.73, 1.68)	0.642	0.11	1.12 (0.71, 1.77)	0.621	-242.68	(-449.96, -35.41)	0.022
คืบแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	-0.07	0.93 (0.60, 1.45)	0.763	-0.50	0.61 (0.37, 0.99)	0.043	-93.83	(-308.79, 121.14)	0.392
คืบแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.38	0.68 (0.43, 1.09)	0.109	-0.59	0.56 (0.33, 0.93)	0.025	-196.77	(-427.42, 33.87)	0.094
คืบแบบเสี่ยงสูงมากก่อนเข้าพรรษา	1.00			1.00			1.00		
อายุ (ปี)	-0.01	0.99 (0.98, 1.01)	0.242	-0.02	0.98 (0.96, 0.99)	0.010	-1.32	(-9.19, 6.56)	0.743

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง ของผลผลิตภาพการทำงาน				รายจ่ายที่ประหยัดได้	
	Binary logistic regression			Binary logistic regression				Tobit regression	
เพศชาย	1.00			1.00				1.00	
เพศหญิง	0.53	1.7 (1.17, 2.46)	0.005	0.35	1.42 (0.95, 2.12)	0.090	-155.34	(-340.73, 30.05)	0.100
สถานภาพโสด / ม่าย/ หย่าร้าง	1.00			1.00				1.00	
สถานภาพสมรส	0.13	1.14 (0.78, 1.67)	0.504	0.14	1.15 (0.75, 1.76)	0.521	221.82	(29.02, 414.61)	0.024
ไม่เป็นหัวหน้าครัวเรือน	1.00			1.00				1.00	
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.53	1.7 (1.16, 2.51)	0.007	0.44	1.55 (1.02, 2.36)	0.042	-63.87	(-257.03, 129.29)	0.516
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.39	1.47 (0.84, 2.58)	0.179	0.58	1.78 (0.96, 3.33)	0.068	-414.25	(-689.10, -139.41)	0.003
มัธยมศึกษา	0.18	1.19 (0.71, 2.01)	0.505	0.24	1.27 (0.71, 2.25)	0.419	-326.38	(-581.33, -71.44)	0.012
สูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย	1.00			1.00				1.00	
ว่างงานหรือประกอบอาชีพที่ไม่ได้ค่าจ้าง	1.00			1.00				1.00	
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	0.49	1.63 (0.70, 3.79)	0.254	0.88	2.4 (0.92, 6.29)	0.075	78.44	(-354.25, 511.12)	0.722
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	0.01	1 (0.45, 2.21)	0.994	0.56	1.76 (0.71, 4.38)	0.225	210.64	(-199.35, 620.64)	0.314
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท) (ค่าเฉลี่ย)	-0.04	0.96 (0.85, 1.09)	0.511	-0.13	0.88 (0.76, 1.01)	0.060	17.73	(-44.63, 80.08)	0.577
รู้สึกว่าคุณเองมีสุขภาพพอใช้	1.00			1.00				1.00	
รู้สึกว่าคุณเองมีสุขภาพดี	-0.12	0.89 (0.60, 1.30)	0.535	-0.36	0.7 (0.46, 1.06)	0.089	-93.80	(-286.41, 98.81)	0.339
รู้สึกว่าคุณเองมีสุขภาพดีมาก	0.01	1.01 (0.56, 1.83)	0.962	-0.14	0.87 (0.46, 1.64)	0.670	-114.64	(-411.77, 182.49)	0.449
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ ไม่เกิน 3 นาที	1.00			1.00				1.00	
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.53	1.69 (1.17, 2.45)	0.006	0.44	1.55 (1.04, 2.32)	0.031	198.95	(13.93, 383.97)	0.035
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์	0.69	1.99 (1.11, 3.57)	0.020	1.50	4.49 (2.33, 8.67)	0.001	418.18	(130.72, 705.64)	0.004

	การเปลี่ยนแปลง ของสุขภาพ			การเปลี่ยนแปลง ของผลผลิตการทำงาน			รายจ่ายที่ประหยัดได้		
แบบจำลองที่ใช้	Binary logistic regression			Binary logistic regression			Tobit regression		
มากกว่า10 นาที									
Cons	-1.91	0.15 (0.04, 0.51)	0.003	-1.51	0.22 (0.06, 0.86)	0.029	-42.28	(-654.71, 570.16)	0.892

ตารางที่ 45 : แบบจำลองประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการลงนามจดเกล้าเข้าพระราชบัญัติแล้วกับการลงนามในปีนี้

แบบจำลองที่ใช้	การลงนามในปีนี้		
	b	95% CI	p-value
การอยู่ในพื้นที่โครงการ	0.79	(0.58, 0.99)	0.001
จังหวัดน่าน	-0.87	(-1.20, -0.54)	0.001
จังหวัดอุบลราชธานี	-0.01	(-0.35, 0.32)	0.930
จังหวัดลพบุรี	-0.12	(-0.44, 0.20)	0.454
เข้าพระราชบัญัติแล้วลดบ้างดื่บบ้าง	0.29	(-0.02, 0.60)	0.066
เข้าพระราชบัญัติแล้วลดดื่บตลอดพระราช	0.54	(0.20, 0.89)	0.002
เข้าพระราชบัญัติแล้วงดดื่บตลอดพระราช	0.58	(0.28, 0.89)	0.001
ดื่บบแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพระราช	-0.17	(-0.44, 0.10)	0.222
ดื่บบแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพระราช	-0.12	(-0.40, 0.16)	0.407
ดื่บบแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพระราช	-0.10	(-0.40, 0.21)	0.531
อายุ (ปี)	0.01	(-0.00, 0.02)	0.130
เพศหญิง	0.25	(0.01, 0.48)	0.043
สถานภาพสมรส	0.25	(0.01, 0.50)	0.043
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	-0.23	(-0.48, 0.02)	0.072
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	-0.19	(-0.56, 0.17)	0.304
มัธยมศึกษา	-0.15	(-0.49, 0.19)	0.396
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	0.02	(-0.53, 0.58)	0.931
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.15	(-0.66, 0.37)	0.577
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	-0.01	(-0.09, 0.07)	0.726
รู้สึกว่าคุณเองมีสุขภาพดี	0.29	(0.05, 0.53)	0.020
รู้สึกว่าคุณเองมีสุขภาพดีมาก	0.77	(0.39, 1.15)	0.001
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	-0.13	(-0.37, 0.11)	0.296
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์มากกว่า10 นาที	-1.01	(-1.39, -0.62)	0.001
การลงนามในปีที่แล้ว	0.33	(0.07, 0.59)	0.013
cons	-0.69	(-1.50, 0.11)	0.092

ตารางที่ 46 : แบบจำลองการประเมินความสัมพันธ์ระหว่างการลงนามงดเหล้าเข้าพรรษาปีที่แล้วกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา

แบบจำลองที่ใช้	การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา		
	Oprobit regression		
	b	95% CI	p-value
การอยู่ในพื้นที่โครงการ	0.17	(-0.01, 0.37)	0.066
การลงนามในปีนี้	0.72	(0.53, 0.92)	0.001
จังหวัดน่าน	-0.10	(-0.39, 0.18)	0.477
จังหวัดอุบลราชธานี	0.33	(0.04, 0.61)	0.023
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดบ้างดื่มบ้าง	-0.40	(-0.69, -0.12)	0.005
เข้าพรรษาปีที่แล้วลดดื่มตลอดพรรษา	-0.01	(-0.28, 0.25)	0.922
เข้าพรรษาปีที่แล้วดื่มตลอดพรรษา	0.26	(-0.03, 0.55)	0.081
จังหวัดลพบุรี	0.71	(0.45, 0.97)	0.001
ดื่มแบบเสี่ยงต่ำก่อนเข้าพรรษา	0.23	(-0.01, 0.46)	0.061
ดื่มแบบเสี่ยงปานกลางก่อนเข้าพรรษา	0.02	(-0.23, 0.26)	0.887
ดื่มแบบเสี่ยงสูงก่อนเข้าพรรษา	-0.19	(-0.45, 0.06)	0.140
อายุ (ปี)	-0.01	(-0.01, 0.00)	0.221
เพศหญิง	0.43	(0.22, 0.64)	0.001
สถานภาพสมรส	0.20	(-0.01, 0.41)	0.067
เป็นหัวหน้าครัวเรือน	0.08	(-0.13, 0.30)	0.451
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	0.15	(-0.16, 0.46)	0.347
มัธยมศึกษา	0.03	(-0.25, 0.32)	0.810
ประกอบอาชีพไม่ได้ใช้แรงงาน	-0.12	(-0.61, 0.37)	0.624
ประกอบอาชีพประเภทใช้แรงงาน	-0.12	(-0.59, 0.34)	0.604
ln รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท)	-0.04	(-0.12, 0.03)	0.254
รู้สึกว่าคุณเองมีสุขภาพดี	-0.01	(-0.22, 0.21)	0.958
รู้สึกว่าคุณเองมีสุขภาพดีมาก	-0.01	(-0.34, 0.33)	0.961
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ มากกว่า 3 นาที แต่ไม่เกิน 10 นาที	0.22	(0.02, 0.43)	0.035
เดินทางไปร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์มากกว่า10 นาที	0.22	(-0.11, 0.54)	0.193
การลงนามในปีที่แล้ว	0.06	(-0.16, 0.29)	0.588
/ cut 1	-0.18	(-0.89,0.53)	
/ cut 2	0.735	(0.02, 1.45)	

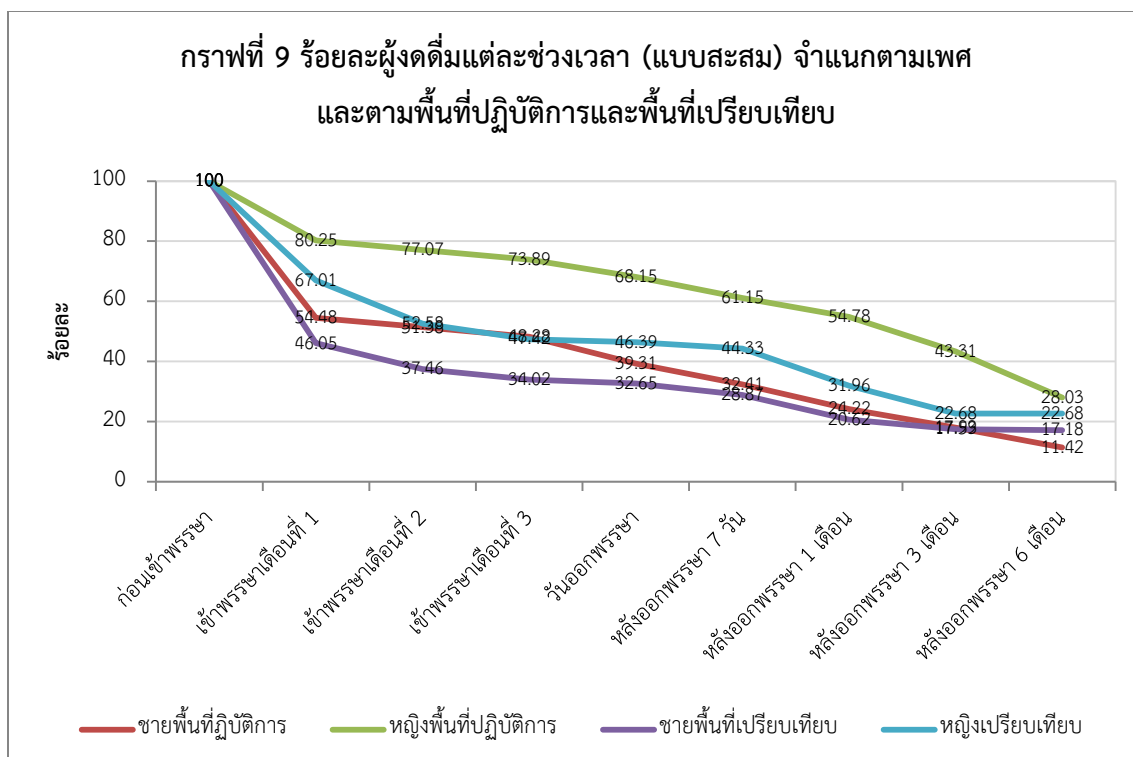
ภาคผนวก 3

ผลการศึกษาอื่นๆ

1. การงดตี๋มเครื่องตี๋มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างในช่วงเข้าพรรษา วันออกพรรษา และหลังออกพรรษา จำแนกตามปัจจัยต่างๆ

1.1 การงดตี๋มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ และตามพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

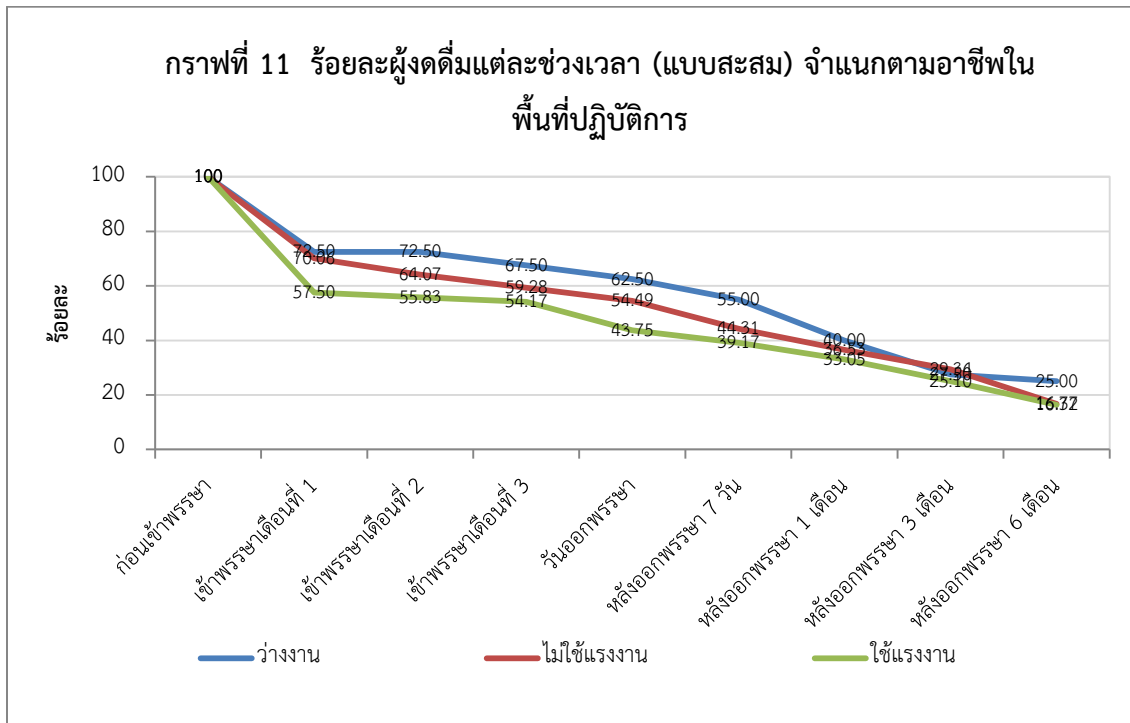
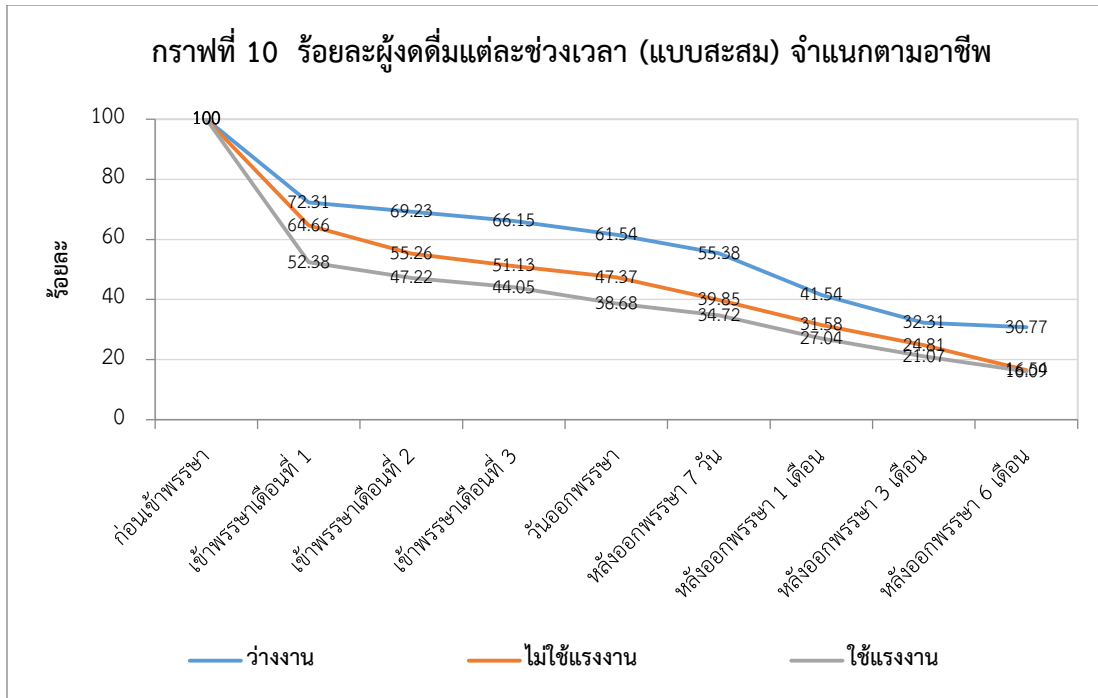
จากการติดตามพฤติกรรมการงดตี๋มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงและเพศชาย ในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ พบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเพศชาย เพศหญิง พบว่า เพศหญิงมีร้อยละผู้งดตี๋มสูงกว่าเพศชายในช่วงเข้าพรรษา ต่อเนื่องมาถึงวันออกพรรษาและหลังออกพรรษา ทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ โดยเพศหญิงที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้งดตี๋มตลอดการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยมีสัดส่วนผู้งดตี๋มในเดือนแรกของการเข้าพรรษาร้อยละ 80.25 และเมื่อครบพรรษามีสัดส่วนผู้งดตี๋มร้อยละ 73.89 ขณะที่เพศชายในพื้นที่เปรียบเทียบมีสัดส่วนของผู้งดตี๋มต่ำสุดโดยในเดือนแรกของการเข้าพรรษามีร้อยละผู้งดตี๋ม 40.65 และเมื่อครบพรรษามีร้อยละผู้งดตี๋มร้อยละ 34.02 ส่วนเพศหญิงในพื้นที่เปรียบเทียบและเพศชายในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้งดตี๋มอยู่ระหว่าง 2กลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น โดยในเดือนแรกของการเข้าพรรษาร้อยละผู้งดตี๋มในกลุ่มเพศหญิงในพื้นที่เปรียบเทียบสูงกว่าเพศชายในพื้นที่ปฏิบัติการ เมื่อครบพรรษาร้อยละผู้งดตี๋มของทั้งสองกลุ่มใกล้เคียง แต่หลังจากออกพรรษาผู้งดตี๋มในกลุ่มเพศหญิงในพื้นที่เปรียบเทียบกลับมาสูงกว่าเพศชายในพื้นที่ปฏิบัติการ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนผู้งดตี๋มลดลงตามระยะเวลา โดยที่ระยะเวลาหลังออกพรรษา 6 เดือน ผู้งดตี๋มเพศหญิงที่อยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการเหลือร้อยละ 28.03 ขณะที่เพศชายในพื้นที่ปฏิบัติการมีผู้งดตี๋มต่ำสุด เหลือเพียงร้อยละ 11.42 ดังแสดงในกราฟที่ 9 โดยสรุปเพศหญิงมีโอกาสงดตี๋มสูงกว่าเพศชายในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษา และการมีโครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในพื้นที่ มีส่วนสำคัญที่ทำให้เพศหญิงและเพศชายงดตี๋มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของผู้งดตี๋มลดลงตามระยะเวลาทั้งในกลุ่มเพศหญิงและเพศชาย ทั้งในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ ดังนั้นโครงการณรงค์งดเหล้าในพื้นที่ควรมีการจัดกิจกรรมต่อเนื่องไปเรื่อยๆและควรพัฒนา กิจกรรมที่จะส่งเสริมให้เพศชายงดตี๋มได้มากขึ้น

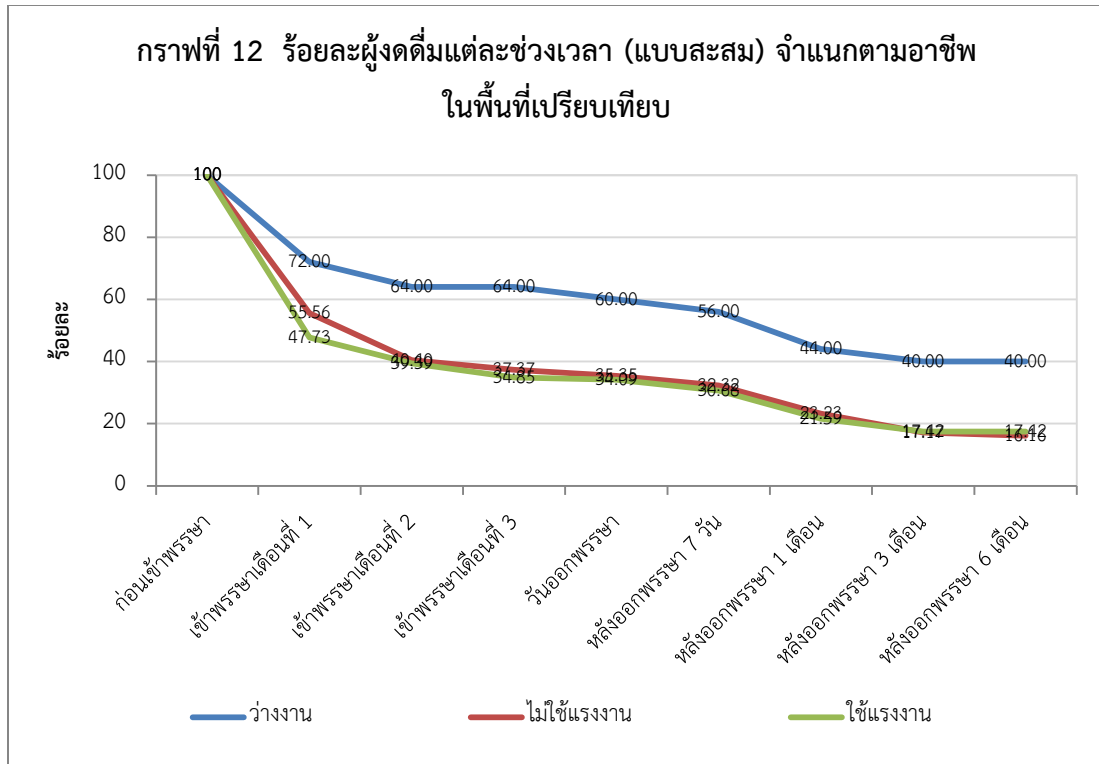

1.2 การงดดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอาชีพและตามพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

จากการติดตามพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกได้ 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มว่างงาน 2) กลุ่มไม่ใช้แรงงาน และ 3) กลุ่มที่ใช้แรงงาน ในพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มที่ว่างงานมีสัดส่วนผู้งดดื่มตลอดการศึกษาสูงที่สุด ตามมาด้วยกลุ่มที่ไม่ใช้แรงงาน และกลุ่มที่ใช้แรงงาน มีสัดส่วนผู้งดดื่มต่ำสุด ดังแสดงในกราฟที่ 10 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มแยกตามพื้นที่ ดังแสดงในกราฟที่ 11 และ 12 พบว่า ในพื้นที่ปฏิบัติการ ในเดือนแรกของการเข้าพรรษา สัดส่วนผู้งดดื่มในกลุ่มว่างงาน และกลุ่มที่ไม่ได้ใช้แรงงานใกล้เคียงกัน และเมื่อครบพรรษา สัดส่วนผู้งดดื่มในกลุ่มว่างงานสูงกว่ากลุ่มไม่ใช้แรงงาน ส่วนกลุ่มผู้ใช้แรงงานมีสัดส่วนผู้งดดื่มต่ำสุดตั้งแต่ช่วงเข้าพรรษา ต่อเนื่องจนถึงออกพรรษา สำหรับพื้นที่เปรียบเทียบ พบว่า กลุ่มว่างงานยังคงเป็นกลุ่มที่มีสัดส่วนผู้งดดื่มสูงตลอดการศึกษา ส่วนกลุ่มที่ใช้แรงงานและไม่ใช้แรงงานมีสัดส่วนผู้งดดื่มใกล้เคียงกันตลอดการศึกษา

โดยสรุปกลุ่มว่างงานงดดื่มสูงกว่ากลุ่มที่ใช้แรงงานและไม่ใช้แรงงาน ในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษา และการมีโครงการณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาในพื้นที่ มีส่วนสำคัญที่ทำให้กลุ่มที่ไม่ใช้แรงงานงดดื่มเพิ่มขึ้น โครงการณรงค์งดเหล้าในพื้นที่ควรพัฒนากิจกรรมที่จะส่งเสริมให้กลุ่มที่ใช้แรงงานและไม่ใช้แรงงานงดดื่มเพิ่มขึ้น

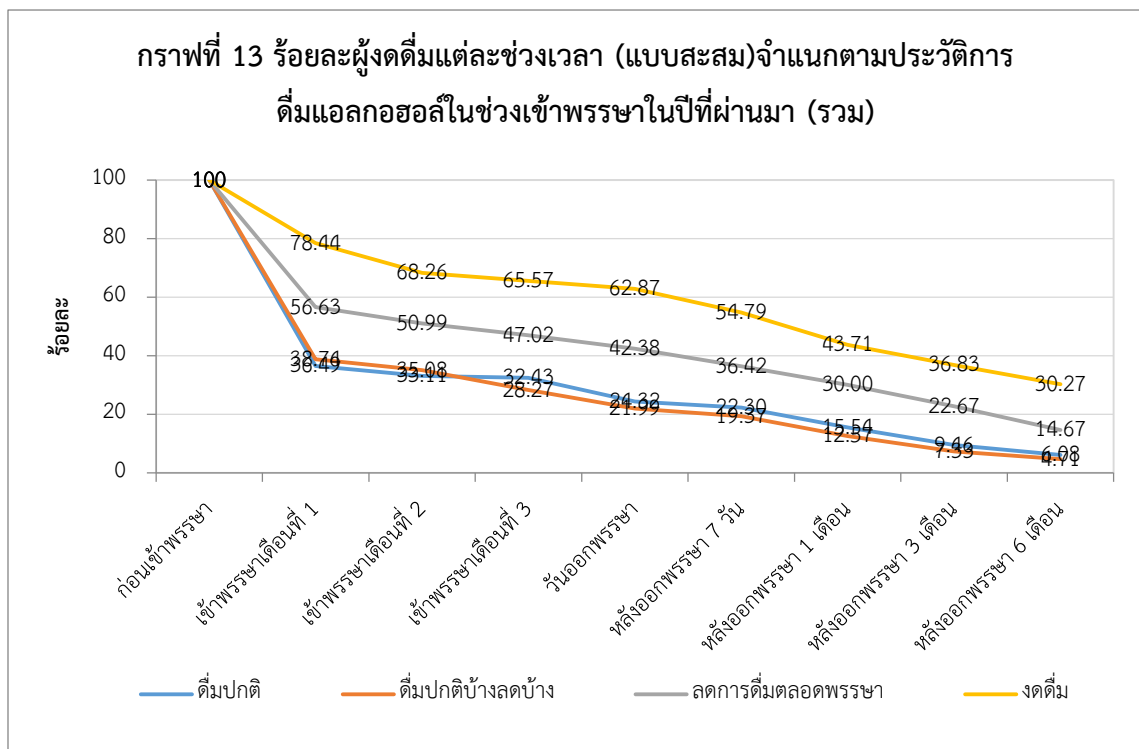

1.3 การงดดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามประวัติพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมา และตามพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

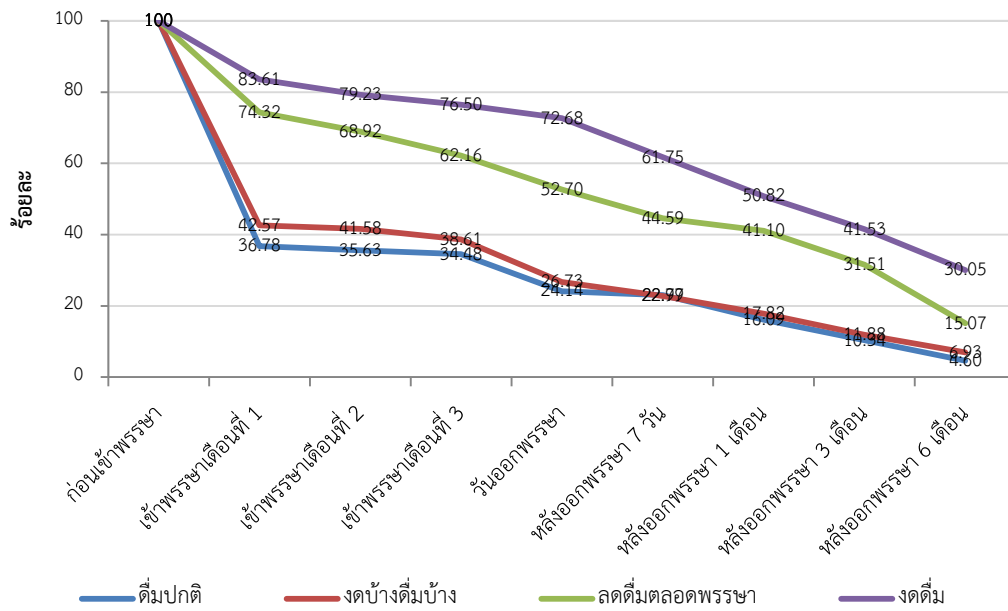
จากการติดตามพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีประวัติพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาปี 2557 ที่แตกต่างกัน ดังนี้ ดื่มตามปกติ ดื่มปกติบ้างลดบ้าง ลดการดื่มตลอดพรรษา และงดดื่มตลอดพรรษา พบว่า กลุ่มที่เคยงดดื่มตลอดพรรษามีสัดส่วนของผู้งดดื่มในปีนี้สูงกว่ากลุ่มอื่นๆ โดยมีสัดส่วนผู้งดดื่มในเดือนแรกของการเข้าพรรษาร้อยละ 78.44 เมื่อครบพรรษามีสัดส่วนผู้งดดื่มร้อยละ 62.87 และหลังออกพรรษามีสัดส่วนผู้งดดื่มร้อยละ 30.27 ขณะที่กลุ่มที่มีประวัติดื่มปกติ และกลุ่มที่มีประวัติดื่มบ้างลดบ้าง มีสัดส่วนผู้งดดื่มต่ำสุด ตั้งแต่เข้าพรรษาเดือนที่ 1 ต่อเนื่องถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน และสัดส่วนผู้งดดื่มของสองกลุ่มนี้ไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้ที่มีประวัติเคยงดดื่มตลอดพรรษา มีสัดส่วนผู้งดดื่มต่ำกว่ากลุ่มที่มีประวัติงดดื่ม แต่สูงกว่าอีก 2 กลุ่ม ดังแสดงในกราฟที่ 13 ซึ่งเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดื่มแยกตามพื้นที่ ดังแสดงในกราฟที่ 14 และ 15 พบว่า ผลการศึกษาที่ได้ในพื้นที่ปฏิบัติการเป็นไปในลักษณะเดียวกับภาพรวม แต่พื้นที่เปรียบเทียบนั้น ผลการศึกษาที่ได้แตกต่างจากภาพรวมเล็กน้อย กลุ่มที่มีประวัติงดดื่มมีสัดส่วนผู้งดดื่มสูงสุดตลอดการศึกษา ส่วนกลุ่มที่มีประวัติดื่มปกติ ดื่มปกติบ้างลดบ้าง และ กลุ่มที่มีประวัติลดตลอดพรรษา โดยในช่วงเข้าพรรษาเดือนแรก มีสัดส่วนผู้งดดื่ม

ใกล้เคียงกัน หลังจากเดือนแรก สัดส่วนผู้งดดื่มในกลุ่มที่มีประวัติตลอดพรรษาสูงกว่า กลุ่มที่มีประวัติดื่มปกติบ้าง และกลุ่มที่มีประวัติดื่มปกติมีสัดส่วนผู้งดดื่มต่ำสุด เมื่อเปรียบเทียบระหว่างพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ พบว่ากลุ่มที่เคยมีประวัติงดดื่ม และกลุ่มที่เคยลดปริมาณการดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมาและอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการมีสัดส่วนผู้งดดื่มสูงกว่ากลุ่มที่มีประวัติในลักษณะเดียวกันแต่อยู่ในพื้นที่เปรียบเทียบ อย่างไรก็ตาม สัดส่วนของผู้งดดื่มลดลงตามระยะเวลา

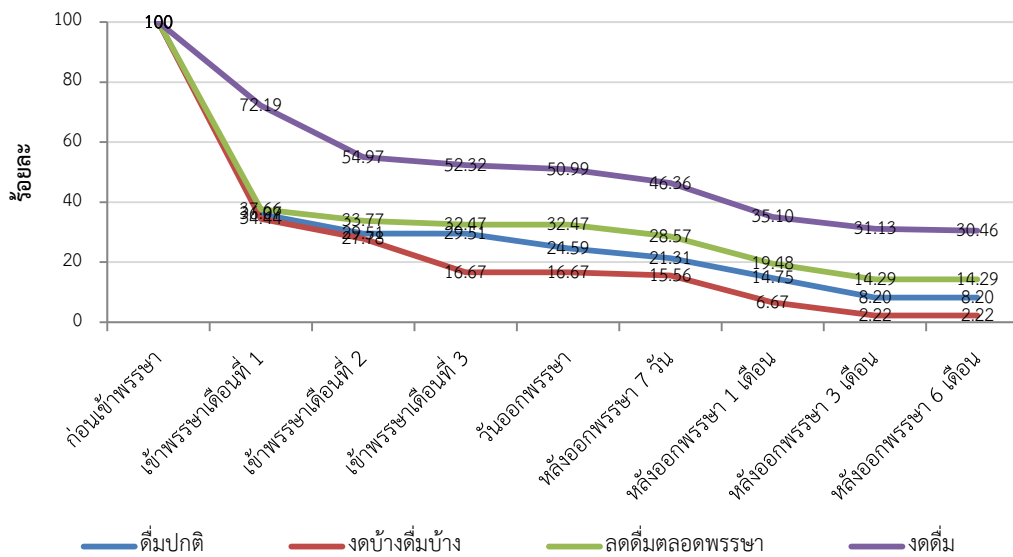
โดยสรุปกลุ่มที่มีประวัติงดดื่มในช่วงเข้าพรรษาปีที่ผ่านมามีสัดส่วนผู้งดดื่มในช่วงเข้าพรรษา และต่อเนื่องจนถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน สูงกว่ากลุ่มที่มีประวัติดื่มมาก่อน แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมการงดดื่มในช่วงเข้าพรรษาเป็นพฤติกรรมที่ต่อเนื่อง และมีโอกาสที่จะส่งผลให้เกิดการงดดื่มต่อเนื่องไปจนถึงหลังออกพรรษา นอกจากนี้การอยู่ในพื้นที่ปฏิบัติการส่งผลให้กลุ่มที่มีประวัติงดดื่มหรือกลุ่มที่มีประวัติลดปริมาณการดื่ม งดดื่มในปีนี้ได้มากกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ แสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการในพื้นที่มีส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้ผู้ที่มีประวัติงดดื่มเกิดการงดดื่มต่อเนื่อง และส่งเสริมให้ผู้ที่เคยลดปริมาณการดื่มในปีที่ผ่านมาหันมางดดื่มในปีนี้ ดังนั้นโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและควรส่งเสริมให้ทุกพื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ในช่วงเข้าพรรษา และพื้นที่ปฏิบัติควรจัดกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากออกพรรษาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการงดดื่มอย่างต่อเนื่อง

กราฟที่ 14 ร้อยละผู้งดดื่มแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามประวัติ การดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาในปีที่ผ่านมาในพื้นที่ปฏิบัติการ

กราฟที่ 15 ร้อยละผู้งดดื่มแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามประวัติ การดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาในปีที่ผ่านมาในพื้นที่เปรียบเทียบ

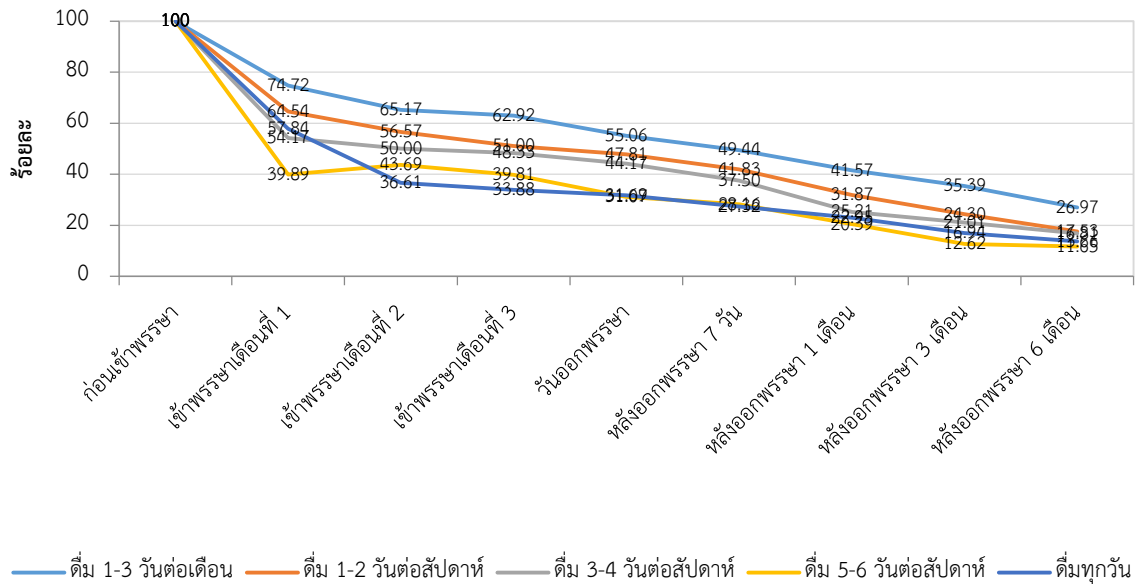

1.4 การงดดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามความถี่ในการดื่มแอลกอฮอล์ก่อนเข้าพรรษาและตามพื้นที่ปฏิบัติการและพื้นที่เปรียบเทียบ

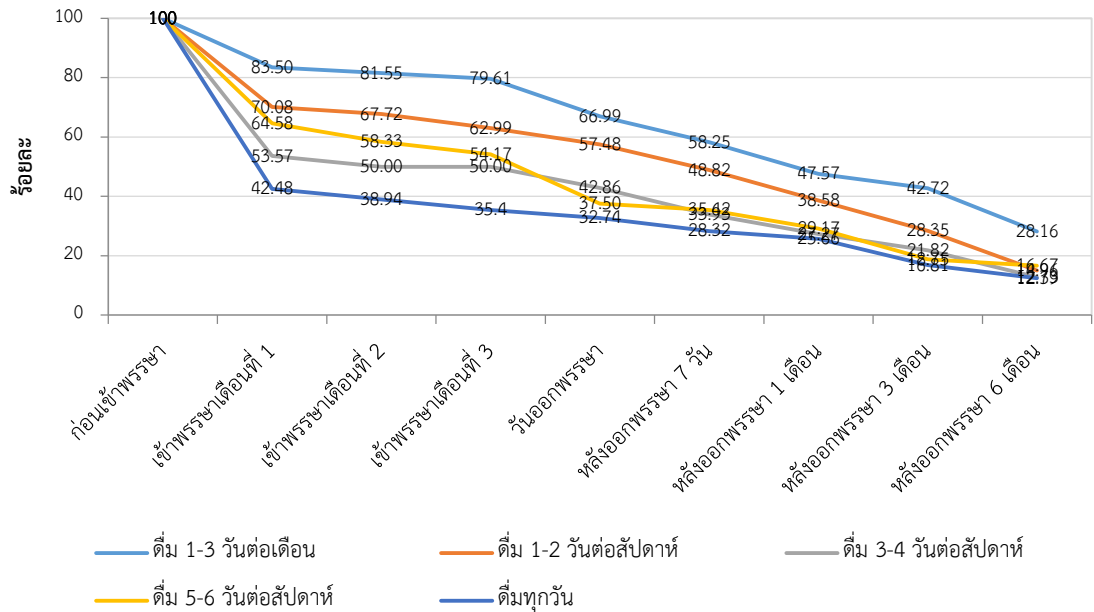
จากการติดตามพฤติกรรมการงดดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการดื่มก่อนเข้าพรรษาที่แตกต่างกัน โดมนำมาเป็น 1) กลุ่มที่ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน 2) กลุ่มที่ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์ 3) กลุ่มที่ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์ 4) กลุ่มที่ดื่ม 5-6 วันต่อสัปดาห์ 5) กลุ่มที่ดื่มทุกวัน จากการศึกษา พบว่า กลุ่มที่ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน มีสัดส่วนผู้งดดื่มตลอดการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ ตามมาด้วยกลุ่มที่ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มกลุ่มที่ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์ ส่วนกลุ่มที่ดื่ม 5-6 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่ดื่มทุกวัน มีสัดส่วนผู้งดดื่มตลอดการศึกษาต่ำสุด ดังแสดงในกราฟที่ 16 เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการงดดื่มแยกตามพื้นที่ ดังแสดงในกราฟที่ 17 และ 18 พบว่า ผลการศึกษาที่ได้ในพื้นที่ปฏิบัติการเป็นไปในลักษณะใกล้เคียงกับภาพรวม แต่พื้นที่เปรียบเทียบนั้น สัดส่วนของผู้งดดื่มในกลุ่มที่ดื่ม 1-3 วันต่อเดือน กลุ่มที่ดื่ม 1-2 วันต่อสัปดาห์ และกลุ่มที่ดื่ม 3-4 วันต่อสัปดาห์ ในแต่ละช่วงเวลาศึกษานั้นค่อนข้างใกล้เคียงกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่าง 2 พื้นที่ สัดส่วนผู้งดดื่มในกลุ่มที่ดื่มน้อยในพื้นที่ปฏิบัติการนั้นสูงกว่าพื้นที่เปรียบเทียบ

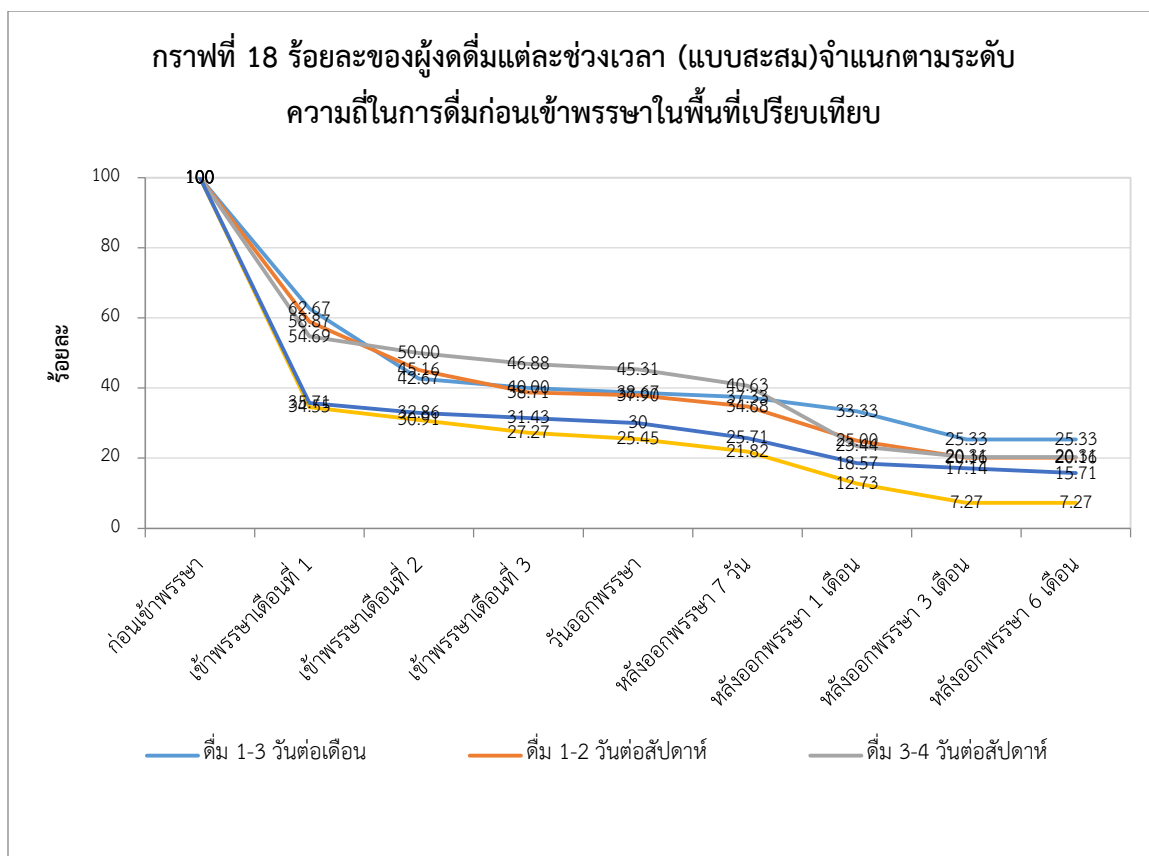
โดยสรุปกลุ่มที่มีพฤติการณ์งดดื่มแอลกอฮอล์น้อย (ดื่มไม่เกิน 2 วันต่อสัปดาห์)ในช่วงก่อนเข้าพรรษา มีแนวโน้มจะงดดื่มในช่วงเข้าพรรษา และต่อเนื่องจนถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน สูงกว่ากลุ่มที่มีดื่มมากในช่วงก่อนเข้าพรรษา และโครงการรณรงค์ลดเหล้าเข้าพรรษาในพื้นที่ที่มีส่วนที่จะส่งเสริมให้กลุ่มที่ดื่มน้อยงดดื่มในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไปถึงออกพรรษา และโครงการรณรงค์ในระดับพื้นที่ควรพัฒนาต่อยอดกิจกรรมที่จะส่งเสริมให้ผู้ดื่มมากหันมางดดื่มในช่วงเข้าพรรษาและต่อเนื่องไปจนถึงออกพรรษา

กราฟที่ 16 ร้อยละของผู้งดดื่มแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามระดับ
ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษา

กราฟที่ 17 ร้อยละของผู้งดดื่มแต่ละช่วงเวลา (แบบสะสม) จำแนกตามระดับ
ความถี่ในการดื่มก่อนเข้าพรรษาในพื้นที่ปฏิบัติการ

สำหรับการงดดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาต่อเนื่องจนถึงหลังออกพรรษา ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ (โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่มอายุ 15-24 ปี 25-44 ปี และ 45 ปีเป็นต้นไป), จำแนกตามการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ (โดยแบ่งกลุ่มเป็น รายได้ 0-5,000 บาท 5001-10,000 บาท และ 10,001 บาทเป็นต้นไป) ระดับความเสี่ยงในการดื่มแอลกอฮอล์ (ต่ำ ปานกลาง สูง สูงมาก) พบว่า การงดดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษาต่อเนื่องจนถึงหลังออกพรรษา เมื่อจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามแต่ละปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้นไม่แตกต่างกัน

2. บริบทที่เกี่ยวข้องกับการดื่มของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึง สาเหตุที่ดื่ม สถานที่ดื่ม สถานที่ซื้อ และผู้ร่วมดื่ม ในช่วงก่อนเข้าพรรษา ระหว่างเข้าพรรษา และหลังออกพรรษา ผลการศึกษาที่ได้เป็นดังนี้

ก่อนเข้าพรรษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มในงานเลี้ยง (ร้อยละ 41.39) รองลงมาดื่มที่บ้านตนเอง (ร้อยละ 30.14) และ บ้านเพื่อนหรือบ้านผู้อื่น (ร้อยละ 30.14) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มกับเพื่อน(ร้อยละ 79.07)

และมักซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ร้านขายของชำในหมู่บ้าน (ร้อยละ 85.41) สาเหตุที่ดื่มส่วนใหญ่ เพื่อต้องการสังสรรค์หรือเพื่อนชวน (ร้อยละ 77.87)

ช่วงเข้าพรรษา กลุ่มตัวอย่างที่ยังคงดื่มแอลกอฮอล์อยู่ พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงสถานที่และคนร่วมดื่มดังนี้ ในช่วงก่อนเข้าพรรษา กลุ่มนี้ร้อยละ 39.17 ดื่มแอลกอฮอล์ที่บ้านตนเอง ร้อยละ 30.00 ดื่มในงานเลี้ยง ร้อยละ 25.00 ดื่มนอกบ้านหรือบ้านเพื่อน แต่ในช่วงเข้าพรรษามีสัดส่วนผู้ดื่มในงานเลี้ยงลดลงเป็นร้อยละ 11.67 ดื่มนอกบ้านหรือบ้านเพื่อนเพิ่มขึ้นมากเป็นร้อยละ 40.28 และดื่มในบ้านตนเองเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 41.39 สำหรับบุคคลที่ร่วมดื่มด้วยนั้น ก่อนเข้าพรรษาส่วนใหญ่ร้อยละ 74.44 ดื่มนอกบ้าน ตามมาด้วยการดื่มกับคนในครอบครัวหรือญาติร้อยละ 11.67 และ ดื่มคนเดียวร้อยละ 10.83 แต่ในช่วงเข้าพรรษาสัดส่วนของการดื่มกับเพื่อนลดลงเหลือร้อยละ 60.83 แต่ดื่มกับคนในบ้านเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 16.94 และดื่มคนเดียวเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 19.44 สาเหตุที่ไม่ได้งดดื่มในช่วงเข้าพรรษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 35.83) เป็นเพราะไม่ได้ตั้งใจจะงดดื่มและร้อยละ 35.83 ถูกชักชวนให้ดื่ม และร้อยละ 29.72 ดื่มเนื่องจากมีงานเลี้ยง

หลังจากออกพรรษา กลุ่มตัวอย่างที่ดื่มแอลกอฮอล์ (ซึ่งรวมถึงคนที่เคยงดดื่มและกลับมาดื่มใหม่) ส่วนใหญ่กลับมาดื่มกับเพื่อน (ร้อยละ 67.46, 72.18 และ 76.84 จากการสอบถามที่ 1, 3 และ 6 เดือนหลังออกพรรษา) และมักจะดื่มที่บ้านตนเอง (ร้อยละ 40.89, 34.14, 33.62 และ 27.84 จากการสอบถาม ในวันออกพรรษา 1, 3 และ 6 เดือนหลังออกพรรษา) ตามมาด้วยดื่มที่บ้านเพื่อน (ร้อยละ 36.03, 26.79, 29.35 และ 25.93 จากการสอบถาม ในวันออกพรรษา 1, 3 และ 6 เดือนหลังออกพรรษา) และดื่มในงานเลี้ยง (ร้อยละ 12, 23.25, 25.43 และ 24.32 จากการสอบถาม ในวันออกพรรษา 1, 3 และ 6 เดือนหลังออกพรรษา) โดยสาเหตุ 3 อันดับแรกที่กลุ่มตัวอย่างดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ 1) มีงานเลี้ยง 2) เพื่อนชวน 3) มีเทศกาล ซึ่งในช่วงออกพรรษา 1 เดือนมีเทศกาลลอยกระทงและแข่งเรือ ตามมาด้วยเดือนที่ 2 หลังออกพรรษามีเทศกาลสงกรานต์ปีใหม่และต้อนรับปีใหม่ และ 4 เดือนถัดมามีเทศกาลสงกรานต์

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่งดหรือลดดื่มแอลกอฮอล์ในช่วงเข้าพรรษานั้น สาเหตุ 3 อันดับแรกที่ทำให้ลดหรืองดดื่มในช่วงเข้าพรรษาของพื้นที่ปฏิบัติการ คือ 1) เพื่อสุขภาพของตนเอง 2) หมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา และ 3) เพื่อครอบครัว ส่วนสาเหตุ 3 อันดับแรกที่ทำให้ลดหรืองดดื่มในช่วงเข้าพรรษาของหมู่บ้านเปรียบเทียบ คือ 1) เพื่อสุขภาพของตนเอง 2) เพื่อครอบครัว และ 3) ตั้งใจทำบุญ ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่สามารถงดดื่มต่อเนื่องจนถึงหลังออกพรรษา 6 เดือน สาเหตุ 3 อันดับแรกที่ทำให้งดต่อเนื่อง คือ 1) เพื่อสุขภาพของตนเอง 2) เป็นความตั้งใจ และ 3) เพื่อครอบครัว โดยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74.31) ได้รับการสนับสนุนจากคนในครอบครัวให้งด

ดื่ม ในกลุ่มผู้งดดื่ม 144 ราย มี 59 ราย ตั้งใจจะงดดื่มตลอดชีวิต และ 81 ราย ไม่แน่ใจว่าจะงดดื่มตลอดชีวิตหรือไม่

โดยสรุปกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เนื่องจากต้องการสังสรรค์ เพื่อนชวน มีงานเลี้ยง มีเทศกาล ส่วนใหญ่จะดื่มกับเพื่อน และมักดื่มในบ้านตนเอง หรือบ้านเพื่อน หรือตามงานเลี้ยง มีส่วนน้อยที่ดื่มที่ร้านจำหน่าย และส่วนใหญ่ซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากร้านขายของชำในหมู่บ้าน ช่วงเข้าพรรษากลุ่มตัวอย่างที่ดื่มมีการเปลี่ยนแปลง สถานที่ดื่มและบุคคลที่ร่วมดื่ม โดยดื่มที่บ้านตนเองมากขึ้น และดื่มกับเพื่อนน้อยลง แต่ดื่มกับคนในบ้านและดื่มคนเดียวเพิ่มขึ้น ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่งดหรือลดดื่มแอลกอฮอล์ได้ในช่วงเข้าพรรษานั้น มีสาเหตุจากทำเพื่อสุขภาพของตนเอง หมู่บ้านมีการจัดกิจกรรมงดเหล้าเข้าพรรษา ทำเพื่อครอบครัว และตั้งใจทำบุญ

3. ผลกระทบจากการหยุดดื่ม

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างถึงการเปลี่ยนแปลงทางกายที่เกิดขึ้น เช่น มือสั่น ปวดศีรษะ เหนื่อยออก ใจสั่น เบื่ออาหาร คลื่นไส้ จากการที่หยุดดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยสอบถามในช่วงเดือนแรกของการเข้าพรรษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่หยุดดื่มจำนวน 492 คน มีผู้มีอาการดังกล่าวเพียง 6 รายเท่านั้น มี 1 รายมีอาการหลังหยุดดื่มไปแล้ว 1 วัน มี 3 รายมีอาการหลังหยุดดื่มไปแล้ว 3 วัน และอีก 2 รายมีอาการหลังหยุดดื่มไปแล้ว 7 วัน โดยอาการดังกล่าวเป็นเพียงเล็กน้อยและหายไป มีเพียง 1 รายที่ไปซื้อยามารับประทาน หลังจากมีอาการกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 รายยังคงดื่มน้ำต่อ

4. ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติการต่อโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษา

จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่างในหมู่บ้านปฏิบัติ ถึงการเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการฯ ที่จัดขึ้น กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 50.18 ได้เข้าร่วมทำกิจกรรมที่ทางหมู่บ้านจัดขึ้นและจากการสอบถามความคิดเห็นต่อโครงการรณรงค์งดเหล้าเข้าพรรษาที่ทางหมู่บ้านจัดขึ้นว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มของตนหรือไม่ นั้น ร้อยละ 58.39 เห็นว่าการมีโครงการมีผลให้ตนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการดื่มในช่วงเข้าพรรษา ร้อยละ 32.66 เห็นว่ามีผลเพียงบางส่วน และร้อยละ 2.46 เห็นว่าไม่มีผล ส่วนร้อยละ 6.49 ไม่แน่ใจว่ามีผลหรือไม่